

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

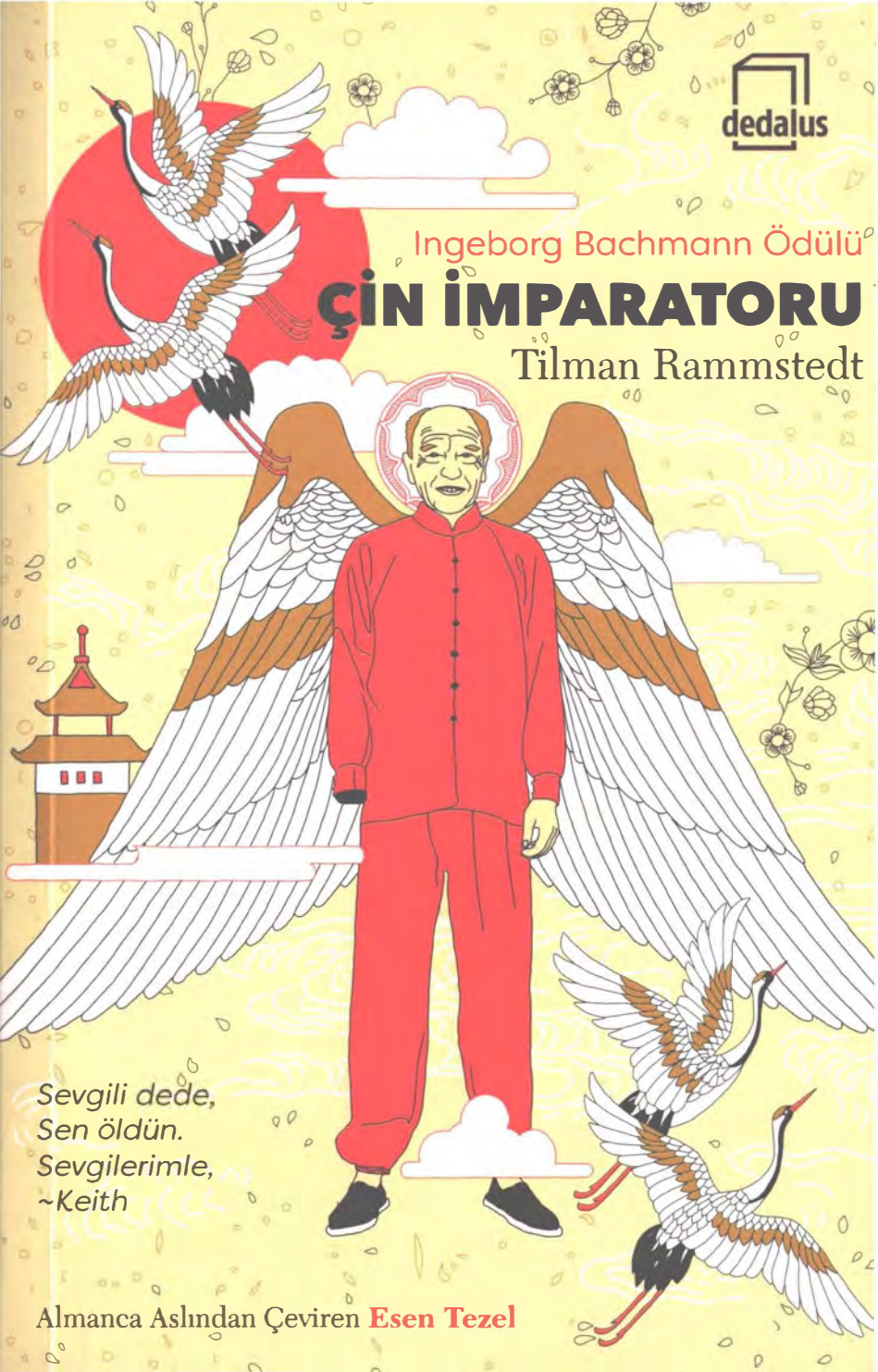
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Ingeborg Bachmann Ödülü

ÇİN İMPARATORU

Tilman Rammstedt



Sevgili dede,
Sen öldün.
Sevgilerimle,
~Keith

Almanca Aslından Çeviren **Esen Tezel**

ÇİN İMPARATORU

Tilman Rammstedt

*“Dışı hafif ve pofuduk,
içi tıpkı tersyüz edilmiş Samanyolu galaksisi gibi.”*

Huysuz bir ihtiyara, torunlarından umulmadık bir hediye verilir:
İsteddiği her yere gidebileceği bir tatil!

Çılgın yaşlı adam “Çin” diye tutturunca işler beklenmedik bir hal alır...

Dedesiyile gitmesi gereken Keith, onu kararından döndüremez. Büyük bir talihsizlik sonucu kendi seyahat parasını kumarda kaybeder ve dedesini bu imkânsız yolculuğa tek başına gönderir. Herkes onu dedesiyile beraber Çin’de sanırken, Keith evinde saklanmaktadır.

Roman Keith’in, dedesinin seyahat sırasında öldüğünü haber almasıyla açılır. Keith hem suçluluk duygusu hem de dedesini kaybetmenin acısıyla karşı karşıyadır.

Çin İmparatoru’yla 2008’de Avrupa’nın en prestijli ödülllerinden olan Ingeborg Bachmann Ödülü’nü kazanan Tilman Rammstedt, Alman edebiyatının en parlak yazarları arasında gösteriliyor.



Dedalus 142

Roman 53

www.dedaluskitap.com





Ofise Ekrem geldi,
on sekiz yıl sonra
havuzdan çıkıp.
Onu havuzda
bırakmıştım..

© Dedalus Kitap - 2017

Kitabın Adı: Çin İmparatoru
Orijinal Adı: Der Kaiser von China
Yazar: Tilman Rammstedt
Almanca Aslından Çeviren: Esen Tezel

Copyright © 2017, Dedalus

T.C. Kültür Bakanlığı
Sertifika No: 34356
Isbn: 978-605-9203-57-9

Dedalus Kitap: yüz kırk iki
Roman: elli üç

Basım Tarihi: ekim iki bin on yedi

Yayın Yönetmeni: Sedat Demir
Yayına Hazırlayan: Baran Güzel
Düzeltili: Elif Gün
Mizanpaj: Çelebi Şenel
Kapak Tasarım: Barış Şehri

Baskı-Cilt: Şenyıldız Yay. Matbaacılık Ltd. Şti.
Topkapı /İstanbul (Sertifika No: 11964)



Çatalçeşme Sok. Meriçli Apt. No. 44/101

Fatih / İstanbul

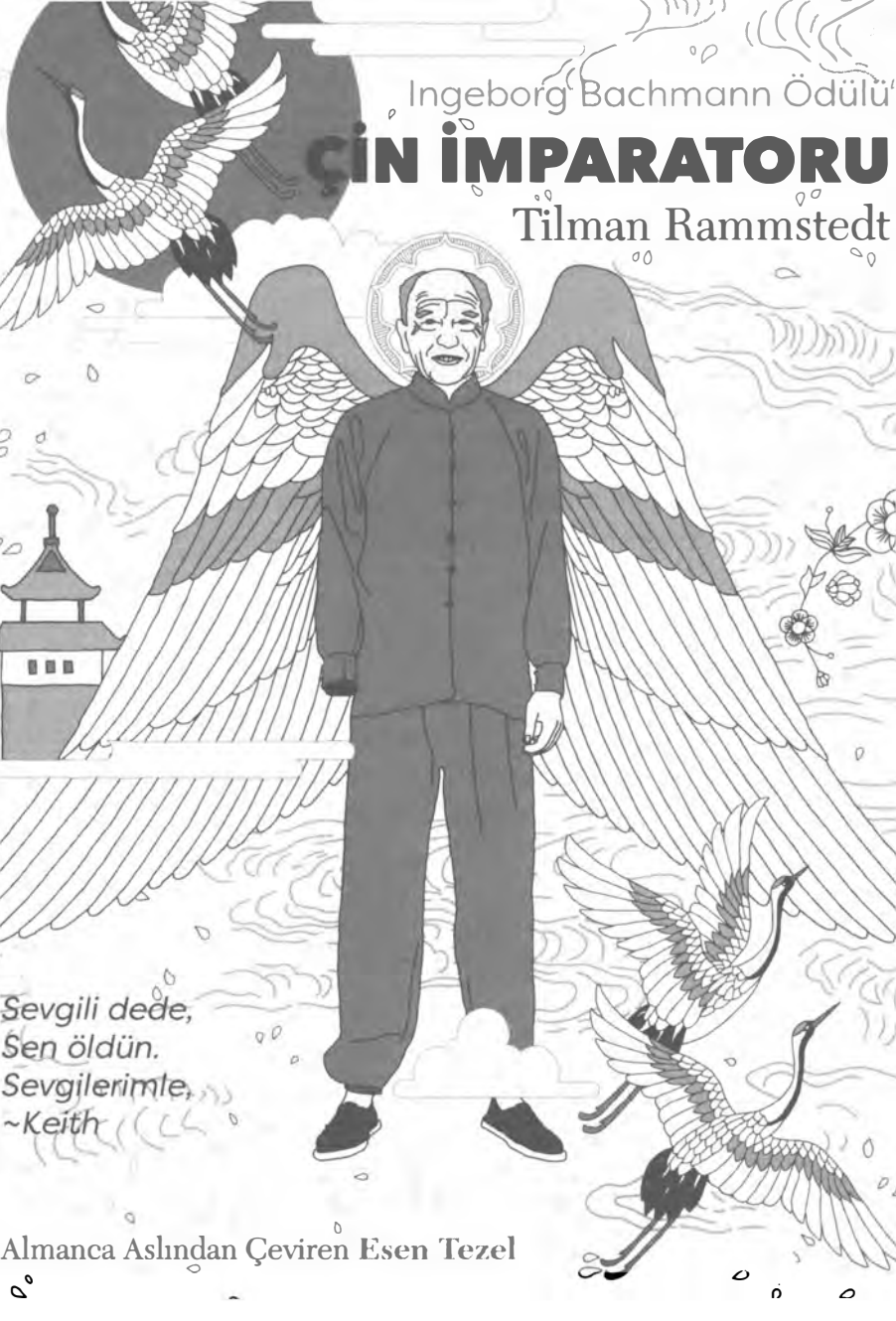
www.dedaluskitap.com

Tel: +90 212 513 03 43 • Faks: +90 212 513 03 44

Ingeborg Bachmann Ödülü

ÇİN İMPARATORU

Tilman Rammstedt



Sevgili dede,
Sen öldün.
Sevgilerimle,
~Keith

Almanca Aslından Çeviren Esen Tezel

Tilman Rammstedt

1975 yılında Bielefeld'da doğdu. Felsefe ve edebiyat öğrenimi gördü. Fön adlı bir grupta solist ve şarkı sözleri yazıyor. İlk romanı *Erledigungen vor der Feier* 2003 yılında, ikinci romanı *Wir bleiben in der Nähe* ise 2005 yılında yayımlandı. Almanya'nın yaşayan en parlak yazarları arasında gösterilen ve ona yakın ödül kazanan Rammstedt, Çin İmparatoru ile 2008'de Ingeborg Bachmann Ödülü ve Annette von Droste Hülshoff ödülüne layık görüldü. Yazar şu an Berlin'de yaşıyor, tüm vaktini müziğe ve edebiyata ayırıyor.

Esen Tezel

Esen Tezel 1978 yılında İstanbul'da doğdu. Alman Lisesi'ni ve İstanbul Üniversitesi Gazetecilik Bölümünü bitirdi. Franz Kafka, Stefan Zweig, Thomas Mann, Emine Sevgi Özdamar, Cees Nooteboom, Thomas Bernhard, Mark Benecke gibi yazarların yapıtlarını dilimize kazandırdı. Halen serbest editör ve çevirmen olarak çalışmaktadır

Buda'nın kıvrımlarında çok yer var.

Çin atasözü

Mariana'ya

Bana attığı sondan bir önceki kart elime ulaştığında, dedemin çoktan ölmüş olduğunu bilemezdim. Kartı okumadan bir kenara koymuştum. Tıpkı daha öncekileri de okumadan bir kenara koyduğum gibi. Bu kartlar, arasında hemen her gün pusuya yattıkları faturalar ve el ilanlarıyla birlikte çalışma masasının altında gittikçe pervasızlaşan bir yığın oluştuyordu. Üstünü eski bir gazeteyle örtmüştüm ama bu da pek işe yaramıyordu, sonuçta altında ne olduğunu biliyordum.

On gündür neredeyse bütün hikâye çalışma masasının altında dönüyordu. Sağa sola emekleyerek gidiyor, odanın yalnızca dışarıdan görünmeyen bölümlerinde hareket ediyordum. Dizlerime bulaşık süngerleri bağlamıştım. Çalışma masasının altında uyuyor, kendime orada sandviç hazırlıyordum. Masanın alt yüzüne yıldızlı bir gökyüzü çizmiştim ve Çin'den dönmem için inandırıcı bir süre olan iki haftanın geçmesini bekliyordum ki sonra da açıklanacak ne varsa bir şekilde açıklayabileyim. Bir açıklama dedem için, bir açıklama Franziska için, bir açıklama da kardeşlerim için, tabii burada olduğumu o zamana kadar keşfetmezlerse. En kısa zamanda bir şey bulmalıydım, kartlara ayıracak vakit yoktu, onlar bekleyebilirdi, aynı şekilde dedem de, sandım ki o da bekleyebilirdi. Sonra o telefon geldi ve beklemeye gerek kalmadı.

Tabii ki telefonu açmadım, on gündür telefonu açmıyordum. Telesekretere konuşan bir kadının onu geri aramamı rica ettiğini duydum. "Acil," diyordu ama bunun doğru olmadığını, dünyanın aciliyetten en uzak konusuyla karşı karşıya bulunduğumu seziyordum, yine de geri aradım ve dedem ölü bir dedeye, kartı da sondan bir önceki kartına dönüştü. Bense çok şaşkın ve çok az konuşan birine. Birkaç

kez “Evet,” dedim, “hayır,” dedim, “iyi,” dedim, oysa hiçbir şey iyi değildi, çünkü evet, bir sorunum eksilmişti ama bunun karşılığında birkaç yeni sorunum olmuştu, telefonu kapadım ve yığının içinden sondan bir önceki kartı çekip aldım. Sanırım üzülmüştüm.

Kartın ön yüzünde, bir filin üzerindeki altın çiçeğin ortasında oturan şişman bir adamın heykeli vardı. Arka yüzü ise yine dedemin minnacık, eğri büğrü harfleriyle tıklım tıklık doluydu, bunları çözmek benim için her zaman zordu ama görüyordum ki yazısı artık büsbütün okunmaz hale gelmişti, büyüteçle bile tekrar eden şekiller yakalayamıyor, sesli harfleri dahi seçemiyordum. Pes edip vazgeçmeden önce “iyi” kelimesini ayırt etmiştim, “dağ” kelimesini, bir de “sabah” ya da “sabır” ya da “sabun” gibi bir şey ama tam da emin olamıyordum.

Sadece son cümle netti, diğer her şeyden daha büyük ve tıpkı adres gibi matbaa harfleriyle yazılarak karta öyle bir kazınmıştı ki, harfler tersten arka yüzdeki filin içine işlemişti. “Sen de gelmeliydin,” yazıyordu. Cümlelerin sonuna da kama şeklinde bir ünlem işareti konulmuştu. Bu işaretin amacı beni burada söz konusu olanın tatlı bir mübalağa ya da sevgiden ileri gelen bir hayıflanma ifadesi değil elle tutulur bir hayal kırıklığı, bir suçlama, bir tehdit olduğuna kesinkes inandırmaktı ve bunun dedemin sondan bir önceki kartı olduğu düşünülürse resmen tehdit içeriyordu. Sanki ona eşlik etseydim ölmeyecekti. Sanki o zaman kalbi bir anda durmayacaktı, dursaydı bile en azından Çin’de duracaktı, ama aslında hiç durmayacaktı, ben de gitseydim sadece bir an için bana tutunacak, “Bir şey yok, biraz başım döndü,” diyecekti, ben de onu parkta bir banka oturtup bir

şişe su alacaktım, çünkü aklıma başka bir şey gelmeyecekti, zaten başka bir şey de gerekmeyecekti, “Hadi devam,” diyecekti birkaç dakika sonra ve tıraşını çıkaracaktı, en büyük derdi saç olacaktı.

“Sen de gelmeliydin.” Bu cümle beni kızdırmıştı, dedemin onu söyleyişini duyar gibiydim, “meliydin”i vurgulayışını, kaşlarının aşağıya doğru kavislenişini, söyledikten sonra bana bakarak cevabı, tabii doğru cevabı bekleyişini: Evet, doğru dede, ben de gelmeliydim, bu bir hataydı, yine sen haklı çıktın. Dedem haklı çıkmayı severdi, dedem sözüm ona her şeyi önceden bilirdi, şemsiyeni yanına almalıydın, haritaya bakmalıydın, çok daha fazla yabancı dil öğrenmeliydin, kazağını ayrı yıkamalıydın, bifttek söylemeliydin. Dedem lafı dinlenmediğinde daima gücenirdi, bununla birlikte lafını dinlemek mümkün değildi, çünkü başka türlü yapılması gereken her şeyi insana sonradan söylerdi ama iddiasına göre kimsenin ona sorduğu yoktu, ne oldu, bak işte ıslandın, bak işte kaybolduk, bak işte öldüm.

Evet, ben de gitmeliydim ve hayır, ben gitmedim, üstelik onu yüzüstü bırakmışım gibi göründüğünü biliyordum, onu aldatmışım gibi göründüğünü biliyordum, bütün bunları ona bir şekilde açıklayabileceğimi de biliyordum ama artık gerek kalmamıştı. Bir tek, bunun beni rahatlatmasının yakışık alıp almadığını hiçbir şekilde bilmiyordum.

Sondan bir önceki kartın da Çin’den gelmediğini anlamak kolaydı. Üzerinde Alman pulu vardı, şişman altın adamın resmi bir seyahat broşüründen kesilerek bedava dağıtılan kartpostallardan birine güç bela yapıştırılmış, bir köşesi kalkmıştı, altından bir kutup ayısı gözüküyordu. Dedemin bana son haftalarda attığı kartların hepsinin üzerine bu tarz

bir şeyler yapıştırılmıştı, hatta bazen bununla da kalmıyordu, kimilerinde ince işçilik de vardı, ayrıca karta basılı “Westerwald’den* sevgilerle”deki Westerwald çizilerek üzerine el yazısıyla “Şanghay” yazılmış oluyordu.

Tabii ki dedemin neticede Çin’e varamamış olması beni şaşırtmamıştı. Dile kolay, sekiz bin kilometre, bunun için arabası fazla yaşlıydı, bunun için dedem de fazla yaşlıydı, ayrıca bunun için öncelikle bir pasaport gerekiyordu ve görünüşe göre dedemin yanında bir pasaport yoktu, kimlik de yoktu, ehliyet de, süpermarket müşteri kartı bile, kadının telefonda söylediğine göre üzerinde hiçbir şey bulunmamıştı. Bir tek üzerinde benim adım olan şu yarım kalmış kart vardı. Acaba onu neden yazıp bitirememişti? Neden hemen yollamamıştı? O zaman kimse beni aramazdı, ben de şimdi büyük bir zevkle dedemi arabada hayal ediyor olurdum, muhtemelen bir mola yerinde arabaya aldığı çekici bir otostopçu kızla sohbet ederken. O zaman dedemi teşhis etmek için bir an evvel Westerwald’e gitmem gerekmezdi, en sonunda Çin’e ne kadar az yaklaşılabildiğini şu anda bilmiyor olurdum.

Çin, aksi gibi de Çin. Nordsee yokmuş gibi, Harz yokmuş gibi, Rügen, Fransa, Gardasee yokmuş gibi ille de Çin olmalıydı. Başka hiçbir yer değil, Çin. “Bu konuyu tartışmak istemiyorum,” demişti. Ben de isabet buyurduğunu, çünkü benim de tartışmak istemediğimi, Çin’in söz konusu olamayacağını söyledim ve kollarımı kavuşturdum. Dedem de aynısını yaptı, oysa sadece bir kolu vardı, sağ kolu. Ama onu öyle bir ustalıklarla gömleğinin sol koluna doluyordu ki, iki sağlam kolunu kavuşturmuş gibi görünüyordu. Ardından

* Almanyada bulunan sıradağlardan biri (ç.n.)

birbirimize uzun uzun baktık, dedem mümkün olduğunca kararlı, bense Çin'in ne kadar gülünç bir fikir olduğunu ona göstermek için mümkün olduğunca alaycı. Sonra dedem şöyle dedi: "Ben ölüyorum."

Böyle bir cümleyi fazla önemsememeli. Hatta sonradan, dedemin yine haklı çıktığı şu anda bile önemsememeli. "Ölmüyorsun," dedim o yüzden. Oysa sonuçta söylediğim yalandı ama bunu bir gerekçe olarak kabul etmek, insanların son isteklerini reddeden biri sayılmak istemiyordum, objektif kalmak istiyordum, çünkü objektif olarak bakıldığında tabii ki haklıydım, Çin kesinlikle imkânsızdı ama ölmekte olan kişi karşısında haklı olmanın pek bir kıymeti yoktur. Dedem bunu biliyordu ve bu nedenle işi sağlama alıp ölmeye erken başlamıştı. Ben kendimi bildim bileli ölüyordu, hatta muhtemelen daha uzun süredir. Ve buna ancak ölümünden hemen önce son vermişti. Ona dair ilk anılarımda bütün ciddiyetiyle yüzüme bakıp "Yakında burada olmayacağım," der, sonra da kendisi göçüp gittikten sonra bana miras kalacak her şeyi gösterirdi. Dörttnala koşan atların olduğu yağlıboya resim, kamaya benzeyen mektup açacağı, döner kül tablası, o zamanlar bayıldığım her şey. Yıllar sonra öğrendim ki aynı objeleri kardeşlerime de vaat etmiş, aynı numaracı göz kırpma, aynı "Yalnız bu bizim küçük sırrımız olsun," cümlesiyle. Ona hiç hesap sormadım, çünkü birincisi, resim ve mektup açacağı çoktan cazibesini yitirmiş, ikincisi, dedemin ölüm beyanatlarına sadece kafa sallayarak karşılık vermek çoktan alışkanlık haline gelmişti. Artık ailede kimse ona itiraz etmiyor, kimse "Sen kesin 100 yaşını görürsün," demiyordu, çünkü gerçekten de 100 yaşını görme ihtimali gittikçe artıyordu. Neredeyse ürkütücü bünyesi, öncesinde uzun veda ritüellerinin yapıldığı her doktor

randevusunda yeniden tasdik ediliyordu. Birkaç ay önceye kadar bütün dişleri duruyor, birkaç ay önceye kadar sadece okurken gözlük takıyor, hatta kibinden genellikle o zaman bile takmıyor, önce sayısız sigara ve ardından sayısız niko-tin sakızına rağmen akciğer ve kalp hâlâ görevini mükem-mel bir şekilde yerine getiriyordu ve günün birinde sol kolu tekrar çıksa kimse şaşırılmazdı.

Fakat en sonunda yine de vücudu çoktandır yaşına uy-gun bir durumda olmadığına uyanıp daha önce kaçırdığı her şeyi çok kısa bir süre içinde telafi etti. Kaslar gevşedi, damarlar tılandı, eklemler şişti, kulaklar büyüdü. Dedem artık her doktor randevusundan yeni bir ilaçla dönüyordu. Eskiden sofrada bardağının yanında ara sıra yarım bir hap dururken şimdi ilaç sırası yavaş yavaş tabağı genişliğinde uzamaya başlamıştı, “Ah evet, tatlımı da yiyeyim,” diyordu titrek parmaklarıyla onları sıraya bakmadan, tek tek masa-dan alıp ağzını tiksintiyle büzerek yutmadan önce. Bunu ya-parken daima bizim de görmemize, ne yuttuğunu bilmemize özen gösterirdi. Bazen, muhtemelen kasten haplardan birini düşürürdü. “Bırak bırak,” derdi içimizden biri masanın al-tında ararken ama kendisi de eğilmeye kalkmaz, yerde bu-lunan hapi teşekkür bile etmeden alırdı.

Aslında dedeme seyahat hediye etmemize de sağlığının kötüye gidişi vesile olmuştu. “Kim bilir daha ne kadar ge-zebilecek,” demişti büyük ağabeyim. Biz diğerlerinin aklına gelen en iyi seçenek de Pfingsten Bayramı haftasıydı, bir-kaç gün izin alabilirdik, hep beraber olursak çekilirdi ama önce ablam yan çizdi, güya proje haftasıymış, sonra da kü-çük ağabeyim, güya acil bir teslimi varmış. Böylece artık her-kesin katıldığı bir torun seyahati söz konusu olmadığı için

kız kardeşim kura çekmeyi teklif etti, “Hepimiz tatilimizin içine etmek zorunda değiliz ki,” dedi ve en kısa çöpü ben çektim. Ona şüphe yoktu ve diğer ikisi derin bir nefes aldıklarını saklama zahmetine bile girmediler. Hatta kız kardeşim bir an için yumruğunu sıktı, büyük ağabeyim de biraz fazla sert bir şekilde sırtıma vurdu. “Kuyruğu dik tut,” dedi. Aslında bana moral vermek için söylediği bu cümle ağzından emir gibi çıkmıştı. Dedemizle en olmayacak şekilde benim gitmem onlara göre gerçekten iyi bir fikir mi diye sordum ama bunu kabul etmediler. “Belki de gerçekten en iyisi bu,” dediler her bir ağızdan, “böylece nihayet tekrar birbirinize vakit ayırabileceksiniz.” Oysa benim korktuğum da işte tam olarak buydu.

Dedemin hediyemize sevinip sevinmediğini anlamak imkânsızdı ki zaten bu artık daha ziyade benim hediyem sayılırdı, gerçi tabii diğerleri de masrafa katılacaklardı, orası kesindi, bana bu konuda garanti veriyorlardı. Dedem bütün diğer hediyeleri, çerçeveli aile fotoğrafını, konyacı, Marilyn Monroe albümünü olduğu gibi seyahat çekini de ifadesiz bakışlarla inceledikten sonra bir kenara koymuştu. “Keith seninle bir seyahate çıkacak,” diye açıkladı küçük ağabeyim, son zamanlarda dedemle her konuşmasında olduğu gibi yine biraz fazla yüksek ve fazla neşeli bir sesle. “Aslında hepimiz gelmek isterdik ama biliyorsun işte...” Dedem tabii ki bilmiyordu, zaten nereden bilecekti, kısmi protezi takıldığından beri sürekli yaptığı gibi dilini hızlı hızlı dişlerinin üzerinde gezdirerek küçük ağabeyime boş gözlerle baktı. “Nereye seyahate?” diye sordu en sonunda. “Nereye istiyorsan,” dedi kız kardeşim, bunu söylemeseydi daha iyiydi. Çünkü dedem daha ertesi sabah üzerinde pijamasıyla “Çin,” dedi, öğlen bir daha söyledi, akşam bir daha. Ona gösterdiğim Prag, Mazury,

Korfu broşürlerine dönüp bakmadı bile. “Çin,” dedi, “hediye hediyedir,” dedi, bu konuyu tartışmak istemediğini söyledi ve tek kolunu kavuşturup lafı ölmeye getirdi.

“Hadi diyelim ki öleceksin,” dedim, “işte sana Çin’e gitmemek için bir sebep daha. Çin uzak, Çin yorucu, Çin’de hiçbir doktor seni anlamaz.” Dedem gülümsedi, hiç kimse- nin çabucak taklit edemeyeceği o hüznü gülümsemesiyle, ardından alçak sesle, bu durumda hiçbir yere gitmemeyi tercih ettiğini söyledi. Bana Korfu’da iyi eğlenceler diliyordu, sonra da Marilyn Monroe albümüne gömüldü, ben de onun karşısında aslında istediğimden daha uzun bir süre boyunca durarak, şüphe uyandıracak sıklıkla sayfa çevirirken işaret parmağını tekrar tekrar diline götürüşünü izledim. “Nasıl istersen,” dedim, bir an önce odadan çıkmak, evden çıkmak ve kendimi mümkün olan en uzak yere atmak için.

Öğleden sonra olmuştu. En azından çalışma masasının altına koyduğum ve ara sıra hoparlörünü kulağıma dayayarak kısık sesle müzik dinlediğim alarm saatli radyo öyle olduğunu iddia ediyordu. Bense sabah-öğle-akşam kavramını çoktan kaybetmiştim. Gündüzleri de uyuyabildiğim kadar uyuyor ve uyanınca aradan sadece yarım saat geçmiş olduğunu görürsem hayal kırıklığına uğruyordum.

Telefondaki kadına derhal yola çıkacağıma söz vermiş- tim ve aradan beş saatten fazla zaman geçmişti. Dolayısıyla artık birkaç saat daha geçse de fark etmezdi. Birkaç eşyayı topladım, fazla bir şeye ihtiyacım olmayacaktı, daha uzun kalmayı düşünmüyordum. Şöyle bir bakmak yeterli olacak, evet anlamında kafa sallayacağım, sonra da dedemi biçimsiz

soğuk hava dolabının içine geri itecekler. Bütün bunları filmlerden biliyordum. Büyük, soğuk bir oda olacak, donuk floresan ışığı, morg görevlisi kadın tabii ki beyaz gömlek giymiş olacak ve sessizce yere bakacak. “Üzgünüm,” diyecek sonra ve bunun kulağa inandırıcı gelmesi için bile çaba göstermeyecek.

Belki de bütün bunları sindirmek için bir gece daha beklesem iyi olurdu, belki de bugün çok erkendi, belki de dedemi teşhis bile edemeyecektim. Belki de yalnızca, şimdi bile Çin diye tutturacağından korkuyordum.

Tabii ki daha önce hiç Çin’e gitmemişti. Daha önce hemen hiçbir ülkeye gitmediği ortaya çıkmıştı. Avrupa kıtasından, hatta Almanya’dan hiç ayrılmamış, sadece bir kez Hollanda sınırına bayağı yaklaşmıştı. İyi niyetli bakacak olursak bir kere de Danimarka sınırına. Daha önce hiç yabancı bir ülkenin parasıyla ödeme yapmamış, hiç kimseye Almanca biliyor mu diye sormak zorunda kalmamıştı. Sadece kendisinin anladığı birkaç kelime İngilizce dışında yabancı dil bilmiyordu.

“Nereden çıktı bu Çin?” diye sormuştum ona doğum gününden bir gün sonra telefonda. Saat sekizden beri beni arayıp duruyordu. Yanıma bol bol deodorant almalıymışım, Çin’de öyle şeyler yokmuş, orada sağlam ayakkabılara ihtiyacım varmış, sıtma aşısı olmuş muymuşum... “Tanrım, sen daha ömründe Avusturya’ya bile gitmedin!” diye bağırdım ve dedem hiçbir şey söylemedi, uzun süre hiçbir şey söylemedi, en sonunda sordum: “Orada mısın?”

“Evet,” dedi. “Avusturya’ya gitmek istemiyorum,” dedi. “Avusturya’ya ayıracak vaktim kalmadı,” dedi. Şimdi de susan bendim, çünkü evet, daha yakından bakacak olursak ben de Avusturya’ya gitmek istemiyordum, en azından dedemle, daha yakından bakacak olursak onunla hiçbir yere gitmek istemiyordum, hiçbir dağa, hiçbir sahile, hiçbir çöle, hiçbir müzeye, hiçbir kaplıcaya. Onunla birlikte iki dilde yazılmış menülerin sayfalarını gereksiz uzun süre çevirmek, manzaralı yerlerde onunla birlikte susmak, akşamları şarap içerken sırf nihayet tekrar birbirimize vakit ayırma fırsatının doğmasına engel olmak için gülünç denilecek kadar erken bir saatte bütün gün yürümekten bitap düştüğümü iddia etmek istemiyordum. Daha yakından bakacak olursak belki de Çin tek mantıklı öneriydi. Çünkü orada muhtemelen iki dilde yazılmış menüler pek işe yaramıyordu. Çünkü orada muhtemelen insan akşamları pirinç şarabı içerken hakikaten yorgun oluyordu. Çünkü orada birbirini anlamamak sorun değildi. Çünkü insan zaten diğer hiçbir şeyi de anlamıyordu, muhtemelen orada insanın her şeyi olurdu da birbirine ayıracak vakti olmazdı ve son olarak, öyle bir vakit olsaydı da onu nasıl kullanabileceğini hiçbir şekilde bilemezdi, dedemle aramızda söze dökülemeyen her şey Çin’le dolardı. Birden aklıma, çocukluğumda dedemin Çinli olduğuna inandığım o birkaç gün geldi.

Yine anneannelerimden biriyle kavga ediyor olmalıydı, hangisiydi hatırlamıyorum ama yüksek sesli bir kavgaydı ve bir ara dedem bağırdı: “O zaman ben de Çin imparatoruyum.” O sırada mesleği beni kökeninden daha çok etkilemişti ve önüme gelene bunu anlattım, kimse inanmadı. O halde benim neden Çinliye benzemediğim soruluyordu, ben

de “İleride benzeyeceğim,” diyordum. Oysa Çinlilerin neye benzedikleri konusunda en ufak bir fikrim yoktu. Hepsinin tipi aynıdır deniliyor, o zaman da benim gözümün önüne dedemle dolup taşan bir ülke geliyordu. Her arabada dedem oturuyor, sabahları her evden dedem çıkıyor, dedemle vedalaşılıyor ve çocuklarını, beş minik dedemi okula götürüyordu. Birkaç gün sonra gerçek ortaya çıktı. “Sen Çinli değilsin,” dedim dedeme. “Keyfin bilir,” dedi.

O zamanlar dedemle dolu bir ülkenin hayali hoşuma gidiyordu ama şimdi, telefon başında bu hayal bana korkunç gelmişti, bir dede yetiyordu, aslında fazla bile geliyordu ve esas mesele buydu, Çin, Korfu ya da Avusturya değil.

“Orada mısınız?” diye sordu dedem ve bu kez ben “Evet, buradayım,” dedim, sonra da telefonu kapadım.

Kardeşlerimden kaçıyla gerçekten akraba olduğumdan emin değilim. Ama çoğuyla en azından bir ebeveynimizin ortak olduğu söylenebilir. Kız kardeşimin doğumunu hayal meyal hatırlıyorum, o zamanlar dört yaşındaydım ve hep beraber hastaneye annemi ziyarete gitmiştik. “İşte geldiniz!” diye bağırıyordu hâlâ biraz halsiz bir sesle ama sonradan ortaya çıkmıştı ki, küçük ağabeyimin adını hatırlamak için epey bir düşünmek zorunda kalmıştı, ayrıca ablama da şüphe dolu gözlerle bakıyordu, sanki bu kızı daha önce görüp görmediğinden emin değildi.

Dolayısıyla hastanedeki o kadının biyolojik annem olduğunu en fazla varsayabilirim. O zamanlar bu biyolojik bağ dışında birbirimizle pek ilgimiz yoktu. Çocukluğumun

başından beri dedemle yaşıyordum. Tabii onun da biyolojik dedem olduğunu en fazla varsayabiliyorum. Annemle biraz benziyorlardı, çeneleri, kısa parmakları, bu kadarı yeterdi, dedem daha fazlasını eşeleleyen soruları daima savuştururdu. Bir keresinde onun evinde, bir kız çocuğunu omuzlarına almış genç bir adam fotoğrafı bulmuş ve o küçük kız annem mi diye sormuştum. Dedem fotoğrafı aldı, gözlerini kısarak şöyle bir baktı, sonra bana geri uzattı ve şöyle dedi: “Muhtemelen.”

Dedem birçok şeyi muhtemel sayardı, evde süt bulunmasını, yaz tatilinin yakın olmasını, Avustralya’da suların ters yöne akmasını. Tamamen ihtimallerinin içine gömülmüştü, bazen söz konusu ihtimalin yüzdesini de verirdi, bize insanın hiç ama hiçbir şeyden kesinlikle emin olamayacağını söyler ve içimizden biri büyümüş de küçülmüş bir tavırla “Öleceğimiz gerçeği hariç,” diye karşı çıktığında, “Bak işte o kuvvetle muhtemel,” derdi.

Yine de belli ki bir sağ kalma şansı seziyor ve son aylarda, vücudunun yaşına uygun çöküşü hızlandığından beri bu sağ kalma şansına kendisinden beklenmeyecek bir inatla tutunuyordu. Ölmeme konusundaki hırsı yavaş yavaş tam bir takıntıya dönüştü. Birkaç günde bir onunla birlikte mezarlığa gitmek zorunda kalıyorduk. Tek tek mezarları dolaşılıyor, bir yandan da “Benden genç!”, “Çok daha genç!”, “Neredeyse benimle aynı yaşta!” diye zafer kazanmışçasına bağırıyor ve eğer yaşını başını aldıktan sonra ölme cesaretini göstermiş biri varsa doğum ve ölüm tarihlerini not edip bunları çalışma masasındaki listeye geçiriyordu. 79 yıl 282 gün, 81 yıl 6 gün, 88 yıl 129 gün. Listedekilerden bazılarını

birkaç ay önce geride bırakmıştı, bazı isimlerin üstünü çizibilirdi. Sonra da hemen bizi çağırıp başına toplardı. “Tebrikler dede,” derdik koro halinde, o ise bir el işaretiyle reddederdi. “Teşekkürler ama bu daha bir şey değil.”

İleri yaşta ortaya çıkan bu herkesten uzun yaşama isteği çok geçmeden ürkütücü bir hal almaya başladı. Artık ölüm sadece düşmanı değildi. Gitgide yardımcısı haline de geliyordu. Kahvaltıda bize ölüm ilanlarını okuyup zevkten dört köşe olarak “Hafta sonu güzel geçti,” diyor, evin önünden geçen her ambulansa umutla bakıyordu. Şüphe uyandırıcı bir biçimde felaket filmlerine merak salmıştı ve bir akşamüstü kız kardeşimin kaplumbağasını gömmesine son anda engel olabilmıştık. Kaplumbağa olsa olsa bir karış derinliğindeki çukurda alenen bacaklarını oynattığı halde dedem “Tıbben ölmüştü, gerçekten,” diye iddia ediyordu.

Geçen aylarda güvenliğimiz konusunda ciddi ciddi endişelendiğimiz anlar olmuştu. İçimizden biri öksürdüğünde dedem hemen kulakları dikiyor, “Bu öksürük hayra alamet değil,” diyor ve sesindeki tını kesinlikle endişe tınısı olmuyordu. Bütün bunları kafamda mı kuruyordum bilmiyorum ama olaylar peş peşe geliyordu. Araba kullanacağını üstüne basa basa söyleyen büyük ağabeyime durmadan şarap ikram ediyordu, ablam kendi saç kurutma makinesinin kablosunda çentik izleri bulduğunu söylemişti ve ben birkaç ay önce bir kova suyu dik merdivenden bodruma indirmeye çalışırken dedem birden ışığı kapatmıştı. Hemen seslenmem üzerine “Pardon,” demiş ama yine de ışığı açmamıştı.

Aşağı yukarı aynı dönemde kardeşlerimi ve beni canına kastetmekle de suçlamaya başladı. Sürekli ilaçlarıyla ilgili bir sorun olduğunu, kolesterolüne dikkat etmesi gerektiği halde yemeğine tereyağı konulduğunu, soğuk alıp ölsün diye birilerinin pencereyi açık bıraktığını iddia ediyordu. “Ama bana sökmez canlarım,” diyordu sonra. “Bana sökmez.”

Dedem kuvvetle muhtemeldir ki ölümsüz olmadığını, bütün çaba ve önlemlere rağmen de asla olamayacağını elbette biliyordu. Bence inatla, günün birinde ölmek için fazla yaşlı olmayı umuyordu, günün birinde ölüm tarafından unutulmayı. Tıpkı insanın bütün uyarıları göz ardı ettiği halde, bir süre sonra artık kimsenin varlığından haberdar bile olmadığı telefon hattının çalışmaya devam ettiği için telefon şirketi tarafından unutulduğunu umduğu gibi.

Aslına bakarsanız şimdi gerçekten öldüğünü, ömrünü tamamladığını tasavvur etmek zor, çünkü bugüne dek başka hiçbir şeyi tamamlamadı. Eskiden, kimi ona uygun yaşta kimi bizden sadece birkaç yaş büyük anneanneler varken, bu kadınlar sırayla ve neredeyse aynı kelimelerle sürekli ondan “Tanrı aşkına bir kez olsun bir şeyi bitirmesini” talep etmişlerdi. Vergi beyannamesini, öyle olması amaçlanmadığı halde yıllardır iki renkli duran tenteyi, salondaki masanın üzerinde duran ve artık dikkatimizi bile çekmeyen yapbozu, en azından kedinin ismini. Hayvanın bahçe-deki mezarının başındaki tahta haçta bugün hâlâ “Friedrich veya Vincent” yazar.

Dedem bunun üzerine daima akli yatmış gibi kafa sallar, birkaç makbuzu tasnif eder ya da yapboza bir parça ekler, sonra da hemen kendine yeni bir iş arardı. Kireç tutmuş

kahve makinesi, arapsaçına dönmüş telefon kablosu, daha çok vakit olan doğum günleri için tebrik kartları... Gerçekten daha acil olduğunu iddia edebileceği artık her ne varsa.

Tabii dedem bu yeni işleri de sonuna kadar götüremediği ve götüremeyişine mazeret olarak daha da yenilerini bulmak zorunda olduğu için bütün ev, dedemin bütün hayatı başlangıçlardan oluşuyordu. İnsan adım başı yeni başlanmış kitaplar, bir lokma ısırılmış ekmekler, tek ayakka-bılar görüyor, bir cümlemin, hatta bir kelimenin ortasında kesilen hikâyeler duyuyordu. Posta kutumuzun üzerinde hâlâ neredeyse bütün geçmiş anneannelerin ismi vardı ve bazen, dedem artık yatacağını söyledikten yarım saat sonra onunla koridorun ortasında karşılaşmak mümkündü. “Gidiyorum,” diyordu böyle durumlarda aceleyle.

Nerede kalacağımı sormuştu hastaneden arayan kadın telesekreterime konuşurken. Sesinde zorlama bir tatlılık vardı, arka plandaysa testere gibi bir tını hissettim ama bana öyle geldiğini umdum. Kendisinin akşamüstü altıya kadar orada olacağını ama gece nöbetçisinin durumdan haberdar olduğunu söyledi. Ve tabii yanımda dedemin pasaportunu da getirmeliydim, ya da kimliğini, doğum belgesini; kısacası herhangi bir resmî belge. Telefonu kapamadan önce son olarak “O halde yakında görüşmek umuduyla,” dedi. Sanki benimle uzun zamandır heveslendiği bir akşam yemeği için sözleşmişçesine son kelimedede neredeyse kuş gibi şakımıştı.

Seyahat acentesinden, sıkıcı Westerwald’e gitmenin seksen dakika sürdüğünü öğrenmiştim, bir kez tren değiştiriliyordu, önce hızlı tren, sonra da yerel tren. Dedem dolu dolu

iki haftadır Çin yolundaydı ve şimdi mevki farkı ödemeye bile hacet kalmamıştı. Trenler iki saatte bir kalkıyordu, bunu da öğrenmiştim. “Teşekkürler,” deyip tekrar sürünerek çalışma masasının altına girmiş ve kâğıt yığınının içinde, dedemin bana seyahate çıktığından beri attığı kartları aramaya başlamıştım. On bir tanesini buldum ama hepsi bu mu bilmiyor, gönderiliş sırasını da hatırlamıyordum. Herhangi bir işaret aradım ama hiçbir şey okunmuyordu, yalnızca kopukluklarıyla beni sinirlendiren kelimeler ve cümle parçacıkları vardı. “Strafor” beni sinirlendirmişti, “meze tabağı” sinirlendirmişti, “ama yine fiziksel olarak iyi bir his” bilhassa tepemi attırmıştı. Buradan bir yere varılmazdı, bütün bunlar beni hiç ilgilendirmiyordu.

Nasıl bir işaret aradığımı tam olarak bilmiyordum ama dedem Çin’e varamayacağını, kimliği olmadan Avusturya’ya kadar gitse kendini şanslı sayması gerektiğini biliyor olmalıydı ve üzerinden kimlik çıkmamıştı, muhtemelen yanına almaya gerek görmemişti. Bazen keçi inadı tutsa da bu şekilde fazla uzağa gidemeyeceğini biliyor olmalıydı. Westerwald* olmasa başka bir orman olacaktı, başka bir kasaba, hiçbir şekilde Çin’le karıştırılamayacak bir yer. Bu konuda tek kelime duymak istemese de bir süre sonra Çin ihtimali tamamen ortadan kalkacaktı. “Tabii ki gidiyoruz,” deyip duruyordu, bazen arka arkaya birkaç kez, bazen de bana söylemiş olamayacağı kadar alçak bir sesle.

Son yıllarda kendisine karşı gelindiğinde gözlerinde gittikçe büyüyen bir panik belirliyor ve bakışları günden güne artan bir süratle öyle bir donuklaşıp sertleşiyorduk ki,

* Westerwald’in kelime anlamı “Batı Ormanı”dır. (ç.n.)

hiçbirimiz doğrudan yüzüne bakmaya cesaret edemiyorduk. Hiçbir zaman gerçek anlamda şiddet sergilemedi. Nadiren tabak çanak kırar, beterini yapmamak için de genellikle hemen sağ kolunu gömleğinin sol koluna birkaç kez dolardı, biz de mümkün olduğunca hızlı bir biçimde odayı terk ederdik.

Kendimizi sakinleştirmek için taktığımız isimle “dedemin gelgitleri”nin arkasından daima uzun suskunluk, bakışları sabitleme ve hareketsizlik evreleri gelirdi. Bir koltuğa çöker, temkinli sorularımıza en fazla, ret mi onay mı olduğunu ancak tonundan anlayabildiğimiz bir “Hmmm” ile karşılık verirdi. Böyle günlerde, birlikte yemek yediğimiz sofradan uzak durur ve bu pişmanlık ifadesinin bizde özellikle merhamet uyandırmasını beklerdi. Biz de canı gönülden “Bir şeyler yemelisin,” der ve endişelenmiş gibi yapardık. Oysa görüş alanından çıktığımız anda kendine sandviç hazırladığı ya da tabağımızda kalanları yediği konusunda yeterince delil vardı.

Dedem kendi iddiasının aksine iyi bir aşçı değildi. Genelde anneannelerimizin yaptığı veya bizim hazırladığımız yemeklere kusur bulur, daha tadına bakmadan her şeye bolca tuz ve karabiber atar, sonra da yemek boyunca, bize bir gün kendi deyimiyle “parmaklarımızı yiyeceğimiz” bir sote ya da haşlama hazırlayacağını anlatırdı. Doğal olarak bu hiçbir zaman gerçekleşmedi. Bir keresinde elimize uzun ve zahmetli bir alışveriş listesi tutuşturdu ama marketten döndüğümüzde sırra kadem basmıştı ve akşam hazırlanan sofraya tek kelime etmeden oturana kadar da ortaya çıkmadı.

Misafir gelip de yemeği övdüğünde hemen atlayıp ilk “Teşekkürler,” diyen o olur, sonradan bunun hesabını

sorduğumuzda hepimiz adına konuştuğunu söylerdi. Fakat bunun haricinde başka insanların yanında adeta dönüşüm geçirirdi. Gerçi yine çok konuşurdu ama her zamankinden daha alçak sesle, üstelik söyledikleri genelde konuşulan konuyla ilgili olur, sorular sorup cevapları dinler, başkalarının esprilerine de içinden gelerek güler, sahtekâr bir tavırla “Şunu yemiyorsun galiba,” deyip masanın öbür ucundan çatalını uzatarak tabaklarımızdan bir şeyler alma huyundan vazgeçerdi. Hatta onu iyi kötü hoş buluyor olmalıydılar, en azından kadın misafirler, özellikle genç kadınlar, en çok da benim davet ettiğim genç kadınlar.

Dedemin ne kadar etkileyici bir erkek olduğunu defalarca duymak zorunda kalmıştım. Ne kadar hoşsohbet olduğunu, genç görüldüğünü, nazik ve beyefendi, hatta bazen de seksi olduğunu duymak zorunda kalmıştım. Bu genç kadınlar tekrar geldiklerinde, daha akşamüstünden ortalığa dedemin kolonyasının kokusu yayılır, genelde birkaç kez gömlek değiştiren dedem kimi zaman da onlara küçük ve incelikli hediyeler verirdi. Genç kadının bir önceki gelişinde nezaketten ilgilenmiş gibi yaptığı kitap, hayvanları sevdiğinden söz etmişse küçük bir porselen fil, hatta tekrar gelişinde bazen sözüm ona göz rengiyle uyumlu bir broş.

Genç kadınların eve gelişleri sıklaştıkça dedem beni onların önünde gülünç duruma düşürmek için hiçbir fırsatı kaçırmamaya başlamıştı. Zararsız çocukluk hikâyeleriyle başlıyor, ergenliğin ilk döneminden yakışsız fotoğraflarla devam ediyor, oradan da hâlâ “ara sıra” yatağa kaçırdığım ya da çocukken dikkat çekecek sıklıkta kız kardeşimin kıyafetlerini giydiğim gibi tuhaf atmasyon hikâyelere uzanıyordu.

Sinemada ya da kafede gerçekleşen romantik bir buluşmada birdenbire dedemi yanımızda otururken bulduğumuz da oluyordu. Güya bizi tesadüfen görmüştü. “Umarım rahatsız etmiyorumdur.” Bunun tek açıklaması, beni gizlice takip etmiş olmasıydı. Kaçış manevralarım gittikçe kıvraklaşıyor, telefonda buluşma yerini fısıldayan sesim gittikçe alçalıyor, romantik buluşmalarda etrafı kolaçan eden bakışlarım gittikçe tedirginleşiyor, dolayısıyla bunların çoğu son buluşma oluyordu.

Bir süre sonra kadınları eve getirmekten vazgeçmeme, hatta onlarla yaşadığım her türlü yakınlaşmayı saklamama şaşmamalı. Fakat bunun sonucu da, dedemin yalnızlık çektiğini düşünmesi ve sürekli benimle bir şeyler yapmak istemesi oldu. “Bu akşam tiyatroya gidiyoruz, sadece ikimiz, eski günlerdeki gibi.” Bu fikri öyle bir coşkuyla ortaya atıyordu ki, yan çizme çabalarımı fark etmiyordu bile. “Sen tiyatroyu seversin,” diyordu ve bu kesinlikle doğru değildi. Tiyatroyu seven ya da en azından sevdiğini iddia eden kişi kendisiydi, hep Faust’un ezbere bildiği tek yerini yüksek sesle tekrarlardı: “Arada bir görmeyi severim ihtiyarı.” “Goethe,” diye haykırırdı, “Goethe her gün beş litre şarap içermiş. Bir dâhi!” Akşam *Kafkas Tebeşir Dairesi*, *Vişne Bahçesi* ya da *Iphigenia Tauris*’te gibi oyunlarda yanımda otururken en geç, ara verildiğinde içtiği iki kadeh şampanyadan –“İçmiyorsan seninkini de...”– sonra uyuyakalır, oyunun sonunda alkışlarla sıçrayarak uyanır, genellikle ağzının kenarından sarkan salyayla ve hâlâ hafif uyku sersemi haliyle tek başına ayağa fırlayıp alkışlayarak öyle yüksek sesle “Bravo! Bravo!” diye bağırırdı ki, bir keresinde onu beklemeden vestiyerin yolunu tutmuştum.

Tiyatrodan sonra her zaman onu bir bara, kendi deyimiyle “havalı bir bara” götürmemi isterdi ama bunu söylerken kafasında ne canlandırdığı konusunda en ufak bir fikrim olmadığından her seferinde “Pete’s Metal-Eck” diye bir bara giderdik. Orada gözle görülür bir çekingenlikle birasının yarısını şişeden içer ve her yudumdan sonra uzun uzun etikete bakardı. “Yorulдум,” derdim bir süre sonra ona acıdığım için. O da rahatlamışçasına kafa sallardı.

Fakat dönüş yolunda birden alabildiğine canlanırdı. Baş başa ne güzel bir akşam geçirdiğimizi söylerdi. “Evet dede,” nihayet sohbet etme fırsatı bulduğumuzu, “Aynen dede,” bir ara kız arkadaşlarımdan birini yine eve getirmemi, “Kız arkadaşım yok dede,” bu tür konularda da kendisinden her zaman tavsiye isteyebileceğimi, “Sağ ol dede,” kadınlar konusunda aynı zevke sahip olduğumuzu düşündüğünü, “Çok mümkün dede...” Bunun gerçekten ne kadar mümkün olduğunu o zamanlar bilmiyorduk. Ancak birkaç yıl sonra, önce son anneannem ardından sevgilim olan Franziska’yla tanıştık.

“Eee, yolculuk nereye?” diye sormuştu Franziska, onu dedemin doğum gününden sonra bana gelmeye ikna ettiğim akşam. “Kesinlikle Çin’e değil,” dedim. “Başka bir sürü yer var,” dedi, cep telefonundan saate baktı ve çantasında arabanın anahtarını aramaya başladı. “Gitmeliyim,” dedi sonra ve hemen kalktı, kapıda ona “Dikkatli sür,” dedim, aslında başka bir şey kastediyordum, yorgun bir ifadeyle gülümsedi, sokak kapısını yavaşça ve ancak motorun sesi kaybolup gittikten çok sonra kapadım.

Bir önceki gece Franziska sıçrayarak uyandı. “Burada ne işim var?” deyip alelacele giyinmeye başladı. Bense uyku

sersemi halimle yatakta doğrularak, “Bunu ben de bilmek isterdim,” dedim ve gelip tekrar yatmasını söyledim, o ise bana öfkeyle baktı. “Senin annen olabilirdim!” diye bağırdı ve birkaç saat önce umursamazca bir yerlere fırlattığı çizmesini aramaya koyuldu. “Ama değilsin,” dedim. Fakat ailemle ilgili pek az şeyden emin olabildiğim için hemen ekledim: “Yoksa öyle misin?” Bir kahkaha patlattı. “Ağzından yel alsın,” dedi, “gerçi o zaman bile vaziyet bundan beter olmazdı ya...” Şu anda böyle bir karışıklığı kaldıramayacağını söyledi. “Gerçekten yapamam,” dedi, ardından çizmesini buldu, ayağına geçirip iki eliyle dizine kadar çekti ve bana baktı. “Beni durdurmak istemiyor musun?” diye sordu, ben de bir an için acaba bunu istiyor muyum, asıl ben bu karışıklığı kaldırabilir miyim, Franziska olmasa her şey daha mı az karışık olur diye düşündüm. “Yoo, istiyorum,” dedim en sonunda, bu arada Franziska kapıya gelmişti, “O halde acele et,” dedi ve evden çıktı, arkasından yetişmeye çalıştım ama sokağa vardığımda arabaya binmişti. Buz gibi asfaltın üzerinde çıplak bir halde soğuktan titreyerek dikiliyordum. Franziska camı indirdi. “Tüh, neredeyse yakalıyordun,” dedi. Bense kendi kendime, “Onu nasıl durdurabilirdim ki?” diye sordum. Tanrı aşkına, nasıl onun hayal ettiği kadar hızlı hareket edebilirdim? Çünkü kimse onun kadar hızlı değildi, birini bekleyen, birine doğru ilk dönen, birinin cümlelerini tamamlayan hep o olurdu. Bunun sebebi sadece başkalarından daha hızlı konuşması değil, aynı zamanda daha hızlı duymasıydı, daha söylenmemiş, hatta bazen düşünölmemiş şeyleri bile duyardı.

“Ne bileyim ben,” diye cevap verdi, oysa ben yüksek sesle tek kelime söylememiştim, sonra da tekrar camı kaldırdı.

“Bana evlenme teklif et,” dedi ardından, yarım ağız güldü ve her zamanki hızıyla gazlayıp gitti, virajı alırken lastiklerden bir inilti koptu, bu sesi iyi biliyordum, tıpkı onun sonradan, ara sokakta vites değiştirdiğini bildiğim gibi. Arabanın sesi duyulmaz olduktan sonra bile orada dikilmeyi sürdürdüm, kollarımı bir şeylerden korunmak istercesine göğsümde kavuşturmuş ve tabii ki rahatlamamıştım. Onun resmen çekip gittiği şu anda tabii ki hiçbir şey yoluna girmiş değildi, çünkü ailemden alışık olduğum her şeyle kıyaslandığında Franziska’yla ilgili karışıklık çok daha açık ve netti. Nitekim ertesi gün en kısa çöpü çektim, dedem “Çin,” dedi ve bütün netlik sona erdi.

Dedemin nadiren dinlemeye değer hikâyelerine inanacak olursak Franziska her zaman hızlı bir insandı. Bizimkinin iddiasına bakılırsa kısa mesafe koşuda arka arkaya altı yıl gençler grubu şampiyonu olmuştu. O zamanki yaş kategorisinde kırdığı bilmem ne rekoru bugün hâlâ kırılamamıştı. Bunun doğru olup olmadığını bilmiyor ama doğruluğuna yüksek ihtimal veriyordum.

Dedeme bakılırsa Franziska daha baştan hızını alamamıştı, tam iki ay erken dünyaya gelmiş, buna rağmen daha bir yaşında yürümeyi ve konuşmayı öğrenmişti, okula erken başlamış, sonra da iki sınıfı, sanırım altıncı ve on birinci sınıfları atlamıştı. Dedem onun hukuk eğitimini kaç dönemde tamamladığını hatırlamıyordu. “Her halükârda komik denilecek kadar kısa bir süreydi,” deyip gururla gülümsüyordu.

Franziska'nın kendisine geçmişinden söz açtığımda genellikle kaçamak cevap verirdi. "Bunlar çok eskilerde kaldı," der, gözlerini birkaç kez kırpıştırır, sonra da konuyu değiştirirdi.

Dedemin yolladığı sondan bir önceki kartın damgası da el yazısından daha okunaklı değildi. Bana hiçbir şey ifade etmeyen bir postane ismi, 18'i ya da 19'u gibi bir tarih, ki artık bunun da bir önemi yoktu. Kuşkusuz o tarihte dedem henüz hayattaydı ve kuşkusuz şimdi hayatta değildi ve neredeyse kuşkusuz bunu bilemezdi. Dolayısıyla bu kartta diğer bir sürüsünden daha kritik bir şey yazdığına dair hiçbir kanıt yoktu. Sürekli bu kartlar; eskiden, karşıdaki evde ikimiz birlikte yaşarken bile. Dedem bunları pul yapıştırmadan posta kutumuza atar, sonra da "Sana posta var Keith!" diye coşkuyla bağırarak kahvaltı sofrasına getirirdi. Ben evden çıkıp bahçedeki müstemilata taşındıktan sonra bile bu kart işi bitmedi. Bazen haftada birkaç kez, usulüne uygun olarak posta yoluyla gönderilmiş kartlar alıyordum. Tabii bunları kendi eliyle benim kutuma atıvermek onun için çok daha kolay olurdu ama aramızdaki birkaç metrelik hava hattını ciddiye alınması gereken bir mesafe olarak görme konusunda aramızda sessiz bir anlaşma vardı. Kartlarda genellikle şehrimizin havadan çekilmiş fotoğrafları olur, dedem bunları kapanıp açılabilir onlu paketler halinde satın alırdı. Kenarlarındaki zimba yerleri çok belliydi, ara sıra bir sanat kartpostalı seçtiği de olurdu. Eriyen saatler, çıplak bir sırtın ya da çamaşır serili iplerin siyah beyaz fotoğrafları gibi... Her seferinde bunları okuma zahmetine girmezdim.

Ancak kardeşlerim cephesinde “altın çocuk” gibi şüpheli bir nam salmamın nedeni yalnızca kartlar değildi. Bana “dedeğin bir tanesi, aslanı, gözbebeği” diye hakaret ediyorlardı. Yıllarca kayırlmak benim için genel olarak tatsız bir durumdu. Daha önceleri evimizde, tecelli etmesi en iyi ihtimalle insanı yoran, en kötü ihtimalle hayati tehlike yaratan bir tür sistemsel adalet hüküm sürerdi. Yılbaşında tıpatıp aynı hediyeleri alırdık, doğum günlerinde de. Ki bu arada zaten o dönemde ara iltimaslardan kaçınmak amacıyla tek bir doğum günü kutlanıyordu, onun adı da “aile doğum günü” idi, yılbaşına en uzak tarih olan 24 Haziran’a konulmuştu. Bir örnek giydirilmeye başarıyla direniyorduk ama yine de dedem gardıroplarımızın aynı sayıda parçadan oluşmasına ve mümkün olduğunca aynı maddi değerde olmasına büyük özen gösteriyor, fiyat farkı mağdura derhal ödeniyordu.

Kız kardeşimin çok istediği bale derslerini alması ve bunun üzerine hepimizin derse katılmak durumunda kalması epey tatsız olmuştu. Daha da tatsız, küçük ağabeyimin can sıkıcı orta kulak iltihabıydı. Alması gereken antibiyotik aramızda adil bir şekilde paylaştırılmıştı. Neyse ki bu dönemde hiçbirimizde kırık çıkık olmadı.

Fakat yaşımız ilerledikçe dedemin hiçbirimize haksızlık etmeme konusundaki çabalarına direncimiz artıyordu. Benden büyük kardeşlerimin çoktan girdikleri ergenlik de biyolojik adaletsizlikler yaratıyor ve dedem bunları telafi edemiyordu. Dolayısıyla en sonunda, belki vaziyete boyun eğdiği belki de gerçekten fikrini değiştirdiği için, o zamanlar düzenli olarak yaptığımız aile toplantılarından birini

gerçekleştirmek üzere hepimizi bir araya topladı ve enerjisinin ne yazık ki kendini hepimize aynı şekilde adamaya yetmediğini, bu yüzden de, en sonunda vasatlık tuzağına düşmemek adına öncelikle benimle ilgilenmeye karar verdiğini açıkladı. “Ama tabii bu hepinizi eşit derecede sevmediğim anlamına gelmez,” dedi üstüne basa basa. Biz de ona inandığımızı yemin etmek zorunda kaldık.

Neden beni seçtiğini ancak yıllar sonra, üstelik sormadığım halde anlattı bana. Söylediğine bakılırsa benden büyük kardeşlerim “esasen kendi başlarını becerecek” yaşı gelmişlerdi, kız kardeşime ise hiçbir zaman tam anlamıyla güvenmemişti. “Gittikçe bozuluyor,” demişti neredeyse korku dolu bir fısıltıyla, sanki herhangi bir konuda çok düzgünmüşüz de bozulmamız mümkünmüş gibi.

O aile toplantısından sonra her hafta sonu birlikte küçük bir gezintiye çıkmaya başladık. Beni hayvanat bahçesine, doğa tarihi müzesine, bitmeyecekmiş gibi görünen piyano konserlerine götürüyor ve neler yaptığımızı akşam yemeğinde bütün ayrıntılarıyla anlatıyordu, bense ağzımı açmadan, kardeşlerimin bakışlarından kaçarak gözlerimi tabağıma dikiyordum. Ödevlerimi yapmama sabırla yardım ediyor ve iyi not alan her kompozisyonum, esasen onun eseri olsa da, beni ödüllendirmekten ziyade diğerlerini teşvik etmek amacıyla buzdolabına yapıştırılıyordu.

Sonra yürüyüşler başladı. “Sen çok özel bir çocuksun”, “Senden adam olur”, “Sen beni hayal kırıklığına uğratmayacaksın Keith, bundan eminim.” Sekiz yaşındayken astronot olmak istediğimde bana bir teleskop hediye etti. On yaşındayken gizli ajan olmak istediğimde bana çeşitli dövüş

sporlarını öğretti ve kardeşlerimin odalarına dinleme cihazları yerleştirdik. On üçümde film yıldızı olmak istediğimde beni o seçmeden bu seçmeye sürükledi, çoktan sona eren bir televizyon dizisinde başka çocuklarla birlikte sokak boyunca koşmuştum, tek ekrana çıkışım bu oldu. “Kesinlikle en iyi koşan sensin,” dedi dedem ama o sırada bunun benim için pek bir önemi kalmamıştı.

On dört yaşından itibaren artık hiçbir şey olmak istemiyordum ve dedem benim için tutkularımı araştırıyordu. Mimarlık, piroteknik –bilgisayarlarla ilgili bir şey–, bütün bunlarla ilgili okunmamış kitaplar hâlâ rafları doldurur. “Senin birden fazla alana ilgin var,” diye kararını verdi dedem, ben de ona karşı çıkmadım.

Her şeye rağmen bütün bu özel muamelelerden en sevimlisi kartlar olarak kaldı, özellikle de son haftalarda dedemin artık bana bunlardan yollamamak için yeterince sebebi olduğu için. Yine de bu sebepleri biliyor mu emin değildim.

Bazen kartlar için ona teşekkür ederdim ama ben ona hiç kart yollamadım. Çok denedim, her seferinde “Sevgili dede”, hatta bazen “Kartın için teşekkürler” yazıyordum ama sonra tam bir tıkanma oluyor, hiçbir devam cümlesi gelmiyor, hiçbir şey paylaşmaya değer görünmüyor ve yazılmaya başlanmış kartlar çekmecemde birikiyordu. Çoğunda adres bile tamamdı, hatta bir kısmına pul da yapıştırılmış, bu pullardan bazıları zaman içinde geçerliliğini yitirmişti. Kartları niye yollamadım bilmiyorum, belki bunu israf olarak görüyordum, sonuçta neredeyse hiç kullanılmamışlardı, belki de sadece çuvalladığımı kendime itiraf etmek istemiyordum. Yıllardır

bir kez olsun dedeme iki satır laf etmeyi becerememiştim, kartın üzerindeki alanın ona söylemek istediğime inandıklarımı söylemeye yetmeyeceğine kendimi inandırmaya çalışıyordum ama gerçekten ne söylemek istediğimi ve bunun ne kadar alan gerektirdiğini de pek bilmiyordum.

Ve şimdi dünyanın bütün alanları yetersizdi, çünkü artık pulun yanı sıra adres de geçerliliğini yitirmişti. Yazmaya başladığım kartlardan birini çekmecedен aldım.

Sevgili dede,

diyordu kartta fazla büyük bir el yazısıyla, amaç muhtemelen sözüm ona küçük boş alanın kayda değer bir kısmını sırf hitapla doldurabilmekti ama pek bir işe yaramamıştı, çünkü kartın beşte dördü hâlâ boştu. Birden bu boşluğa tahammül edemediğimi hissettim, bu boşluk birden bana çuvallamadan da öte geldi, çünkü belki de bu alan her zaman yeterliydi, hatta belki fazla büyüktü, belki de gerçekten “Sevgili dede”den başka sayılacak bir şey yoktu, belki “Sevgili” bile fazlaydı ve belki de bütün bu kartları bu haliyle göndermeliydim, çünkü herhalde böylesi şartlara uygun olurdu ama artık benim için şartlar değişmişti, şimdi kesin ve net şartlar vardı. dolayısıyla elime bir kalem alıp hitabın altına şöyle yazdım:

Sen öldün.

İki satır arasında geçen yıllarda yazım değişmemişti, o zaman siyah kalem kullanmıştım, şimdiyse mavi, arada başka bir fark yoktu. Altına ekledim:

Sevgilerimle,

Keith

· Ve sonra yazdığım dört kelimeye uzun uzun baktım. Başka bir şey eklenemezdi.

Çalışma masasının altındaki ilk günlerimde telefon hemen hiç çalmamıştı, şimdiyse neredeyse hiç durmuyordu. Sürekli telesekreterdeki sesimi duyuyor, sürekli nefesimi tutuyordum, çünkü aletin ortamdaki bütün sesleri aktarıp aktarmadığından emin değildim ve oynadığım saklanma oyununun böyle aptalca bir teknik hata yüzünden bozulmasından korkuyordum.

Şimdi de Franziska arıyordu. Aramaları on gün önce başlamıştı, bunu tahmin etmem gerekirdi. “Benim. Nerelerde-sin?” “Ben Franziska, lütfen beni ara!” “Gerçekten Çin’de değilsin herhalde?” “Alo? Ah, kahretsin!” Bazen de hiçbir şey söylemiyor, sadece ayak sesi duyuluyordu. Parkede, yer döşemesinde, kaldırımda atılan ve ancak Franziska’ya ait olabilecek kadar hızlı adımların sesi.

“Bu işin tadı kaçmaya başladı,” dedi bu kez ve sonra biraz daha alçak bir sesle ekledi: “Seninle acilen konuşmalıyım Keith.”

Franziska bana daha önce hiç gerçek adımla hitap etmemişti. Bu bana verdiği ilk söz olmuştu, aynı zamanda da söylediği ilk söz.

“Bu Franziska. Artık birbirinizi sık sık göreceksiniz,” demişti dedem onu ilk kez akşam yemeğine getirdiğinde. Biz de dedemin kadınları konusundaki “sık sık”lardan hiçbir zaman tam emin olamadığımız halde adını aklımızda tutmaya çalıştık. Franziska masa boyunca ilerleyerek tek tek

elimizi sıktı. “Keith,” dedim en sonunda benim yanıma geldiğinde. “Gerçekten mi?” diye sordu, başımla onayladım, o da acımı paylaşırcasına kolumu tuttu. “Ben sana hiçbir zaman böyle hitap etmeyeceğim.”

O günden itibaren bana “Kapunkt” demeye başladı, bazen beni kızdırmak istediğinde “Mick”, ara sıra da “Dingens*”, bu sonuncusunu o benden daha komik buluyordu. Ve şimdi, “Seninle acilen konuşmalıyım Keith,” dediğinde, verdiği sözü bozmuş olması beni söyleyeceklerinin aciliyetinden daha fazla korkutmuştu. Neticede hastanedeki kadın da “acil” bir şeylerden söz etmişti, kardeşlerim de sürekli “acil” derlerdi. “Bunu acilen geri almalıyım”, “Arabanın acilen tamire gitmesi lazım”, “Çin’e vardığınızda lütfen acilen haber ver”. Fakat o karmaşada bunlardan hangisinin gerçekten acil, çok acil, hatta ertelenemez olduğunu, yeterince beklersem hangisinin artık çok geç olduğu için aciliyetini kaybedeceğini ayırt edemiyordum.

Çalışma masasının altında saklanma sürem uzadıkça, şeytana uyup ahizeyi kaldırma ve “Merhaba Franziska”, “Evet, döndüm” ya da “Hayır, dönmedim, çünkü zaten hiçbir yere gitmemiştim” deme isteğim artıyordu. Bu karmaşada kendimden başka biriyle kısa da olsa konuşmak iyi gelebilirdi, nihayet gerçeği söylemek de iyi gelebilirdi ama bu isteğe teslim olmamalıydım, buna kolayca kapılacaktım ve sonra bütün emeğim havaya gidecek ya da yerle bir olacaktı, bir an için rahatlayacaktım ama sonra yine de her şeyi açıklamak

* Almancada o anda akla gelmeyen kelimenin yerine kullanılır; Türkçedeki “şey” kelifmesi gibi. (ç.n.)

zorunda olduğum kafama dank edecekti. Öyle ya da böyle bir açıklama borçluydum ama bu, dört bir yandan suçlamalara maruz kalmama neden olacak, sadece boş boş kafa sallamalarla değil bağıırışlar ve belki de gözyaşlarıyla, hatta muhtemelen güvendiği dağlara kar yağanların suskunluğuyla karşılanacak bir açıklama olmak zorunda değildi. Kaçışı olmasa da, yapacağım açıklama sonunda herkesi memnun edecek bir açıklama olabilirdi.

Canlarım,

Dedemle 15 saat 25 dakikalık uçuşun ardından dün Pekin'e indik. Yolculuğumuz sakın geçti, her ne kadar dedem duyduğunu iddia ettiği sesler konusunda kabin ekibini defalarca uyarmış olsa da. Ancak kaptan pilot gelip onu karanlıkta da sorunsuz uçabileceği konusunda bizzat temin ettikten sonra uykuya dalabildi.

Capital Havaalanı'yla şehir merkezi arasındaki 27 kilometreyi taksiyle gittik, yaklaşık 85 Yuan tuttu. Dedem yolda önünden geçtiğimiz neredeyse her binanın adını sordu, oysa taksici Almanca anlamıyordu, çok yüksek sesle konuşulabilir, bunun üzerine dedem çok geçmeden pes etti, "Eh" ya da "Bu da bir şey olsa gerek" deyip durdu ve nikotin sakızını çiğnemeye devam etti.

Bamboo Garden'da kalıyoruz, rahat ve sakın bir otel. Personel pek nazik değil. Dedem bana bunun biraz da onların kültüründen kaynaklandığını söyledi. Odalar zevkli döşenmiş, Ming stili mobilyalar, küçük ama temiz bir banyo, pencerenin önünde bol yeşillik. Dedem yine de tam karşıdaki modern apartmanın o tipik eski sokak havasını biraz bozduğunu söylüyor. Odaya 680 Yuan ödüyoruz, ortalama bir fiyat, başka yerlerle karşılaştırmıştık.

Akşam dedemle Dongcheng'de (kaldığımız semtin adı bu) biraz dolaştık, önünde kare bir meydan olan Doğu Kilisesi'nin oradan geçip Jingshan Parkı'nın en tepesine tırmanarak muhteşem başkent manzarasının ve Yasak

Şehir'in* kırmızı çatılarına kuşbakışı bakmanın tadını çıkardık. Rivayete göre isyancılar şehrin surlarını yıkar-ken son Ming imparatoru bu parkta kendini asmış. De-dem bu hikâyeden çok etkilendi. “Sadece birkaç isyancı dersin, bak işte koca imparatorluk bir anda çöküyor,” dedi kafasını sallayarak.

Akşam hem hesaplı hem de ünlü bir Sichuan restora-nında, muhteşem bir Çin hanı tarzında döşenmiş olan Ba-guo Buyi’de yemek yedik. Tiyatro dekorunu andıran, son derece kendine has bir havası vardı. Dedem zhacai rousi is-tedi, kahverengi hardallı kızarmış domuz ya da dana bon-file, bense ganshao yan li’yi seçtim, tatlı ekşi sosta jambonla sote edilmiş sazan balığı. Dedem benim yemeğimi kendi-ninkinden daha çok beğenince birkaç lokmadan sonra ta-bakları değiştik.

Sadece çubuk meselesi biraz sorun yarattı. Dedem bu maskaralığın sadece turistlere yönelik olduğunu, aslında yüzyıllardır kimsenin bu çubuklarla yemediğini iddia etti. Neredeyse tamamı Çinli olan diğer müşterilerin de yemek-lerini hiç şikâyet etmeden ve büyük bir beceriyle bu sö-züm ona “Nuh nebiden kalma” çubuklarla yediklerini ona gösterdiğim halde kabul etmedi. “Turist onlar,” diyordu, “hepsi turist.”

En sonunda onun için çatal bıçak istedim; ben yerken ne zaman ağızımdan kâseye küçük bir parça düşse alaycı bir tavırla gülüyor ve kadeh kaldırıyordu: “Medeniyetin şerefine...”

* Eski Çin imparatorluk sarayı (ç.n.)

Şu anda uyuyor, bense bir internet kafe aradım ama bulamadım, Pekin'de art arda hepsi kapanmış. O yüzden size bu mektubu elle yazıyorum, ilk fırsatta da yollayacağım.

Sevgiler,

K.

Kardeşlerim paayı kurtardıkları için son derece cömert davranmışlardı, çünkü neticede her şey planlanandan daha pahaliya çıkmıştı ama söylediklerine bakılırsa seyahat masraflarını eşit paylaşmaya her şekilde hazırdılar, bu parayı veremeyecek olan kız kardeşimin payını da büyükler üstlenecekti, “Çin,” diyorlardı gözleri parlayarak, başıma talih kuşu konmuş, hepsi uzun zamandır oraya gitmenin hayalini kuruyormuş. “Heyecan verici” (en büyük ağabeyim), “ilginç” (ablam), “farklı bir şey” (kız kardeşim) gibi ifadeler kullanıyorlardı. Bunun üzerine hepsi bu kadar imreniyorsa yerimi seve seve bir başkasına verebileceğimi söyledim ama sadece üzgün bir ifadeyle kafa salladılar, bu ne yazık ki mümkün değilmiş, sonra da gülümsediler, “Sen git sen,” dedi ablam, küçük ağabeyim de ekledi: “Evet, sen bunu hak ettin.” Ne yapıp da hak ettiğimi söylemedi.

Dedemin de kararı kesindi. Oysa ben onun birkaç gün sonra Çin bahsini, bütön bu seyahatin bahsini kapatacağını umuyordum, çünkü aile içinde birbirimize verdiğimiz hediye çekleri genelde kullanılmazdı ama şimdi bana Çin’den söz etmediği, Çin konulu gazete kupürlerini posta kutuma atmadığı, her sohbeti en fazla üç cümle sonra Çin’e bağlamadığı tek bir gün yoktu. Yemek masasında birdenbire, altının Çin’de “sarı tuz” anlamına geldiğini bilip bilmediğimizi soruyor, akşam koşuya çıkan küçük ağabeyime ilginç bir biçimde Çin’de “koşu yapmak” diye bir kavram olmadığını öne sürüyor, kendisiyle buluşma saati belirlemeye çalıştığımızda “Yani Pekin saatiyle beş buçuk diyorsun,” diye teyit ediyordu.

İlk günlerin basit inadı gitgide ürkütücü bir ciddiyete dönüştü. Eve bir yığın broşür getiriyor, uygun fiyatlı uçuşlar

için teklif topluyordu. Hatta bir gün kapımın önünde hediye paketi içinde bir seyahat rehberi buldum, dedem nszdeki “Çin’de gerçekten herkese göre bir şey vardır” cmlerinin altını çizip yanına çift nlem koymuştu.

Eften pften itirazlarıma anlayışlı bir dille karşılık veriyordu. Söylediğine göre okulumu bu kadar ciddiye almam takdire ayandı ama o birkaç haftayı çabucak telafi ederdim, asıl kendisiyle Çin’e gitmezsem çok önemli bir şey kaçırmış olacaktım. İtirazımı tek aklı başında yaklaşım olarak öne srmemi giderek zorlaştırıyordu, şimdi inatçı rolüne doğru sürüklenen bendim. “Bu Çin fikri deli saması değil mi?” diye sordum akşam Franziska’ya, bu bahsi amayacağıma söz verdiğim halde. Bana hemen hak vermek yerine kararsızca omuzlarını kaldırdı, bunun üzerine ben de herkes gibi Çin’den dem vurmaya balamamasını söyledim. Birdenbire hepsi amma da heyecanlanmıştı, birdenbire konuşulan tek konu bu olmuştu, bana kalırsa hep beraber Çin’e gitsinlerdi, gerçekten bu kadar büyüleyici bir lkeyse oraya g etsinlerdi ama bana bu konuda daha fazla baskı yapılmasını. Franziska “Merak etme,” dedi, hiçbir konuda bana baskı yapmayacaktı, ardından kapıya doğru ilerledi. “Seni durdurmaya ağım,” diye bağırdım arkasından, o da “İyi edersin!” diye bağırdı ve zaten bunu asla baaramayacağımı söyledi, ben de “Nasıl durdurayım?” diye bağırdım, sonuçta korkunç dengelessi olduğunu, onu anlayamadığımı söyledim, o da “Syleyene bak!” diye bağırdı, “Kararsızın teki!” Sonra da ekledi: “En azından bu kadarını dedenden miras alabilirdin. Hiç olmazsa o ne istediğini biliyordu.” Ben de “Evet ama sadece iki saniyeliğine,” dedim, Franziska da “En azından senden iki saniye fazla!” diye bağırdı ve dışarı fırladı. “Ama ne istemediğimi çok iyi biliyorum!” diye bağırdım arkasından,

mesela şu anda gitmesini istemiyordum. Franziska dönmedi, durmadı bile, arkasından baktığımda bana bir kuşu gösterdiğini gördüm, sonra ağaçların arasında kayboldu ve hemen ardından kapı kapanma sesini, motorun çalıştığını ve arabanın uzaklaştığını duydum, virajda lastiklerden öyle keskin bir inilti geldi ki, iyi hislere kapılmak imkânsızdı.

Oysa ben iyi hislere kapılmak istiyordum, en azından bu kadarından emindim. Ayrıca Franziska'nın haksız çıkmasını da istiyordum, değerlendirmesinin tamamen yanlış olmasını ve bunu kendine itiraf etmek zorunda kalmasını istiyordum. Şaşkına dönmeli ve benim hakkımda gerçekten yanıldığını söyleyerek özür dilemeliydi, ben de başımı sallayacak ve şöyle diyecektim: "Öyle görünüyor."

Kararlı bir şekilde yattım ve ertesi sabah kararlı bir şekilde kalktım, karşıdaki eve gidip kahvaltı sofrasında dedemin yanına oturdum. "Peki," dedim, dedem kafasını gazetesinden kaldırmadan ekmeğini ısırdı, o kadar yavaş çiğniyordu ki kararlılığım uçup gitmişti. "Neye peki?" diye sordu sonunda, haşır huşur sayfa çevirirken. Gazeteyi elinden aldım. "Peki, gidiyoruz," dedim ve rahatlamayı bekledim.

Canlarım,

Pekin gerçekten güzel ama inanılmaz yorucu. Özellikle gürültü insanı bitiriyor, her yerde bağıryorlar, kornalar, düdükler, ziller, tangır tungur sesler gırla gidiyor. Trafığın haddi hesabı yok. Sokaklar arabalarla, bisikletlerle, motosikletlerle, hatta eşeklerle dolu. Yoldayken dedemle pek konuşmuyoruz. “Burası gürültülü!” diye bağıryor bazen birimiz, diğeri de yine bağırarak “Evet!” diyor ve sonra yine susuyoruz. İnsan eninde sonunda susmak zorunda kalıyor.

Tahmin edebileceğiniz gibi Pekin’deki üç günümüz için sıkı bir gezi programı yapmıştım ama planlarım dedemi o kadar az heveslendirdi ki, büyük bölümünün üstünü çizdim. O yüzden bugün hiç hesapta yokken Yasak Şehir’e gittik. Dedem üç büyük ve görkemli salonu (Yüksek Uyum Salonu, Merkez Uyum Salonu, Koruma Uyum Salonu) canının sıkıldığını belli eden bakışlarla gezdi (İmparatorluk tahtını “görgüsüzce süslü”, ejderha kabartmalı dev taşı “inandırıcılıktan uzak” buldu), On Bin Bahar Pavyonu’nda üşüdü, Zihinsel Olgunlaşma Salonu’nda orada hiçbir şeyin olgunlaşamayacağını söyledi. Saat koleksiyonu önce onu hayrete düşürse de hemen ardından diğer ziyaretçilere saatin kaç olduğunu bilip bilmediklerini sormadan edemedi. Bahsettiğim salonda fil şeklinde dev saatler, sazan balığı şeklinde yüzen saatler, yaprak biti şeklinde minicik saatler var. Mekanik bir robotu saat başı küçük bir fırçayla Çin harfleri yazmak üzere harekete geçiren saatler var, bunlar harikulade şiirler olmalı, sabah saat sekize kadar içinden altın bir gül çıkan saatler var, bu gül öğleden sonra dörde kadar açıyor ve gece yarısına doğru tekrar içeri giriyor. Geri geri giden, yana doğru

giden ve söylentiye bakılırsa İmparator Xianfeng'in öldüğü anda durduğu için hiç gitmeyen saatler var.

Bir süre sonra dedem yoruldu, onu saat koleksiyonunun yanındaki Starbucks şubesine oturttum ve Yasak Şehir'in geri kalanını tek başıma dolaştım. Hemen ardından onu almaya gittiğimde ortadan kaybolmuştu. Uzun süre aradıktan sonra onu Cennetsel Saflık Sarayı'nda buldum. Kapalı gözlerle basamaklardan birinde oturuyordu, etrafını turist grupları sarmıştı, yanında kahve dolu iki karton bardak duruyordu. Hafifçe omzunu dürtnce sevinçle göz kırpıp bardaklardan birini bana uzattı. Kahve çoktan soğumuştı ama onu hayal kırıklığına uğratmamak için içtim. Saray kapanana dek orada oturduk, insanların dizlerinden ve antalarından kaçmak için sağa sola eğildik ve çoktan boşalmış bardaklarımızı ağzımıza götürüp durduk. "Gerçekten Çin'deyiz," dedi dedem dönüş yolunda, ben de karşılık verdim: "Muhtemelen."

Şimdi saat onu biraz geçiyor (demek ki sizin orada ikiye biraz geçiyor). Dedem yürüyüşe çıktı, kahvenin uykusunu kaçırdığını söyledi. Bense internet kafe aramayı bıraktım, tek başıma otelde kaldım ve yatakta oturmuş size yazıyorum, çünkü küçük çalışma masasının üzerinde yer kalmadı, dedem orayı sizin bir sürü fotoğrafınızla doldurdu. Açık pencereden Pekin'in bitmek bilmeyen gürültüsü geliyor.

Hepinizi özlemle kucaklarım,

K.

Kahvaltı sofrasında dedem bana şaşkın şaşkın bakmıştı. “Tabii gidiyoruz,” demiş ve sonra tekrar ekmeğini ısırmıştı. Bense bu işe birdenbire razı olmamı yeterince takdir etmemesine, dolayısıyla görünüşe bakılırsa daha önceki kararlılığımı da kale almamış olmasına sinirlenmişim. “Sevdiğin kadınla yatıyorum,” diye fısıldadım, geçen haftalar boyunca ne zaman bir şeyine sinirlensem fısıldayarak bunu söylüyordum, gerçi doğru bir cümle değildi ama bu beni rahatsız etmemeliydi, çünkü “Kısa bir süre öncesine kadar sevdiğin kadınla birkaç kez yattım” cümlesi hiçbir şekilde aynı etkiyi yaratmıyordu.

“Efendim?” dedi dedem, “Yok bir şey,” dedim, bunun üzerine hemen bana olası seyahat rotalarını ezberden saymaya başladı, sayısız şehir, dağ, tapınak ve restoran ismi saydı, bütün bunları daha fazla dinleyemeyecektim, dolayısıyla sözünü kestim ve bana sürpriz olmasını tercih ettiğimi söyledim, sonra da kalkıp müstemilata geri döndüm. Dedem sürpriz yapmayı kesinlikle başaracaktı.

Öğleden sonra kardeşlerim bana seyahat parasını verdiler, “Teşekkür ederim,” deyince itiraz ederek “Asıl biz teşekkür ederiz,” dediler. Kendi payıma düşeni nasıl ödeyeceğimi düşünmüyordum, bir çözüm bulunurdu. Şimdiye kadar hep bir çözüm bulunmuştu.

“Çin’e gidiyorum,” dedim ertesi gün telefonda, Franziska da bunun yeni bir haber olduğunu söyledi, “Öyle,” dedim, hatta yepyeni bir haberdi. Onun bu konuşmanın hemen ardından gelen sessizliğinin şaşkın bir sessizlik olduğunu umuyordum. Fakat birkaç saniye sonra hart diye elma ısırıldığını duydum, belli ki bugün konuştuğum herkes bir şeyler ısırmak zorundaydı, belli ki kararlılığım inanılmaz iştah

uyandırıyordu. Ardından Franziska dolu ağzıyla, bunu söylemek için mi aradığımı sordu, ben de kabul etmek istemediğimden, onun bir kez daha elmayı ısırmasını ya da telefonu kapamasını istemediğimden “Tabii ki hayır,” dedim, güya ona söylemem gereken önemli bir şey vardı. Bir yandan da bunun ne olabileceğinin hızlıca aklıma gelmesini umuyordum. “İşte şimdi heyecanlandım,” dedi Franziska ama yine de elmayı ısırды veya yüksek sesle çiğnediği için, ya da yutsun istediğim için, ya da belki sadece aklıma başka bir şey gelmediği için “Seni terk ediyorum,” dedim. Der demez de bunun kulağa bu kadar ezbere gelmesi beni kızdırdı. Franziska elmayı yutmadı, sadece küçümsercesine, yüksek sesle nefes alıp veriyordu. “Bu sana çok yakıştırdı,” dedi ama ne yazık ki artık çok geçmiş, çünkü yanlış hatırlamıyorsa kendisi beni dün terk etmiş, ben de dün yeterince açık konuşmadığımı söyledim, ayrıca bunu daha önce o kadar çok kez yapmıştı ki hangisini ciddiye alacağımı şaşırmıştım. Fransızca “Her zaman,” dedi, her zaman ciddiye almalıymışım. Bunun üzerine neden tutarlı olmadığını sordum, benden tutarlılık konusunda ders almak niyetinde olmadığını söyledi, sonuçta kendi kararlarımın arkasında durma zahmetine bile katlanmıyordum, çünkü ortada karar marar yokmuş, tekrar elmasını ısırды, o kadar yüksek bir ses çıktı ki ahizeyi kulağımdan uzaklaştırmak zorunda kaldım, bunun üzerine “Peki, o zaman evlenelim,” dedim ve bu kez gerçekten elmayı yuttu. Bunu nereden çıkardığımı sordu öksürmesi bitince. “Nedenmiş?” dedim, bu onun fikri değil miydi, bir an düşündü ve görünüşe bakılırsa arabada söylediği cümleyi hatırladı, bir kahkaha attı ve yanlış anladığımı, bana o zaman evlenmeyi değil, sadece kendisine evlenme teklif etmemi önerdiğini söyledi. ben de bunun tipik Franziska olduğunu söyledim,

herkes onun etrafında pervane olacaktı ama O hiçbir taahhüt altına girmeyecekti, bunun üzerine bana pervane olmak derken ne kast ettiğimi sordu, ben de “Her şeyi,” dedim ve konuyu değiştirmemesini rica ettim. “Evleniyor muyuz, evlenmiyor muyuz?” diye sordum, hatta bağırdım, Franziska da bağırdı: “Peki, evlenelim!” Bunun üzerine ben de bağırdım: “Peki!” Bunun üzerine Franziska tekrar bağırdı, dakikalarca birbirimizin kulağına “Peki!” diye bağırdık, en sonunda Franziska “Ne zaman?” diye bağırdı, ben de “Hemen yarın!” diye bağırdım, ardından Franziska “Neden hemen şimdi değil?” diye bağırdı, ben de “Hay hay!” diye bağırdım, bunun üzerine Franziska artık bağırmadı, sakın bir sesle “Tamam, görüşürüz,” dedi ve telefonu kapadı. Bir süre daha meşgul sesini dinledim, ardından alçak sesle “Peki,” deyip yola çıktım.

Tabii ki Franziska evlendirme dairesine benden önce varmıştı. Ellerini kalçasına dayamış, kapının önünde beni bekliyordu. “Nihayet,” dedi ben koşarak yanına giderken. Söylediğine bakılırsa kendi kendine bütün bunları ciddiye almasa mı diye sormuştu. Bunun üzerine, “Her zaman. Her zaman ciddiye almalısın,” dedim ve sohbete mi evlenmeye mi geldik diye sordum, gülmemek için dudaklarını ısırırdı. “Yapalım bitsin,” dedi, işte benim istediğim de buydu. Acele etmek istiyordum. Bir kez olsun elimi çabuk tutmak, en hızlı şekilde bir şeyler gerçekleştirmek istiyordum, çünkü bir kez gerçekleştirdikten sonra bununla başa çıkabilirdim, en azından öyle olacağını umuyordum.

Ama hiçbir şey gerçekleştiremedik. Nikâh memuru bu kadar kısa sürede ne yazık ki hiçbir şey yapılamayacağını söyledi, ancak iki hafta sonraya boş günü vardı. “Mayıs

ayında talep çok olur,” dedi ve ben ciddi şekilde korkuya kapıldım, çünkü şu anda ihtiyacım olan son şey düşünmek için zamandı, adama yalvardım, küfrettim, hatta içi seyahat parasıyla dolu cüzdandan bir banknot çıkarıp uzattım ama hiçbir işe yaramadı. Franziska bütün bunları önemsemiyor gibiydi. “İki hafta nedir ki?” diye sordu. “Senin için muhtemelen hiçbir şey,” dedim.

Birden aklıma iki hafta sonra Çin’de olacağım geldi ama şu anda yeni bir sorun istemiyordum, hiçbir şeyi daha fazla ertelemek de istemiyordum, onun için acele etmeliydim, tek istediğim herkese evet demekti, dolayısıyla nikâh memuru “O zaman 25 Mayıs diyelim mi?” diye sorduğunda evet dedim. Hemen ardından Franziska, “Sonuçta artık nişanlı sayılırız,” dediğinde evet dedim, ama bunun kutlanması gerektiğini belirttiğinde evet dedim, sonradan her “Bir tane daha?” dediğinde evet dedim, sadece gecenin sonunda yatakta uzanırken öyle demedim, hayır dedim ve bunu hızlı bir şekilde birkaç kez arka arkaya söyledim ama artık çok geçti ve bu kez hızlı bir şekilde çözüm bulabileceğimden emin değildim.

Kumarhaneye gitmek Franziska’nın fikriydi ve ben tabii bunu da kafa sallayarak kabul etmişim. “Hadi kasayı patlatalım,” demiş ve yüzde yüz güvenli bir sistem bulduğunu iddia etmişti. “Tek yapacağımız sürekli 25 ve 5’e oynamak,” diye fısıldamıştı kulağıma. Söylediğine göre neticede bu bizim nikâh tarihimizdi ve söz konusu sayıların gelmesi imkânsızdı.

Bu bana da makul göründü, belirlediği sayıları ben de uğurlu saydım. Zaten tam da uğur belleme havamdaydım. Ve hemen ardından başka sayılar kazandığında –ki bunlardan 9,

33 ve 18'i hatırlıyorum– hiç endişelenmedim. Tabloya bakmıyorduk bile, kazandığımız parayla ne yapacağımızı konuşmakla meşguldük; balayından, yazlık evlerden, Güney Denizi adalarından söz ediyorduk. 21 geldiğini hatırlıyorum, sonra da 2, 17 ve 11. Franziska'nın ikimizin alanına doğru ittiği jeton yığını gittikçe büyürken bizim önümüzdeki gittikçe küçülüyordu. 31 geldi, 3 geldi, bütün bunları yavaş yavaş işkillenerek izliyordum. “Merak etme,” dedi Franziska, “şimdi 25 gelecek, eminim.” Ve geri kalan bütün jetonlarımızı iki eliyle birden tabloya doğru itti, erken bir sevinçle bana gülümsedi, hatta top hızla bölmeden bölmeye atlarken çömelip ellerini yumruk yaparak havalara sıçramaya hazırlandı ama 26 geldi ve Franziska bana öyle bir korkuyla baktı ki hemen “Kazanmaya çok yakınız,” dedim ve her ne kadar artık Franziska'nın yüzde yüz güvenli sistemine tamamen itimat etmesem de içi seyahat parasıyla dolu zarfı çantadan çıkarıp bir kısmıyla yeni jeton aldım. Bu akşamın böyle bitmesini istemiyordum, yavaş yavaş üstüme çöken yorgunluktan kurtulmak istiyordum Sevinç çılgınlıkları atmak, jetonları havalara fırlatmak, Franziska'yı havalara fırlatmak istiyordum, krupiyelere müthiş bahşişler dağıtmak ve oradaki herkese içki ısmarlamak istiyordum ki bizimle kadeh tokuştursunlar, bizi kutlasınlar, hiç olmazsa burada bir şey gerçekleştirilmiş olsun. 0 geldi, 12 geldi, 30 geldi, zarftan biraz daha para çıkardım, Franziska bütün bunları hafifçe sallanarak, donuk bakışlarla izliyordu, 35 geldi, 7 geldi, tekrar o uğursuz 11 geldi ve bu olamazdı, 22 olamazdı, 19 olamazdı, 8 olamazdı ama 8 geldi ve ben zarfı kapadım. Bir anda ayıldım. Başımda bir ağrı, ağızımda buruk bir tat hissettim. “Yazık,” dedi Franziska, “belki yarın şansımız yaver gider.” Ve kendine bir kokteyl daha söyledi, bu son içkiyi

nasıl ödeyeceğimiz konusunda hiçbir fikrim yoktu. Şimdi nereye gideceğimizi sordu gözleri parlayarak. “Hiçbir yere,” dedim, çok yorgun olduğumu söyledim, dudak büktü. Adam gibi bir kutlama derken kafasında başka bir şey canlandırdığını söyledi ve ben o gün son kez ona hak verdim.

Ertesi sabah dedemi aradım. Benim için en ideali bunu telefonda halletmekti. Yapacak hiçbir şey olmadığını söyledim, “Maalesef,” dedim, bütün uçaklar doluydu ve en erken dört hafta sonra uçabilirdik, tabii aslında bunu da yapamazdık, çünkü para gitmişti, dolayısıyla dört hafta sonra da olmayacaktı. Bunları söyler söylemez de neden dört ay demedim diye kendime kızdım, ya da yarım yıl, “belirsiz bir süreliğine”, şap salgını, ülkeye giriş mevzuatı, dışişleri bakanlığının uyarıları, aksi gibi tam da şimdi, evet, biliyorum, benim de moralim bozulmuştu.

Oysa dedem hiç de morali bozulmuş gibi görünmüyordu, öfkeli ya da üzgün de değildi. “Dört hafta sonra gidemem,” dedi sadece ve bunu o kadar düz bir sesle söyledi ki, böylece bütün bu Çin konusunun bir daha açılmamak üzere kapandığını umdum, belki yine de iki üç günlük bir tatile gidebilirdik, mesela deniz kıyısına, bu kadarına dayanabilirdim, hatta hoşuma bile giderdi, fakat sonra tekrar “Olmaz, çok geç,” dedi ve Çin’e daha erken gitmemiz gerektiğini söyledi. Odanın içinde bir sağa bir sola yürüdüğünü duyuyordum. Maalesef bunun mümkün olmadığını söyledim, uçak yoktu. “O zaman arabayla gideriz,” dedi ve ben ürkütücü bir hızla söylediğinde ciddi olduğunu anladım. “Arabayla Çin’e gidilmez,” dedim o yüzden olabildiğince sakın bir sesle ama dedem dinlemiyordu, tabii ki gidilirdi, sonuçta yolumuzun

üzerinde deniz yoktu, hem o kadar da uzak olamazdı. “Sekiz bin kilometre,” dedim, “uçuş mesafesi.” “Bak gördün mü?” dedi dedem ve ben artık onu bu fikirden caydırmanın imkânsız olduğunu hissettim. “Senin araba kullanmana izin yok,” dedim yine de, oysa bu onun sorunlarının en önemsiziydi ve zaten bu yasağa pek uymazdı. Dedem hiçbir zaman iyi bir sürücü olmamıştı. Eskiden birkaç yılda bir yeni araba alırdı, çünkü tabii hiçbir sigorta ona ödeme yapmayı kabul etmezdi. Bu masrafı karşılayamayacak hale geldikten sonra otuzdan hızlı gitmemeye ve trafikteki diğer sürücülerin sürekli çaldıkları kornalara aldırmanmaya başladı. Otobanda bile hızlanmazdı. “Niye herkes böyle kuduruyor?” diye sorardı yol çizgisinin üzerinde kaplumbağa gibi ilerlerken ve yapılacak en iyi şey hemen “Ben de bilmiyorum,” diye cevap vermektir.

Onu hiçbir zaman otomatik vitesli bir araba almaya ikna edemedik. Bunun yaşlılar için olduğunu iddia ediyor ve onun yerine, vites değiştirirken, var olan tek eliyle direksiyonu bırakmayı ya da aynayı düzeltirken, radyoda yeni bir kanal arayıp dururken biz torunlarından onu bir dakika tutuvermemizi rica etmeyi tercih ediyordu. O nedenle daha eski yıllarda da en azından birimiz mecburen yanındaki koltukta oturuyor, hatta dedem uzun yolda yorulduğunda direksiyona geçiyorduk. Ayağımız pedala değer değmez bize direksiyon dersi vermeye başlamıştı, hep de geceleri süpermarketlerin ıssız otoparklarında. “Temelde bisiklete binmek gibidir,” diye açıklar, sadece arabada o kadar da fazla dikkat etmek gerekmediğini söylerdi.

Bütün yorgunluğumuza rağmen gece dersleri hoşumuza giderdi. Sonuçta dedemin bununla kendine bir şoför ordusu

hazırlamaya çalıştığının henüz farkında değildik. Bizi arada bir gece vakti, kendine göre fazla içtiğinde bardan aradığı bile oluyordu. Bulunduğu yere taksiyle gidiyor, onu ve arabayı alıp sağ salim eve götürüyorduk, çünkü arabaya sabah tekrar ihtiyacı olacağını iddia ediyordu. Ve kız kardeşime varana dek hepimiz resmî ehliyet aldıktan sonra artık hemen hiç araba kullanmamaya başladı, en fazla birtakım kadınlarla ilk buluşmaya giderken kullanıyordu, hatta o durumda bile bizden birkaç saat boyunca restoranın önünde arabada beklememizi rica ettiği oluyordu. “Sana borçluyum,” diyor ve genellikle öyle de kalıyordu.

Bu yüzden, telefonda onu fikrinden caydırma yolundaki umutsuzca çabama direnmesi beni pek şaşırtmadı: “Tabii ki beni sen götüreceksin.” Bunu kesinlikle yapmayacağımı söyleyince şöyle dedi: “Lütfen.”

Rica kisvesi altında verdiği emirleri (“Lütfen bağırıp durma”, “Lütfen bana bir daha bunu sorma”, “Lütfen beni rezil etme”) bir tarafa bırakacak olursak, benden daha önce hiç ricada bulunmuş muydu bilmiyorum ama şimdi gerçekten “Lütfen,” diyordu ve birden buna karşı çıkmak için söyleyebileceğim bir şey olmadığını fark ettim. “Üzgünüm,” dedim telefonu kapamadan önce, muhtemelen gereğinden fazla kere.

Canlarım,

Bu sabah dedem biraz daha yatacağını söyledi, dünkü yemek (huoguo – genelde kuzu eti, lahana, tofu, patates, yılan ya da maymun eti gibi çiğ et ve sebze parçaları söyleyip bunları çorbada kendin pişirerek yediğin bir tür güveç) ona dokunmuş. Ama ben keyfime bakmalı ve güzel bir gün geçirmeliymişim.

Nereyi gezeceğime karar vermem zor oldu, Pekin'deki her şey kulağa o kadar cazip geliyor ki: Parlak Kusursuzluk Bahçesi, On Bin İlkbahar Bahçesi, Yüz Bin İlkbahar Bahçesi, Sonsuz İlkbahar Bahçesi. Beyaz Bulut Manastırı, Açık Mavi Bulut Manastırı ve Bulutsuz Gökyüzü Manastırı var. Biraz da sıcak yüzünden (bugün hava 30 derecenin üstünde) Yazlık Saray'da, pavyonlar, tapınaklar, bahçeler ve göllerle dolu dev parkta karar kıldım. İmparatoriçe Cixi'nin Mermer Gemi'si de orada. Ne yazık ki suyun üstünde gidemiyor ama bu durum imparatoriçeyi rahatsız etmemiş. Mermeri seviyor ve her şeyin bu taştan yapılmasını istiyormuş: Mermer tabaklarda, üstü incecik bir mermer tabakayla kaplı küçük turtalar yiyor, kendini mermer tahtırevanlarda taşıtıyormuş ve bunun için, mermer tahtırevanın yanı sıra mermer şapkaları da taşımak zorunda kalan yirmi güçlü köleye ihtiyaç varmış. Mermer bir yatakta, mermerden yontulmuş tam teşekküllü bir adamın yanında yatıyormuş. Hatta Cixi vasiyetinde bu adamı veliaht ilan etmiş ve adam 20. yüzyılın başındaki fırtınalı dönemde gerçekten de iki gün boyunca resmî olarak ülkenin başında kalmış.

Öğleden sonra şehrin batı ucundaki Luilichang Xijie'de size hediyeler aldım: sayısız korsan DVD, kâğıttan yapılmış

bir ejderha, küçük, konuşan bir Buda (satıcı kadını doğru anladıysam şöyle dedi: “Akıllı adam tavuğu pişirmeden önce yumurtayı bekler”) ve bir Rolex saat. Aranızda istediğiniz gibi paylaşırsınız. Bana söylenmeden önce de lütfen bunları almak için ne zorluklara katlandığımı göz önünde bulundurun: Sürekli en az dört satıcı beni sıkıştırıyor, hepsi de bir elleriyle birbirinin aynı yeşim heykelleri, diğeriyle ise bana satmak mı yoksa onunla beni tehdit etmek mi istediklerini anlayamadığım kılıçları burnumun dibine sokuyorlardı. Ara sıra satıcılar arasında düello başlıyor, bir anda bir sürü seyir meraklısı başlarına üşüşüyor ve birine ya da diğerine para koyarak iddiaya giriyordu. Gösteri alanından sıvışmak için her seferinde bu kargaşayı fırsat bildim.

Bir ara otelden dedemi aramayı denedim ama açmadı. Oysa akşama doğru odamıza döndüğümde ayakkabıları ve pardösüsüyle yatakta oturuyordu (Bu sığağa rağmen, muhtemelen onu yanında getirmenin gereksiz olduğunu itiraf etmek zorunda kalmamak için sürekli pardösüsünü giyiyor). Bu kadar saat-tir nerede olduğumu sordu; geç kalmak istemiyorsak hemen fırlamalıydık. İkimiz için Tiandi tiyatrosuna bilet almıştı. Aslında çok yorgun ve açtım ama dedemin umurunda bile değildi. “Çin’e gelip de akrobatları izlemeyeceksek Westerwald’e gitseydik,” dedi, hem zaten o yemeğini yemişti. Sabahki rahatsızlığı konusunda tek kelime söylemedi. Taksiye bindiğimizde çok heyecanlıydı. Gerçi “Günün nasıl geçti?” diye sordu ama anlattıklarımı dinlemiyordu bile, ikide bir saatine bakıyordu. Birkaç dakikada bir, benden çok kendine ne kadar yolumuz kaldığını soruyor ama neticede bunu o da bilmiyordu.

Tam vaktinde orada olduk. Gösteriyi doğru dürüst takip edemeyecek kadar bitkindim. Bol bol zıplandı, bol bol insan yığınları oluştu, benim zevkime uymayacak kadar fazla takla

atıldı, her şey hızlı ve karmakarışık, öyle ki sahnede kırmızı kostümleriyle kaç akrobatın dolanıp durduğunu gösterinin sonuna kadar tam olarak anlayamadım, en az kırk kişi var gibi görünüyordu ama belki de sadece üç kişiydiler.

Dedem kelimenin tam anlamıyla büyülenmişti; her zamanki huyunun aksine gösteri boyunca tek bir yorum yapmadı, küçük oğlan çocuğu bir kez daha baş döndürücü bir yükseklikte birkaç metre tepeye fırlatılırken diğer seyirciler gibi bağırmadı, aynı çocuk mücadele arkadaşlarından birinin kolunda güvenli bir biçimde sallanırken rahatlayıp sevinç çığlıkları atmadı, hiçbir tepki vermedi, finaldeki alkışlar sırasında bile. Gösteri biter bitmez ayağa fırlayıp koşarak kendini dışarı attı, çıkış kapısının önünde neredeyse yarım saat onu bekledim. “Gidebiliriz,” dedi. Bir şey onu hayal kırıklığına uğratmış gibiydi.

Donghuamen akşam pazarında döner kebab yedim, dedem de bir karış suratla bira içti. Birkaç yıl içinde Gobi Çölü’nün Pekin’i yutacağını biliyor muyum diye sordu. Çöl sadece yüz elli kilometre mesafedeymiş ve her gün biraz daha yaklaşıyormuş. Sonra da artık burada eğlence bitecekmiş ve şahsen kendisi bunun için gözyaşı dökcek değilmiş. Buraya bir gün daha tahammül etmesi gerektiğini, çünkü Xi’an’a gideceğimiz trenin ertesi akşam hareket edeceğini söyledim. Kafasını salladı. “Vakit kaybı,” dedi.

Şimdi huzursuz bir şekilde, horlaya horlaya uyuyor. Ben de onun yanında yatağın kenarına oturmuş, size yazıyorum. Dışarıda yağmur başladı ve duyduğum seslere bakılırsa uzun süre devam edecek. İlk kez trafik gürültüsü yok, yalnızca damlaların yoğun tıptırtısı geliyor. Yorgunluğum çoktan geçti.

Kendinize iyi bakın,

K.

Dün çok para kaybettik mi diye sordu Franziska akşam. Haber vermeden gelip hemen yatağa uzanmıştı, sesi hâlâ kısıktı, yüzünün üst kısmını kaplayan bir güneş gözlüğü takmıştı. “O kadar değil,” dedim, rahatlamışçasına kafa salladı. “Aman iyi,” dedi. Düne dair pek bir şey hatırlamıyormuş, dolayısıyla da endişelenmiş. “Ama evlenme meselesini doğru hatırlıyorum, değil mi?” diye sorup gülmeye başladı, bense aslında şaşkın şaşkın kafa sallayıp “Evlenme mi? Bunu da nereden çıkardın?” diye sormak istedim ama Franziska bu konuda geri adım atacağını düşünüyorsa yanılıyordu, o nedenle yalnızca başımla onaylayıp ben de gülmeye başladım, çünkü bütün bunların gülünecek bir yanı vardı ama hangi yanı, işte onu tam bilmiyordum.

Tadını kaçırarak kadar uzun süre güldük, ikimiz de gülmeyi kesmek istemiyorduk, çünkü o zaman birtakım davranışlar sergilemek zorunda kalacaktık, iki hafta boyunca birtakım davranışlar sergilemek zorundaydık, nikâha kadar, daha net konuşmak gerekirse nikâhtan sonra da. Ama sonuçta o zaman bir şeyler gerçekleştirilmiş olacak, bu da işimizi kolaylaştıracaktı.

Ne tür davranışlar sergilemem gerektiğini bilmediğim için, o zorlu iki haftayı atlamak istediğim için, şu anda hiç vaktim olmadığını söyledim, hemen bavul toplamalıydım, sonra da elime geleni üst üste fırlatarak bir giysi yığını oluşturdum. Franziska yataktan kafasını kaldırdı. “Nereye gidiyorsunuz?” diye sordu. “Çin’e,” dedim, bunu ona daha önce de söylemiştim. Kafasını tekrar yastığa koydu. “Tabii,” deyip kıkırdadı, “Çin’e.” Bunda gülünecek ne olduğunu sordum, dedeme bir seyahat hediye etmiştim. “Ve sözümü tutuyorum,” dedim, bir yandan da ayırdığım gömlek ve pantolonları yeni

baştan katlıyordum, çünkü elimde bulunan ve bavulumu koymak zorunda olduğumu ileri sürebileceğim sayıda parça tükenmek üzereydi. “Bunu bilmek güzel,” dedi Franziska ve beni daha fazla rahatsız etmek istemediğini söyledi. Ayağa kalktı, gözlüğünü çıkardı ve gözlerini kısarak bana baktı. “Ne zaman gidiyorsun?” diye sordu. “Yarın sabah,” dedim, kafasını salladı, “Tahmin etmiştim,” dedi.

Kapıda bana, döner dönmez aramamı tembih etti, “Elbette,” dedim, bunun üzerine tekrar gözlüğünü taktı, şöyle bir kolumu okşayıp çıktı. Birkaç adım attıktan sonra bir kez daha dönüp “İyi yolculuklar,” dedi. “Dedene selamımı söyle.” En azından bu son söylediğini seve seve yapacaktım.

Dedemi nadiren Franziska’nın son anneannem olduğu bir buçuk yılda gördüğüm kadar mutlu görmüşümdür, hatta muhtemelen hiç görmedim. Daha o ilk akşam yemeğinde ıslıl ıslıl bakışları sürekli onunla biz torunları arasında gidip geliyordu. Franziska tuvalete gitmek üzere bir ara ortadan kaybolduğunda “Muhteşem biri, değil mi?” diye sordu, biz de kafa sallayarak onayladık, hem de tüm içtenliğimizle, sadece dedem birlikte olduğu kadınlardan biri hakkında ilk kez fikrimizi sorduğu için değil.

Sonraki haftalarda onu ne zaman görsek gülümsüyor, bize hiç durmadan Franziska’nın söylediği şeyleri, yaptığı şeyleri, bir önceki akşam Franziska’yla başlarından geçenleri ya da Franziska sayesinde kendisi hakkında öğrendiklerini anlatıyor, ayrıca o haftalar boyunca devamlı bizimle fiziksel temas kurmaya çalışıyordu. Saçımızı okşuyor, bize sarılıyor,ensemizi ovuşturuyor, bazen üst bacağımızı öyle

uzun uzadıya okşuyordu ki, aslında kafasının içinde başka bir bacağı okşadığını varsaymak durumunda kalıyorduk.

Duygusal olarak da bizimle yakınlaşmaya karar vermiş gibiydi. Sık sık durup dururken “Söyle bakalım, nasılsın?” diye soruyor, sorarken de elinden geldiğince sıcak bakışlar atmaya çalışıyordu. “İyi” ya da “Her şey yolunda,” diye cevap verdiğimizde memnun bir edayla kafa sallıyor, “Güzel,” diyordu, “bu benim için gerçekten önemli.”

Bir ara kardeşlerime acaba bütün bunlar yavaş yavaş onlara da fazla gelmeye başladı mı diye sordum, şaşırdılar. “Neden ki?” diye sordular, dedemi böyle görmek büyük mutluluktu. “Franziska ona iyi geliyor”du, bu konuda hemfikirdiler.

Dedem hariç hepimizin kendimize sorduğumuz asıl soru, Franziska’nın ondan ne istediği, onda ne bulduğu, dürüst olalım, dedemin bu kadını neyle tavladığıydı. Çünkü tabii ki kadınlar dedemi çekici, hatta bazı durumlarda esprili bulabilirlerdi, zaman zaman zeki ve ister istemez tecrübeli bir adamdı. Ve tabii ki yaşına göre şaşırtıcı derecede iyi görünüyordu, karşısına çıkan herkes bunu onaylıyordu, ondaki bazı şeyler yaşına göre hayret vericiydi ama bu arada yaşı da hayret verici ve ayrıca Franziska’nın yaşından o kadar uzaktı ki, insanın kafasında birtakım soru işaretleri belirliyordu.

O nedenle ilk başta Franziska’yı da dikkatle gözlemledik. Bütün daha genç anneannelerimizi gözlemlerdik ve genellikle meselenin içyüzü hızla ortaya çıkardı. Ama Franziska kayda değer bir açık vermiyor, kendisinden öncekilerden birinin yaptığı gibi meleklerle sohbet etmeye ya da bir diğerrinin yaptığı gibi sırf Malayca konuşmaya kalkışmıyordu. Göze çarpan herhangi bir ümitsizliği yoktu, endişe uyandıran komplekslere sahip olmakla suçlanamazdı, yani ilk

bakışta ondaki hiçbir şey Tanrı aşkına neden kendinden bu kadar büyük bir erkekle birlikte olduğunu açıklamıyordu. Dedemin öyle pek de ahım şahım olmayan servetini daha önceki anneanneler çoktan yiyip bitirmişlerdi, yani bu kez sebep o da olamazdı.

Ancak daha sonraları, Franziska'nın kendi hayatı hakkında ifşa ettiği pek az şeyi öğrendikten ve hareket hızını, alışverişteki, yemekteki, trafikteki temposunu gördükten sonra, işte ancak o zaman onun sözde yaşından birkaç yıldan da fazla ileride olduğunu, üstelik arayı her geçen gün biraz daha açtığını fark ettim. Öyle bir hızla yaşıyordu ki, dedeme çoktan yetişmiş olmalıydı.

Çok sonraları bir gün bana biraz ilk evliliğinden bahsetti. ("Kaç evliliğin ilki?" diye sordum ama cevap alamadım.) Evlenirken de boşanırken de henüz ergendi ve boşanmasını açıklamak için kullandığı "Birbirimizden uzaklaşmıştık" cümlesi normalde zavallı bir mazur gösterme çabasını ifade ederken onun ağzından çıktığında istisnai bir biçimde kulağa mantıklı geliyordu, çünkü belli bir hızı geçtikten sonra artık aynı yöne mi farklı yöne mi gittiğinin muhtemelen önemi yoktu, her durumda aradaki mesafe açılıyordu.

Franziska'nın bana anlattığına bakılırsa dedem bir kez olsun, hatta ilişkilerinin sonunda, yani bunun gayet kullanışlı bir açıklama olabileceği zaman bile, onun için fazla yaşlı olduğunu iddia etmemişti. Franziska'nın hatırladığı tek bir akşam vardı, birlikteliklerinin daha en başında, o akşam dedem ona uzun uzun bakmış ve "Keşke otuz yıl önce karşılaşılsaydık," demişti. Franziska o zamanlar kendisinin dört yaşında olduğunu söyleyerek itiraz etmiş, dedemse şöyle karşılık vermişti: "Ben de otuz yıl beklerdim."

Canlarım,

Xi'an'a giden gece treninin yemekli vagonunda oturuyorum. Şansımız yaver gitti de sert yataklar için bilet bulabildik ama dedemle ayrı kompartımanlarda yatıyoruz. Az önce ona uğradım, genç bir Çinli kızla olağanüstü iyi anlaşıyor gibiydi, kızın el falına bakıyor, kız da kıkırdayıp duruyordu. Dedem onları rahatsız ettiğimi sezdirince ben de bir tabak daha erişte yemek üzere buraya geldim. Çin'deki yemekli vagonlarda bir numara çekiyor ve ancak yemek dağıtılan yerin tepesindeki tabelada bu numara belirince gidip sipariş verebiliyorsunuz. Benim numaram 489 ve daha 102'deyiz. Oysa vagonda benim dışımda sadece altı müşteri var. Önemli değil, vaktim var. Xi'an yolculuğu on bir buçuk saat sürüyor, kaldığım kompartıman sıcak ve havasız, üstelik muhtemelen horlamalar da duyacağım. Neyse ki gülümseyen bir garson ben istemeden hemen çay getiriyor. Her yudum iyi geliyor, çünkü bugün de fazlasıyla yorucu bir gündü.

Dedem Pekin'de başka herhangi bir şey görmeyi reddetti, bunun üzerine ben de kaldığımız otel vasıtasıyla Çin Seddi'ni görmek üzere bir Badaling turunda yer ayırttım. Hâlâ sağanak yağıyordu ve dedemi tur otobüsünden inmek üzere harekete geçirmek için bütün ikna gücümü kullanmam gerekti. Otobüs şoförünün verdiği şemsiyenin altında bir karış suratla dikilmiş, rengârenk yağmurlukları içindeki turistlere, üstü tentelerle kapatılmış hediyelik eşya tezgâhlarına, havada sallanan teleferiklere, sisli tepelere bakıyordu. "Görkemli bir manzara," dedim, çünkü dedemin ilgisizliğini kabul etmek istemiyordum, kesinlikle ona hak vermek istemiyordum, öte yandan yaşadığımız şey hakikaten tam bir

hayal kırıklığıydı. Yıllar boyunca Ay'dan bile görüldüğüne inandığımız bir yapıyı ben de kafamda daha etkileyici canlandırmıştım ama bunu belli edemezdim, sağa sola yürüyor, gelişigüzel fotoğraf çekiyordum, lüzumundan fazla kartpostal satın aldım, hatta pis Mançu askeri rolündeki oyuncular-dan oluşan gürhün Çin askeri rolündeki, pırıl pırıl pudralı bir avuç oyuncuyu katlettiği bilgilendirici epik filmi bile sabırla izledim. Bu arada gözetleme kulelerindeki ateşin kurt bokuyla beslendiğini de öğrendik. “Bunu biliyor muydun?” diye sordum dedeme, artık ağzından bir kelime alabilmek için. “Evet,” dedi.

Dönüş yolunda otobüs hiç hesapta yokken özel bir klinikte durdu, sözüm ona geziyi düzenleyen firmanın özel bir hizmeti-ydi bu, orada “binlerce yıllık Çin tıbbının uzmanlarına” ücretsiz muayene olabilecektik. Artık dedemin sabrının taşacağını düşünüyordum ama aksine bir anda ilgisi uyandı. “Çinlilerin yapabildikleri tek bir şey varsa o da uzun yaşamaktır,” dedi bana.

Özel klinik bir sanayi bölgesinin içinde bulunan, alçak, yeni bir binaydı. Yarım düzine doktor ya da doktor rolü oynayan adamı kapının önünde durmuş bize el sallıyordu. Sıraya girecek, sonra da artık el sallamak yerine stetoskopla dinleyen, tık tık vuran ve eliyle yoklayan doktorlar tarafından şaşırtıcı bir hızla muayene edilecektik. Dedem uzun bekleme süresine saygı dolu bir gayretle dayandı. Ürkek bakışları fakir işi muayenehanede geziniyor, flüoresanlardan diyagramlara, pencere kenarındaki büyüklük sırasına dizilmiş kaktüslerden salonun ortasındaki küçük bir fıski-yenin ortasında azametle oturan plastik Buda'ya kayıyordu.

Sıra nihayet dedeme geldiğinde doktor ilk önce alnını ve serçe parmaklarını yokladı, uyluklarının, karnının ve göğsünün birkaç noktasına eliyle bastırdı ve son olarak nabzını dinledi. “Yüz yıl yaşarsınız,” dedi sonra Almanca olarak ve dedemin omzuna pat pat vurdu. “Tabii doğru ilacı kullanarak,” diye ekledi ve bir kâğıda bir şeyler yazıp orada bekleyen hemşireye uzattı, hemen ardından dedemle hemşire oradan çıkıp yandaki odaya geçtiler. Dedemden sonra sırada ben vardım, doktor aynı şekilde benim de vücudumun birçok yerini yokladı, dikkat çekici derecede uzun süre kulak mememin üzerinde durdu. “İktidarsızlık,” diye teşhis koydu en sonunda, “maalesef,” diye de ekledi ve yine bir kâğıda bir şeyler yazdı. Ardından ben de yan odaya götürüldüm. Bir tezgâhın arkasında, üzerinde gizemli yazılar bulunan tüplerle dolu birkaç raf vardı. Hemşire belli ki rastgele tüplerden birini alıp bana uzatarak altı yüz Yuan istedi. Teşekkür ederek geri çevirdim, o da bunun üzerine çocuk sahibi olmak istemiyor muyum diye sordu. Yeterince çocuğum olduğunu söyledim ama bu cevabı kabul etmedi. Ona göre insanın kaç çocuğu olsa yetmezdi, iktidarsızlığımla kim bilir kaç zavallı kız ve erkek çocuğun mutlu bir hayat yaşama hakkını yiyecektim, beş yüz Yuan son teklifiydi, herhalde ailem bu paraya değerdi. Ben hâlâ reddediyordum, bunun üzerine tüpü elime tutuşturdu. Söylediğine göre bu halimle yarım adam sayılırdım, dört yüz Yuan verecek ve yeni, genç bir kadın alarak kendime daha iyi bir aile kuracaktım, mucize ilaç sayesinde istediğim her kadını elde edebilirdim. Artık gitmem gerektiğini söyledim, bir sürü çocuğum yavaş yavaş sabırsızlanmaya başlamış olmalıydılar. “Üç yüz Yuan!” diye bağıırıyordu hâlâ arkamdan. “İnsanlığın devamı için!”

Dışarıda dedem, iki elinde birer küçük tüple beni bekliyordu. “İçinde gerçek kaplan tırnağı var,” diye fısıldadı kulağıma büyük bir mutlulukla. “Böylesini çarşıda pazarda bulamazsın.”

Az önce tren garına giderken Pekin’le de barışmış gibiydi. Otelden ayrılırken bavulları taşıyan adama zorla okkalı bir bahşiş vermekten de geri durmadı, hâlbuki burada böyle şeylerin hakaret sayıldığı konusunda onu uyarmıştım. Hatta kabul edilen her bahşişin daha sonra kaybedilen bir diş olarak intikam alacağını iddia eden bir atasözü bile vardı. Gerçekten de bavulları taşıyan adam bize iyi yolculuklar dilerken endişeli bir ifadeyle yanağını tutuyordu.

Biraz sonra: Bu arada eriştemi sipariş etmeyi başardım, inanılmaz hızlı hazırladılar. Ben yerken masama yaşlıca bir Çinli oturdu. Özür dilercesine eliyle etraftaki masaları işaret etti, oysa hepsi boştu. Bir süre size bu mektubu yazışımı izledi, sonra bir peçetenin içinden yemek çubuklarını çıkardı ve benim eriştemden yemeye başladı. Ben şaşkınlıkla yüzüne bakınca gülümsedi, kâsedan bir parça tavuk çıkarıp ağzıma uzattı. Böylece yemeği bitirdik. Aldığı lokmayı bir kendi ağzına götürüyor, bir bana veriyordu. Kâse boşalınca ayağa kalktı, anlamadığım bir iki laf etti, bir yandan da önümdeki mektubu gösteriyordu, ardından yemekli vagondan çıktı ve birdenbire kendimi çok yalnız hissettim.

Sizi özledim, sevgilerimle,

K.

Akşamüstü Franziska geldi, en azından Franziska olduğundan kesin emindim, birkaç sert, hızlı adım, ardından kapıya vuruldu, nabzım abartılı yüksek sesle atmaya başlamıştı, ses o kadar yüksekti ki, müstemilatın ince duvarlarının ardından duyulabilir diye korktum. Bir kez daha vuruldu, sonra tekrar adım sesleri duydum, evin etrafını bir kez turlayıp yalnızca birkaç santimetre uzağımda durdu. Şimdi pencerenin hemen önünde olmalıydı, deri çizmelerinin kokusunu alır gibi oldum, muhtemelen alnını cama yaslamış, ellerini gözlerine siper etmişti, ne olur ne olmaz diye ben de gözlerimi odanın içinde şöyle bir gezdirdim. Gördüğüm kadarıyla onun görüş alanında kalan hiçbir şey içeride olduğumu belli etmiyordu, ayrıca çalışma masasının altında geçirdiğim günlerin zihnini meşgul ettiğinin nihayet kanıtlanmış olmasından ötürü neredeyse sevinçliydim ama artık gitmesi gerekiyordu, böyle uzun uzun bakacak ne vardı ki, gerçekten orada olmadığımı inanmalıydı.

Ve tam o pencereden uzaklaşmak üzere ilk adımı atarken telefon çaldı. “Benim,” dedi hastanedeki kadın ismini vermeden. Saat altıyı geçmişti, ya kadın bugün daha uzun çalışıyor veya –ki bu da beni şaşırtmazdı– beni evinden arıyordu. “Nerede kaldınız?” diye sordu, artık tatlı konuşmaya bile çabalamıyordu. Durumun acil olduğunu, gerekirse gece de gelebileceğimi söyledi. Ardından bir hüpleme sesi geldi, sanki kadın pipetle bir şey içiyordu. “Size güvenebileceğimi umuyorum,” dedi ve telefonu kapadı, dışarıda Franziska’nın hafif bir sesle, hızlı hızlı soluduğunu duydum, nihayet adımları oradan uzaklaştı, ben de yüksek sesle nefes verdim ve birden korkunç sinirlendim.

Hastanedeki kadına kızmıştım, görünüşe bakılırsa başkasının yardımını olmadan bir cesedi teşhis etmeyi bile beceremiyordu, ayrıca belli ki benim için endişelendiği de yoktu, oysa ta on saat önce yola çıkacaktım. Fakat dedemi Westerwald'den Çin'e inandırıcı bir şekilde nasıl götürebileceğimi ya da Çin'den Westerwald'e inandırıcı bir şekilde nasıl getirebileceğimi bulmadan çıkamazdım. Onun bu kadar inanılmaz bir şekilde ölerək yaptığı saygısızlığa da kızmıştım, hatta aslında ölerək yaptığı saygısızlığa kızmıştım, ölmek ona hiç yakışmıyordu. Sonra, belli ki ikide bir pence-re-den bakmaktan başka yapacak işi olmayan kardeşlerime kızmıştım, evin etrafında saatlerce boş boş gezindikleri için rahat hareket edemiyordum. Fazla uzak olduğu için Çin'e kızmıştım, yeterince uzak olmadığı için Westerwald'e kızmıştım, en çok da, Çin'e gideceğimi söylediğim halde sürekli burayı telefonla arayan, hatta çıkıp gelen Franziska'ya kızmıştım, görünüşe bakılırsa bana güvenmiyordu, bana güvenmeyen bir kadınla nasıl evlenebilirdim, üstelik ona döner dönmez arayacağımı da söylemiştim, şimdiyse dönüşüm biraz gecikecekti, ne vardı bunda, sonuçta nikâh dairesindeki randevumuz yarın öğleden sonraydı, daha biraz vakit vardı.

Şimdiye kadarki anneannelerimden hiçbiriyile Noel kutlamamıştık. Hep ilkbaharda gelir ve en geç sonbaharda, ekim sonu kasım başı gibi giderlerdi, bazen Noel'in bir ay önce-sine kadar kalanlar da olurdu ama bunlar istisnaydı. Kimileri bizimle vedalaşır, kimileri tek kelime etmeden fırlayıp gider, birçoğu haftalarca telefonla aramaya devam eder, dedemse bize her seferinde kendisi için yok dedirtirdi. "Ona öldüğümü söyle," diye fısıldardı güvenli bir mesafeden.

İşte bu yüzden geçen sonbahar Franziska'yla da veda-
laşma havasına girmiştim, kalan haftalarını sayıyordum ama
sonra aralık ayı geldi ve Franziska hâlâ bizimleydi, Noel
geçti, yılbaşı geçti. Franziska ne zaman çok doğal bir şey-
miş gibi kahvaltı sofrasına oturup “Günaydın” dese kardeş-
lerimle şaşkın şaşkın bakışıyorduk. İlkbahar boyunca bu ba-
kışlar seyreldi, Franziska'ya alıştık. Belki de dedem nihayet
huzura erdi diye düşünüyorduk. Belki de çapkınlıktan bıkmıştı,
belki de sonunda maceraya doymuştu ve artık sorumluluk
alacağı bir ilişkiye hazırdı, bu varsayımlara kendimizi
iyiden iyiye kaptırmıştık, düğün lafları ediyor, ailece çıkıla-
cak tatilleri konuşuyorduk, hatta ablam olası bir küçük kar-
deşten bile bahsediyordu, minik bir teyze ya da dayı olabi-
lirdi. Sonra birden aynı süreç yine işlemeye başladı. Geceleri
Franziska'nın arabasına binip gitmeleri sıklaştı, akşam ye-
meğinden sonra elini sürmediği tabağını buzdolabına kaldır-
malarımız sıklaştı, dedemin hiç kıılmıdamadan, sadece çe-
nesini ağır ağır oynatarak koltukta oturmaları sıklaştı. Ben
bütün bunlara önceden aşınaydım.

Franziska ve dedem gece kavgı ederlerken odama ka-
dar gelen laflara da aşınaydım, “Dik kafalısın”, “Katır inadı
var sende”, “Bir kulağından girip öbüründen çıkıyor” gibi
cümleleri daha önce de duymuştum. Tabii sadece Franzis-
ka'nın söyledikleri anlaşılıyor, dedemden muhtemelen yal-
nızca şu tekdüze homurtu yükseliyordu ama o ses musluk-
tan da geliyor olabilirdi.

En sonunda genellikle Franziska'nın sert adımlarla mer-
diveni inen çizmelerinin sesini ve salonda dört döndüğünü
duyardım. “Hareket etmeye ihtiyacım var,” demişti bir ke-
resinde, az önce odada söylediklerini fazla net işitip nasıl

olduğuna bakmak üzere aşağı indiğimde. Ancak çok sonraları fark ettim ki aslında yukarı, dedemin yanına da ıkabilirdim ama onun zaten bu tip durumlarda kimseyi istemediğini düşnerek kendimi kandırıyordum.

O akşam salonun ortasında dikilip Franziska’yı kafamı çevirerek takip ettim. Elleri arkasında, geniş adımlarla etrafımda gittikçe daralan çemberler çiziyordu. “Sorun dedem mi?” diye sordum, kavgayı duymamışçasına. “Hayır,” dedi, “yukarıdaki ona benzeyen sersem!”

Birkaç dakika sonra Franziska’nın çizdiği çemberler o kadar daraldı ki, onu gözden kaçırmamak için mecburen ben de dönmeye başladım. Gittikçe sratlendi, artık koşuyordu, bense dönmek için parmak uçlarımdan hız alıyordum, Franziska’nın arka planında salon yavaş yavaş bulanıklaşmaya başladı, ardından Franziska da bulanıklaştı. En sonunda deniz gibi dalgalanan zemine yuvarlandığımızda aslında gülmemiz gerekirdi. Ama tek yaptığımız nefesimiz tıkanarak yan yana yatmaktı, gözlerimizi yavaş yavaş tekrar yerine oturan tavana dikmiştik, sonra ayağa kalktık, bir an için birbirimize kafa salladık ve hâlâ biraz sallanarak el ele tutuştuk. “Dzeldin mi?” diye sordum. “Hayır,” dedi Franziska.

Canlarım,

Bugün olaylı bir gündü. Size her şeyi anlatmak için sabırsızlanıyorum. Şu anda “Wenyuan Dajiudian”da, Müslüman bölgesinde bulunan büyük ama sevimli, üç yıldızlı bir oteldeyim. Bavulları taşıyan cana yakın adamın anlattığına göre otelin adının anlamı “entelektüellerin yuvası” gibi bir şeymiş. Bu adın kökeni de 1950’li yıllarmış, o zamanlar otelin arka odalarında düzenli olarak yasa dışı çekirge dövüşleri yapılmış, bu vahşi düellolar az para ama bolca şeref için girilen, özellikle sanatçı ve akademisyenler tarafından çok tutulan oyunlarmış. Bu insanlar kendilerini davetsiz misafirlerden korumak için dövüşleri “şiir okuma etkinliği” adı altında duyururlarmış. Şimdi gece yarısı olmak üzere ve bana sabahtan bu yana acayip uzun zaman geçmiş gibi geliyor.

Günümüz kavgayla başladı. Bir yerlerde okumuştum, insan Xi'an'ı ya çok sever ya nefret edermiş ve oraya varmamızdan birkaç dakika sonra, daha gardan bindiğimiz takside dedemle aramızda rolleri paylaştık: Kendisi işin nefret kısmını üstlendi, böylece bana da seyahatimizin bu ikinci durağını sevdiğimi iddia etmekten başka bir yol kalmadı. Dedemin fazla modern saydığı şeyi ben ister istemez çağdaş buluyor, dedemin anormal kalabalık bulduğunu hareketli olarak niteliyordum, o “tozla kaplı” diyordu, ben “toprakla örtülü” diyordum, o bir şehrin adının apostrofla yazılmasını yapmacık ve gülünç buluyordu, ben şehir isimlerinde apostrof, noktalı virgül, tırnak işareti, ünlem işareti sayısının artmasını destekliyordum ve en sonunda dedem bir süre suratı sirke satarak pencereden baktıktan sonra “Çan kulesi... Aman ne orijinal bir fikir!” deyince artık patlayıp

ona bağırmaya başladım. Neden ille de Çin'e gelmek istemişti ki, neden başka laf edemez hale gelmişti, Çin aşağı, Çin yukarı, neden yapmıştı bunu, isteği gerçekleşip hakikaten Çin'de bulunduğumuz şu anda bu ülkeye en küçük bir ilgi göstermemek için mi, en ufak bir coşkuya kapılmamak için mi, bütün tekliflerime "Çok uzak bir yer mi?" ya da "Orada kesin tuvalet yoktur" ya da "Orası sırf Budistlere göre bir yer" şeklinde tepki vermek için mi? Ona seyahate çıkarken Çin'de ne bulmayı umduğunu sordum ve bunu çok yüksek sesle sordum, çünkü yere bakıyordu, önce hiçbir şey söylemedi, sonra omuz silkti ve alçak bir sesle, öyle benim iddia ettiğim gibi ille de Çin'e gelmek istemediğini, bunun yalnızca öylesine bir fikir olduğunu söyledi. Benim bu fikrin üstüne atlayacağımı bilemezmiş. Ardından barışmak istercesine gülümsedi ve neticede burada olduğumuzu söyledi, o halde elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalışmak zorundaymışız, bense hayır dedim, hiç de öyle bir zorunluluğumuz yoktu, bana kalsa hemen geri dönebilirdik, derhal. Bunları söyledikten sonra dönüp el kol hareketleriyle taksi şoföründen bizi gara geri götürmesini istedim, dedemse daha abartılı el kol hareketleriyle yola devam etmesini istedi, hatta arkadan uzanıp direksiyonu tutmaya çalıştı, ta ki şoför en sonunda ani bir fren yapıp bize arabasından derhal inmemizi söyleyene dek. Dört şeritli bir yolun tam ortasında kalmıştık, etrafımızdan geçen arabaların şoförleri korna çalıyor, küfredip bağıryorlardı, dedemse yerinden kımıldamıyor, trafikte kaybolup giden taksimizin arkasından bakıyordu. "Benim burada halletmem gereken bir iş daha var," dedi sakın sakın. "Tam burada, yolun ortasında mı?" diye sordum, yüzüme baktı. "Hayır, Çin'de." Ardından fren yapan arabaları umursamadan karşıya geçip yolun kenarına yöneldi. Ben

de bavullarımızla peşinden gittim. “Neymiş o acaba?” diye sordum. “Şahsi bir mesele,” dedi ve kararlı adımlarla şehir merkezine doğru yürümeye başladı. Ona ayak uydurmaya bile çalışmadım.

Şahsi bir meseleymiş! Sanki ben onun burada iş icabı acilen yapması gerekenler olduğunu düşünmüşüm, sanki resmî bir davete katılacağını sanmışım gibi... Bir buçuk saat sonra nihayet otele vardığımızda ona hakkını teslim etmeye karar verdim. Gerçekten de artık sadece buradakilerle elimizden gelenin en iyisini yapmak söz konusu olabildi ve bana öyle geliyordu ki en iyisi dedemi olabildiğince yok saymaktı. Otel odasında yatağa uzanıp televizyonu açtım, o ise her zamanki gibi gömlek ve pantolonlarını titizlikle dolaba yerleştirdi, oysa sadece bir gece kalacaktık. Yanında bir sürü kravat bile var, ara sıra sabah bunlardan birini takıyor, aynada uzun uzun kendini seyrediyor ve sonra çıkarmaya karar veriyor.

Çin televizyonunda ağız temizliğiyle ilgili dikkat çekici sayıda program var, aynı anda üç kanalda yakın planda, hatta bazen ağır çekimde insanlar dişlerini fırçalıyorlar, bunun yanı sıra bir uzman da plastik bir çene maketi üzerinde fırçalama hareketlerini bir kez daha tekrarlıyor.

Dedem bugünkü planın ne olduğunu sordu, bense kendimi televizyon programına iyiden iyiye kaptırmış gibi yaptım, hatta başka şeyler de sormaya başlayınca bavuldan diş fırçamı çıkarıp ekrandan verilen talimatları uygulamaya başladım. Dedem bir süre daha yatağımızın önünde kararsızca durdu, ardından odayı terk etti, bense dişlerimi fırçalamaya devam ettim, bunu çok uzun süre yapmış olmalıyım, çünkü dedem elinde bir kâse çorbayla geri geldiğinde

televizyonda bir sonraki ya da ondan da sonraki program çoktan başlamıştı. “Acıkmışsındır,” dedi, bunun üzerine diş fırçasını ağızımdan çıkardım. Şimdi içtiğim her kaşık çorbayı gururlu bakışlarla takip ediyor, sürekli tadını beğenip beğenmediğimi, çok sıcak olup olmadığını soruyor, istersem tuz da getirebileceğini söylüyordu. Çorbayı bitirdiğimde gözlemlerini boş kâseye dikti. Toprak Askerler heykellerini görmek için Bingmayong’a iki otobüs bileti aldığını, kendisine katılmamdan büyük mutluluk duyacağını söyledi. Canı sıkıldığı için mi yoksa gerçekten üzgün olduğu için mi benimle barışmak istediğinden emin olamadığım halde teklifini kabul ettim. Ağız temizliği konusunda yeterince bilgi edinmiştim.

Bingmayong’da elli Yuan’a bir rehberle anlaştık, en azından İngilizce biliyordu. Buna rağmen dedeme her söyleneni bir kez daha çevirmek zorunda kaldım, kendisi ise buna gerek olmadığını iddia ediyor ve rehber açıklama yaparken sürekli kafa sallayıp en alakasız yerlerde “Hmm, demek öyle,” diyordu.

Toprak Askerler gerçekten de etkileyici büyüklükte. Sadece kılıçlar, kargılar, kurmalı yaylar, keskin baltalar ve yabalarla donanmış binlerce savaşçıdan değil, aynı zamanda sayısız at, araba, fayton, mancınık ve hatta koca bir köpek sürüsünden oluşuyor. Rehberimizin anlattığına göre bu köpekler gerçekten bir zamanlar, mezarını Toprak Askerler’in koruduğuna inanılan imparator Qin Shihuangdi’nin ordusunun bir parçasıymış ama hayvanlar daha ilk meydan muharebesinde birkaç dakika içinde korkup tüymüşler.

Rehberimiz bize bu Qin Shihuangdi’nin daha kırk yaşına gelmeden altı büyük krallık fethettiğini anlattı, dedemse

anlatılanları defalarca teyit ettirdi, fakat sonra da karşı çıkarak bu kadar krallığa lüzum olmadığını söyledi.

Rehberli turumuzun sonunda, sırf altı binden fazla askerin sıralandığı büyük salona vardık. Gerçekten de hiçbirinin yüzü bir diğerine benzemiyordu, kiminin bakışları kararlıydı, kimininki korku doluydu, kimi gülüyordu, kimi uyukluyor gibiydi, kimi hafif şaşıydı, kiminin dili dışarı sarkmıştı. Rehber son olarak kendimizi şanslı sayabileceğimizi söyledi, çünkü bu ordu her 2217 yılda bir dirilirmiş ve tesadüfe bakın ki o gün bugünmüş. Dedem irkildi, rehberse keyifli keyifli gülererek “Küçük bir şaka,” dedi ve birden ortadan kayboldu, dedemle ikimiz taştan savaşçıların arasında kalakaldık.

Tabii ki daha birkaç adım atar atmaz kaybolduk, sıra sıra her yöne uzanan sonsuz sayıda askerin arasındaydık, belli ki bu askerler dedeme yine de o kadar tekinsiz gelmemişti, yürürken ara sıra durup içlerinden birinin yüzüne bakarak “Yemin ederim göz kırptı,” diyordu. Fakat bir süre sonra artık buna dikkat etmek için fazla yorgun düşmüştü. Bir mola ihtiyacı olduğunu söyledi ve at arabalarından birinin üzerine oturup dinlendik.

Bulunduğumuz yerden tekrar yön bulmaya çalıştım ama nereye bakarsam bakayım, Toprak Askerler’den birinin alaycı bakışlarıyla karşılaşırıyordum. Bir ara, ölü bir adam olarak koca bir ordu tarafından korunmak istemeyi biraz abartılı bulduğumu söyledim ama dedem kesinlikle aynı fikirde değildi. “Ben de ölsem aynı şeyi yapardım,” dedi. Ne olur ne olmazmış.

Yavaş yavaş ben de ürkmeye başlamıştım ama bunun sebebi savaşçıların dirilmesi ihtimalinden ziyade (Yine de

itiraf etmeliyim ki böyle bir durumda atlılardan birinin muhtemelen geçici mahmurluğunu fırsat bilip atlarından birini alarak çıkış yönünde bir hamle yapmayı planlamıştım, tabii atların da dirileceğini varsayarak), kazı alanı kapanana kadar ortalıkta sersem sepelek dolanacağımız endişesiydi. “Elimizden gelenin en iyisini yapmak” derken hayal ettiğim şey kesinlikle paniklemiş bir dedeyle aç karna geçirilecek bir gece değildi.

Dedeme yanında yiyecek bir şey var mı diye sordum. Ceplerini karıştırdı ama tek bulduğu, otelin resepsiyonundan alıp alıp cebe attığı, birbirine yapışmış şekerlerdi. “İki sana, iki bana,” dedi gururla ama sonra bir daha düşündü, bu sırada bana uzun uzun baktı ve “Aslında sen üç tane de alabilirsin,” dedi.

Daha ona teşekkür edemeden birdenbire birtakım sesler duyduk, bu sesleri takip ettik ve İspanyol bir turist grubuna rastladık, görünüşe bakılırsa şu küçük 2217 yıl şakasını az önce onların rehberi de yapmıştı, çünkü birkaç İspanyol panik içinde sağa sola bakıyor, rehberse keyifli keyifli gülüyordu. Gülmesi bitince yirmi beş Yuan karşılığında bize çıkışı gösterdi.

Hediyelik eşya dükkânından dedem minyatür bir savaşçı aldı. “Başlangıç için iyi,” dedim ama görünüşe bakılırsa dedemi işkillendirmişti, dolayısıyla benim görmediğimi düşündüğü bir anda onu bir çöp konteynerine atıverdi.

Neredeyse bütün dönüş yolu boyunca sessizdik, ancak Xi'an şehri sınırına vardığımızda dedem birden bana İspanyol turist grubuyla karşılaşmasaydık ne olurdu diye sordu. “Bir şekilde çıkışı bulurduk,” dedim. “Ama ya bulamasaydık?” diye sordu. Nereye varmak istediğini tam olarak

anlamamıştım. “O zaman herhalde susuzluktan ölürdük,” dedim. Dedem evet anlamında birkaç kez kafa salladı. “Belki de cesetlerimizi yıllar sonra bulurlardı,” dedi, sanki bu hayalin hoşuna giden bir yanı vardı. Bunu çok ihtimal dışı bulduğumu söyledim, dedemse omuz silkti, zaten artık bunun için çok geçmiş.

Akşam tekrar sirke gidelim diye tutturdu. Akrobasinin onu bu kadar heyecanlandırıldığını daha önce bilmediğimi söyledim, dedemse kendisi hakkında bilmediğim çok şey olduğunu söyledi, ben de ona itiraz etmedim.

Bu kez onu tek başına gönderdim ama haline tavrına bakılırsa hiç umursamadı. Sakin bir akşam geçireceğim için mutluydum ve yine televizyonda bir diş sağlığı belgeseline takılıp kalmıştım (Görünüşe göre akşam kuşağında programlar stüdyoda bulunan, şaşırtıcı sıklıkta gülen ve hatta bazen çılgılık atan seyircilerle çekiliyordu), tam o sırada dedem geri geldi. Gösteri iyi değil miydi diye sordum. “Güzeldi güzeldi,” dedi dedem, “ama bana göre değildi.”

Onun yerine Xi'an'da biraz daha dolaştık. Bu kez kaybolma tehlikesi yaşamadık, çünkü şehir bütün büyüklüğüne rağmen hoş bir şekilde cetvelle çizilmiş gibi. Evlerin bloklar halinde siyah ya da beyaz boyalı panjurlarıyla, kare kare sokaklar satranç tahtasını andırıyor.

Xi'an'da da geceleri dışarısı en az gündüz kadar hareketli, küçük çocuklar bile sokaklarda kudurmaya devam ediyorlar, birçok restoranın önünde onlarca insan ip gibi sıraya dizilip bekliyor ama garson seslenerek masalardan birinin boşaldığını haber verdiğinde bu düzenin yerini anında çılginca bir telaş alıyor ve en sonunda sık sık ciddi münakaşalar yaşanıyor.

Bu nedenle dedemle ikimiz sürüsüne bereket derme çatma sokak tezgâhlarının birinden birer çay almakla yetindik ve burada herkesin yaptığı gibi diz çöküp kaldırıma oturduk. Birkaç çocuk bize önce şüpheyle baktılar ama sonra cesaretlerini toplayıp yanımıza geldiler, hatta temkinli bir biçimde burnuna dokunduktan sonra dedemin üstüne tırmanmaya bile kalktılar, dedem de bunu yapmalarına izin verdi.

Ardından bana dönüp “Benimle geldiğin için teşekkürler,” dedi. “Tabii ki,” dedim, belli ki buraya gelmenin onun için çok önemli olduğunu söyledim, dedem çocuklardan birinin elini kendi yüzünden uzaklaştırdıktan sonra “Evet,” dedi ama bunu gerçekten neden istediğini pek bilmiyor gibiydi.

Çayımızı içerek sokaktaki hayatı seyrettik. Takım elbise bir grup işadamı bisikletlerinin üzerinde bağıra çağıra hızla önümüzden geçti, yaşlı bir kadın hareket halindeki bir cipin motor kapağının üstüne bağdaş kurmuş, örgü örüyordu, karşı kaldırımda bir aile saç kestiriyordu, hepsinin saçı aynı model kesilmişti ve gayet memnun görünüyorlardı.

Dedem gülümseyerek, “Lian hep Çin’in çok hoşuma gideceğini söylerdi,” dedi.

Lian’ın kim olduğunu sordum, hafifçe öksürdü. “Galiba sana ondan hiç bahsetmemiştim,” dedi. Çocuklar hâlâ üstüne tırmanıyorlardı. Küçük bir oğlan gömleğinin boşlukta sallanan sol koluyla oynuyor, küçük bir kız seyrek saçını ör-meye çalışıyordu. “Lian dünyanın en güçlü kadını ve benim tek büyük aşkımdı,” dedi dedem. Bunu öyle bir tonda söyle-mişti ki, sanki uzun zamandır hevesle bu cümleyi sesli olarak kurabileceği anı bekliyordu.

Dedem aşktan, hele ki büyük bir aşktan bahsedince her zamanki gibi pek ciddiye almadım ama bu kez durum farklı gibiydi, bunu taşkın duygular konusundaki yeteneğinin verdiği gururla söylememişti, nostaljik bir havada bile söylememişti, daha ziyade tartışılmaz bir gerçeği, her ders kitabında yer alan, test etmesi kolay bir şeyi ortaya koyar gibiydi.

Bahsettiği kadınla tanışıp tanışmadığımı sordum, dedem kafasını hayır anlamında salladı. “Bütün bunlar çok eskidendi,” dedi. “O zamanlar senin yaşındaydım.” Dedemi benim yaşımda hayal etmeye çalıştım: Neden bilmiyorum ince bir bıyığı ve küstahça yüzüne doğru eğdiği bir kasketi vardı, ağzının sol kenarında ise bir kürdan, bakışları donuk ve ürkekti, kollarını öyle sıkı kavuşturmuştu ki, kaç kolu olduğunu seçemiyordum.

“Lian Çin’den gelmişti,” dedi. “Adının anlamı ‘zarif söğüt’ ki ona daha uygun bir isim hayal edemiyorum.”

Buraya onu aramak için mi geldiğimizi sordum, dedem elini sallayarak reddetti, hayır, hayır, Lian çoktan ölmüştü. “Sadece bana burada bir şeyler onu hatırlatacak mı, bunu öğrenmek istiyorum,” dedi.

Anlatmaya devam etmesini bekledim ama susup gözlerini çayına dikti. Ayağının dibindeki çocuklar uyuyakalmışlardı. Sonra kendisinin de yorgun olduğunu söyledi ve otele döndük.

Şimdiyse burada oturmuş, size bunları yazıyor ve sürekli Lian’ı düşünüyorum. Daha önce hiç dedemin ondan bahsettiğini duydunuz mu? Acaba neden birdenbire bu konuyu açtı? Belki de bu kadını sadece kafadan uydurdu, çünkü bir

konuda ona gerçekten hak vermek zorundayım: Hakikaten onun hakkında bilmediğim çok Şey var.

Bu arada sizin hakkınızda da bilmediğim çok Şey var. Belki de bir dahaki sefere hep birlikte Çin'e gelmeliyiz.

Hepinizi sevgiyle kucaklarım,

K.

Salondaki o olaydan sonra, dedemle ettiği her kavganın ardından Franziska'yla orada buluşmaya başladım. Neyse ki bu çok sık oluyordu. Daha akşam yemeğinde ortam her an kavgaya çıkabileceğini gösterecek kadar gerildiğinde seviyor, gerektiğinde ben de güya düşünmeden ortaya attığım tatsız bir konuyla, gecenin bir vakti açtığım bangır bangır müzikle, kasten yaydığım birkaç yalan haberle sürece katkıda bulunuyordum. Franziska artık neredeyse her gün, hatta nispeten sakin geçen akşamlardan sonra bile etrafımda dölünüyordu. Bense sürekli onu beklediğim salona mümkün olduğunca sık kaçabilmek için bilerek kavgaya çıkardığını ummaya başlamıştım.

Dedemin vücudundaki çöküş de işte tam bu haftalarda başladı, önce nispeten yavaş bir çöküştü ama ruh halini git-tikçe daha fazla bozuyordu, dolayısıyla artık sürece katkıda bulunmama gerek kalmamıştı. Yine de garantiye almak için ara sıra birkaç ilacını ortadan kaldırıyor ya da akşam yemeğinde tabağını hazırlarken baharatı biraz fazla kaçıırıyordum.

Dedem ilk başlarda bu alışık olmadığı ihtiyarlık haliyle düzenli olarak mücadele etti. Tek eliyle ve neredeyse tek başına bahçedeki müstemilatı onarmaya başladı, Franziska'yla kendini tango kursuna yazdırdı (Her ne kadar benim bilmediğim bir sebepten ötürü daha ilk dersten erken ayrılmış ve bir daha oraya gitmemiş olsalar da), hatta bir keresinde onu üstü çıplak, banyodaki aynanın önünde kız kardeşimin küpelerinden birini meme ucunun üstüne tutmuş, kendine bakarken gördüm.

Franziska'yla birinci yıldönümlerinde onu bir kez daha dışarı çıkardı, üç ay önceydi bu. "Geç gelebiliriz," demişti, boş yere endişelenmeyelim diye değil, daha ziyade bu ihtimalle

övünmek için. Ve gerçekten de telefonum çaldığında saat gecenin ikisiydi. Franziska'nın ne dediğini anlamıyordum, çok hızlı konuşuyordu ama konuşmasında sık sık “kalp ritmi bozukluğu” ifadesi geçiyordu, o kadar sık geçiyordu ki, hastaneye giderken yol boyunca kendi kendime bunu söyleyip durdum, hatta danışmaya geldiğimde bile söylemeyi bırakmamıştım. Sürekli iyi olup olmadığım soruluyor, bense bunu henüz tam olarak bilmediğimi söylüyordum.

Öğrendiğime göre dedem ameliyat edilmişti bile. Acil servise durumunun nasıl olduğunu sordum, hemşire gülümsemeye çalıştı. “Endişelenmeyin,” dedi ve beni bekleme salonuna doğru itti. Her ne kadar neden endişelenmemem gerektiğini söylememiş olsa da tavsiyesine elimden geldiğince uymaya çalıştım.

Franziska bekleme salonunun en ucundaki sert plastik sandalyelerden birinde bacak bacak üstüne atmış, kucağında bir çapraz bulmacayla oturuyordu. Yanına gittiğimde her bir kutucuğu dikkatle taradığını gördüm. Ancak sonuncusunu da bitirdikten sonra kafasını kaldırıp bana baktı.

“Ölmeyeceğine söz verdi,” dedi sanki bu bilgi beni de sakinleştirmeliymiş gibi bir ses tonuyla. Başımı sallayıp yanına oturdum. Mavi yağmurluğunu giymişti, onun altında pek bir şey olmadığını ise şimdi görüyordum, bakışlarımı fark edince yağmurluğun eteklerini çekiştirip eliyle tuttu.

Kuşkusuz kardeşlerimi aramam gerekirdi ama o zaman kesin hepsi hemen gelirdi, küçük ağabeyim başhekimle konuşmak ister, ablam ağlar, büyük ağabeyimse şu anda en önemlisinin soğukkanlılığımızı korumak olduğunu söylerdi. Bunu o kadar sık ve o kadar yüksek sesle tekrarlardı ki bu defa kız kardeşim alınır, işte yine aynı şeyin olduğunu,

ertesi gün matematik ya da biyoloji ya da İngilizce sınavına gireceğini ve şu anda gerçekten kafasını kalp ritmi bozukluğuna verecek durumda olmadığını söyledi.

“Hadi biraz yürüyelim,” dedim bu nedenle Franziska’ya. Çapraz bulmacayı bir kenara bıraktı, çantasını alıp bana baktı. “Bacaklarımı hareket ettiremiyorum,” dedi ve bunu kanıtlamak için baldırlarını yukarı çekip bıraktı.

Kahve otomatının yanına katlı olarak yaslanmış tekerlekli sandalyeyi alıp Franziska’yı içine oturttum. “Deh!” dedi, ben de sandalyeyi boş koridorlarda itmeye başladım, girişe doğru ilerledik, eski moda doğum gereçleriyle, insanın ne işe yaradığını tahmin ettiği ama tam olarak bilmek istemediği pensler, kancalar ve kayışlarla dolu kutuların önünden geçerek dışarıdaki küçük bahçeye çıktık. Hastaneye gelirken havanın soğukluğu, çiçek tarhlarında kırç olarak başlayıp kara dönen tek tük beyaz lekeler dikkatimi çekmemişti. “Daha hızlı,” dedi Franziska ilk turda, “Daha da hızlı,” dedi ikincide, üçüncü turda artık iki elimle kollarını kısıtıp sabitlemek zorunda kaldım, her engebe onu zıplatıyordu, er geç tökezleyecektim, buna şüphe yoktu, o zaman da tekerlekli sandalyeyi bırakacaktım ama sanırım onun istediği de tam olarak buydu. Hızımızın yarattığı rüzgâr mantosunun eteklerini açmıştı, hâlâ üst üste tuttuğu çıplak bacakları sallanıp duruyordu. “Daha hızlı!” diye bağırdı, bense o kadar yüksek sesle nefes alıp veriyordum ki ne dediğini anlamamıştım, soğuk hava ciğerlerimi acıtmıştı, gözlerim yanıyordu, ellerini tekerlekli sandalyenin kolundan çektiğini görünce onu bırakıverdim.

Direnç ortadan kalkınca bir anda öne düştüm, buz tutmuş yola kapaklanarak yana yuvarlandım ve ancak birkaç

kez döndükten sonra sırtüstü vaziyette kaldım, tepemde çıplak dallar sallanıyordu. Hissettiğim acı hoş bir biçimde netti, omuzlarım, çenem, dirseklerim, dizlerim, hepsi acıyordu, kan tadı olan ağzımdan çakıl taşlarının veya diş parçalarının, belki de ikisinin birden gıcırtısı geliyordu. Birisi gülüyordu, bir an için kendi kendime acaba ben miyim diye sordum.

Çiçek tarhlarından birinin içine devrilen tekerlekli sandalyenin tekerleklerinden biri hâlâ dönüyordu. Birkaç metre ötede Franziska doğrulup oturmuştu bile, yağmurluğu yırtılmıştı, çenesinde ve dizinde çamur ve kan vardı. Gözleri sevinçten parlayarak bana baktı. “Gel onu görmeye gidelim,” dedi, bense kimi kastettiğini anlamak için bir an düşünmek zorunda kaldım. Franziska hâlâ sallanarak ayağa kalkıp elimi tuttu. “Yeniden yürüyebiliyorsun,” dedim. “Evet,” dedi, “boktan bir mucize.”

Acil servis hemşiresi bize şüphe dolu gözlerle şöyle bir baktı ama soru sormadı. “Şu anda uyuyor,” dedi ve ben ancak derin bir oh çektiğimi fark edince diğer her ihtimale ne kadar hazırlıksız olduğumu anladım. Katta kimse yoktu, birkaç dakika bekledikten sonra kapı kapı dolaşarak doğru odayı aramaya başladık. Dedem dördüncü odadaydı, hiç kılmıdamadan sırtüstü yatıyordu, koluna ve burnuna hortumlar bağlanmıştı, bunu bekliyordum, Franziska arkamdan kapıyı kapatırken EKG’de görünen ve sabitliğiyle insanın içini rahatlatan rakamlara bir süre baktım.

Daha fazla yaklaştırmaya cesaret edemedik, tül perdenin aralığından sızan ışık dedemin hiçbir ifade, hatta bitkinlik belirtisi bile göstermeyen yüzüne vuruyordu. İlk kez yaşlı

göründüğünü düşündüm, gerçekte olduğundan çok daha yaşlı, çerçevenip duvara asılacak kadar yaşlı.

Odadaki ikinci yatak boştu, Franziska'yla sımsıkı gerilmiş örtünün üzerine oturduk, ayaklarımız yere değmiyordu, uslu çocuklar misali, sanki bizi buraya çağıran oymuş gibi dedeme bakıyor ve ağzımızı açmıyorduk. Dizlerimdeki ve dirseklerimdeki sıyrıklar sızlamaya başlamıştı, Franziska'nın bacaklarındaki kan da neredeyse kurumuştı, küçük bir sızıntı izi baldırının ortasında bir yerlerde sona eriyordu, biraz tükürükle kanı temizledi, ardından sol avucundaki, sağ üst kolundaki ve şakağındaki diğer yaraları yokladı, sonra bana döndü, bakışları yüzümde oradan oraya gezerken çeneme takıldı, başparmağıyla hafifçe dokununca ani bir acıyla irkildim, daha önce fark etmemiştim ama görünüşe bakılırsa çenemde de bir sıyrık vardı. Franziska buna rağmen parmağını çekmedi, acı gittikçe artıp sızlamaya, yanmaya ve en sonunda hoş bir biçimde bölgesel bir ağrıya dönüştü. Franziska gözlerini çenemden ayırmadan diğer eliyle pantolonumu açtı, bakışlarını çekmeden, birkaç hızlı hareketle kemeri ve düğmeleri çözdü, elini bu denli belirgin bir biçimde hoş karşılamış olmam tatsızdı, o kadar belirgindi ki Franziska şöyle bir yokladıktan sonra bırakıp ayağa kalktı, yağmurluğunu çıkarmadan külotunu sıyırıp üzerime çıktı ve bakışlarını da parmağını da çenemden çekmeden yavaş yavaş oturdu. Heyecanının belirtilerini benden daha az açığa vuruyordu, birkaç ıstırap verici saniye boyunca neredeyse tüm ağırlığını tek bir noktaya verdi, sonra nihayet, azar azar bana yaklaşmaya başladı, acıdan dudaklarını ısırıldığını görüyordum, aynı şekilde ben de bağırmmamak için tırnaklarımı yatağın örtüsüne geçirmiştim. Hareket etmemeliydik, en küçük bir kasılma ya da kan pompalama anında hissediliyordu,

Franziska'nın sol eli hâlâ yaralı çenemdeydi, sağ elini dizime dayadı, sonra, hareket etmeye başladığımızda kollarını boy-
numa doladı, kafamı sol eliyle sağ kolunun içi arasına sıkış-
tırdı, omzunun üzerinden direkt dedemi görüyordum, üste-
lik bunu kesinlikle istemediğim halde. Kendimi gözlerimi
kapamaya zorladım ama olmuyordu, dedemin lekeli kolunu,
çukurlaşmış göğsünü, çene kemiğinin geniş açısını görüyor-
dum. Franziska hızlanmış, sağ elinin tırnaklarını omzuma
geçirmişti, dedemin dağınık kaşlarından birini görüyor-
dum, burun kanatlarından birinin hafifçe titrediğini görü-
yordum, gözlerini açtığını görüyordum. Franziska beni git-
tikçe daha fazla kendine bastırıyordu, başparmağının altında
çenem sızlıyordu, dedemin birkaç kez gözlerini kırpıştırdı-
ğını, ardından bakışlarını yere diktiğini, sonra da başını bize
doğru çevirdiğini gördüm, göz göze geldik, hâlâ kafamı ha-
reket ettiremiyor, hâlâ gözlerimi kapatamıyordum. Franzis-
ka'nın eli saçlarıma gömülmüştü, dedemin gözleri üzerime
yapışıp kalmıştı, derken boşaldım.

Tam boşalırken gözlerimi bir an için kapamış olmalıyım,
çünkü tekrar açtığımda dedeminkiler kesinlikle kapalı, başı
hâlâ yana dönüktü, EKG'deki rakamlar da aynıydı, ilk bak-
tığım bu olmuştu.

Canlarım,

Bugün, seyahatimizin bir sonraki durağı Luoyang'a geçmeden önce Xi'an'ı biraz daha gezebilmek için çok erken kalktık. Acaba seyahat rotamızı bu kadar sıkışık planlamakla hata mı ettik diye soruyorum kendi kendime, çünkü gittiğimiz her yerde çok kısa bir süre kalabiliyoruz. Tıpkı Pekin'de olduğu gibi tabii ki Xi'an'da da her şeyi göremediğimize dair tatsız bir duyguya kapıldık ama zaten her şeyi görmek imkânsız olduğu için, mümkün olduğunca çok yer gezmek bana daha mantıklı gelmişti, dedem de bundan rahatsız görünmüyordu, o zaten oldum olası çabuk sıkılır, dolayısıyla genellikle ben ondan biraz daha yavaş yürümesini rica ediyorum.

Sekiz Ölümsüz Tapınağı ilk başta çok ilgisini çekti ama bu ölümsüzlerden hiçbirinin bizzat orada olmadığını anlayınca bariz bir hayal kırıklığına uğradı. Tarih Müzesi'nde daha uzun kaldık. Çin'de bizden çok daha önce bilinen şeyleri görünce insan her seferinde şaşıyor, tablolardan birinde tüm ayrıntılarıyla polo oyunu resmedilmiş, Tang Hanedanı döneminden bir tür broşürde ince ipek kâğıt üzerine, aslında oldukça ilkel sayılabilecek bir estetik operasyonun çizimleri yapılmış, Sui Hanedanı döneminden kalma küçük kil heykellerden bir tanesinin üzerinde kesinlikle süveter var.

Ne yazık ki şehir dışındaki Famen Si Tapınak Manastırı'na, Buda'nın dört parmak kemığının, yani Puning Tapınağı'nda bulunan sağ ayak başparmağından sonra ikinci büyük kutsal emanetin muhafaza edildiği yere gidecek zamanımız kalmadı.

Onun yerine şehrin en önemli iki sembolünü, Büyük Vahşi Kaz Pagodası'nı ve Gri Balıkçıl Heykeli'ni gördük. İkisi de 7. yüzyıldan, Taoizm'de ornitolojik bir yönelimin hâkim olduğu kısa dönemden kalma.

Öğle yemeğinde yerfıstığı soslu soğuk erişte vardı, bu yemeğin yerel bir spesiyalite olduğunu söylediler ama dedem inanmadı. Erişteyi ısıtmaları için gönderdi ve garsonun arkasından bağırdı: “Herhalde masa örtüsündeki lekeler de yerel bir spesiyalite!” Ben eriştemi soğuk yedim.

Luoyang yolu beş saat sürdü. Dedem tren garında aldığı Çince gazeteyi okudu (“Eninde sonunda bir iki şey anlayacağım”), ben biraz seyahat rehberini karıştırdım, sonra da dışarıyı izlemeye başladım. Pencerenin ardında dalgalanan yer yer ormanlık tepelerin arasında, dev pirinç tarlaları ve bambu kulübeleri, katırları ve rengârenk önlüklü köylülerle zamanın dışında kalmış gibi görünen çiftlikler vardı.

Dedemden Lian konusunda daha fazla şey öğrenmek istiyordum ama bir yandan da bu konuyu yine süratle kapatmasından, sorum üzerine kafasını gazetesinden kaldırıp bakmamasından, “Yine mi şu Lian meselesi?” deyip sonra da uyduruk, kısa bir cevap mırıldanmasından korkuyordum.

Yine de Lian'la nasıl tanıştıklarını sordum ve dedem bana tereddütle baktı, ardından düşünceli bir edayla gazetesini katlayıp yanına koydu. “Bu konu gerçekten ilgini çekiyor mu?” diye sordu, hızlı hızlı kafa salladım. Dedem gülümsedi. Üzerinden o kadar uzun zaman geçmişti ki, her şeyi tam hatırlayamazsa kusura bakmamalıydım.

Anlattığına bakılırsa o zamanlar hayatının baharında, genç bir adammış, enerjisini ve yeteneğini nereye yönlendireceğini

bilmiyor, her şeyi denemek istiyor, o yüzden de sürekli yeni işler buluyormuş. Böylece, hangi yıl olduğunu hatırlayamamakla birlikte bir yaz sonu, o zamanlar ülke çapında tanınan “Tamtam” varyetesinde sihirbaz olarak çalışmaya başlamış. Benim de bildiğim gibi kendisinin gerçekten şaşırtıcı birkaç numarası varmış ve bu numaralar onu hızla “Tamtam”ın en önemli gösterilerinden biri haline getirmiş.

“Ayakkabı bağı numarası değil herhalde?” diye sordum inanmayarak. Dedem kırılmış gibiydi, “Diğerlerinin yanında o da,” dedi.

Kulaklarıma inanamıyordum: ayakkabı bağı numarası. Biliyor musunuz, dedem bu numarayı eskiden her doğum günü kutlamasında yapmaya çalışır, çoğunlukla beceremez, beceremeyince de hemen “Daha sosis isteyen?” diye bağıırdı.

“Her neyse,” diye devam etti dedem. “Tamtam” dönemi güzel zamanlarmış, çok kazanmıyormuş ama zaten çok paraya da ihtiyacı yokmuş, o zamanlar kadınlarla da arası iyiymiş, bazen gecede dört yatak değiştirdiği oluyormuş ama kalbi –ki bunu söylerken büyük bir ciddiyetle yüzüme bakıyordu– tıpkı sabahları kendi yastığının olduğu gibi el değmemiş durumdaymış.

Anlattığına göre “Tamtam”ı sık sık gezici sirklerden birine kiralamak gibi bir âdet varmış, o yıl da tiyatroya Çinli bir gösteri grubu konuk olmuş. Dedemin üstüne basa basa söylediğine bakılırsa bu o zamanlar son derece egzotik bulunuyor ve birçok insan sırf bir kez olsun kanlı canlı bir Çinli görmek amacıyla bu tür gösterilere geldiği için hâsılâtın yüksek olacağı tahmin ediliyormuş.

Oyuncular tiyatroya gecenin bir yarısı varmışlar. “Tam-tam”ın üst katındaki küçük odasında yatan dedem, araçların boşaltılmasına yardım etmesi için uyandırılmış, gerçi pek de boşaltılacak bir şey yokmuş, sonuçta akrobatların yükü hafif olurmuş, bir trapez, bir çember, bir de üstünde yürünecek ip; kılıç yutanın sadece kılıcına, zincirle kendini bağlayanın ise zincirine ihtiyacı varmış. Sıra en son araca geldiğinde herkesi birden çağırmışlar, bu araçta bir sürü halter varmış ve en küçüğü bile yerinden kalkmıyormuş, sonunda en büyüğünü on adam birden taşımış, hem de en güçlü adamlar. Mola verildiğinde dedem Çinli görevlilerden birine, Tanrı aşkına bu ağırlıkları kimin kaldırdığını sormuş, adamsa dedemin bunu bilmemesine hayret etmiş. “Onlar Lian’a ait,” demiş ardından büyük bir saygı ve şaşılacak kadar iyi bir Almancayla, “yani Macau’nun ağır topuna.” Bahsettiği kadın için koca demir parçaları soya fasulyeleri kadar hafifmiş. Bunun üzerine dedem, o halde neden bu Lian’ın taşıma işini bizzat üstlenmediğini sormuş, görevliyse korkuyla etrafına bakınmış. Lian bir şöhret, bir doğa harikasıymış ve şu anda uyuyup dinlenmesi gerekiyormuş.

Dedem bütün bunları öyle canlı anlatıyordu ki, etrafımızdaki Çinli yolcular bile ona kulak kabartmak için sohbeti kestiler. Ara sıra, onlara uygun geldiğinde, yüksek sesle gülüyor ya da duygulanarak iç geçiriyorlardı. Dedem o zaman memnun bir tavırla çevresine bakıyor, oradakilerden birinden kendisine yeni bir içecek getirmesini istiyor ve anlatmaya devam ediyordu.

Lian’la ilk kez ertesi gün yüz yüze gelmiş. “Bizimki kesinlikle,” dedi, “ilk bakışta aşk değildi.” Böyle söylerse yalan

söylemiş olurmuş ama hiçbir kadının Lian’la boy ölçüşemeyeceğini daha ilk saniyeden anlamış.

Öğleden sonra tiyatroya geldiğinde herkes çok meşgulmüş. İpler geriliyor, pozisyonlar için mesafe hesaplanıyor, her yerde bir şeyler deliniyor, kesiliyor, çakılıyormuş, fuayede akrobatlar kaslarını açıyor, ip akrobatı kadın tırabzanın üstünde dengede durmaya çalışıyor, kılıç yutan adam gardırobun içinde birkaç hançerle iştahını açıyor, sadece Lian hiçbir şey yapmıyormuş, “Tamtam”ın arka avlusundaki divanda tahta çıkmış kraliçe gibi hiç kıvıldamadan, iki gözünün üzerinde birer dilim ananasla oturuyormuş, Çinli bir oğlan onu yelpaze ile yelliyor, bir diğeri bir tür tahta kürekle omuzlarına masaj yapıyor, üçüncü bir tanesi ise düzenli aralıklarla ağzına bir kaşık dondurma sokuyormuş. Söylediğine göre dedem daha önce hayatında hiç bu irilikte bir kadın görmemiş. Adeta felçli gibi kalakalmış, bu uçsuz bucaksız vücuttan, bu gıdı yığınınından, kol ve bacaklardan katmanlar halinde sarkan, içi sıkı sıkı dolu derilerden, hele tıka basa doymuş bir kurtçuk gibi kadının tombul elinden dışarı uğrayan küçük parmaktan gözünü alamıyormuş.

Lian’ın ensesine masaj yapan Çinli oğlan en sonunda dedemi fark etmiş, bir şeyler söyleyip küreği sallayarak oradan kovmuş ve dedem ancak fuayede kendini tekrar güvende hissettiği zaman kadından tahrik olduğunu fark etmiş.

Akşamki gösteriden pek bir şey anlamamış, dört gözle Lian’ın sahneye çıkışını bekliyormuş, bu ise tabii ki gösterinin zirvesi olarak en son gerçekleşecekmiş. Ekip müdürünün çoğu anlaşılmayan bir sürü lafla “dünya harikası ismi” anons etmesinin ardından, önce Lian’ın içi halter dolu nakil aracı hayret nidaları arasında grubun dört kaslı akrobatı

tarafından sahneye çekilmiş. Ortada herhangi bir kandırmaca olmadığını kanıtlamak için Üstat Hu araçtaki ağırlıkları kaldırmaları için seyirciler arasından erkekleri sahneye davet edip duruyormuş, en sonunda toplam on iki erkek sahneye çıkmış ve hepsi de kan ter içinde kalmış.

Sonra sahne karartılmış, sadece tek bir spot halterlerin üzerine yöneltilmiş, seyirci kalabalığında hiç kimse nefes almaya bile cesaret edemiyormuş, hele dedem... “Hayatımın o saniye değişeceğini biliyordum,” diye anlatıyordu, “bu değişimin iyi mi kötü mü olacağını bilmiyordum, bunu isteyip istemediğimi de bilmiyordum. Tek bildiğim, karşı koymak adına yapabileceğim hiçbir şey olmadığıydı.”

Ardından Lian gelmi, devasa vücudu büyük bir hünerle üstüne dolanmış, altın rengi pırıltılar saçan bir örtüyle kaplı, örülmüş uzun saçları taç şeklinde başına sarılı, gözkapakları siyah boyalı, yüzü beyaz pudralıymış ve dudağının üstünde bir yanağından ötekine uzanacak şekilde çizilmiş bir bıyık varmış.

Pıtı pıtı adımlarla halterlere doğru yürümüş, içlerinde en küçüğü olan ama ancak iki seyircinin birlikte kaldıracı bildikleri haltere doğru eğilmiş, sağ eliyle tutup kaldırdıktan sonra havaya fırlatmış, sol eliyle yakalamış, iki parmağının arasında bir süre döndürmüş, ardından sessizce tekrar yere bırakmış. Seyirciler tezahürat ediyor, dedem hayranlıkla gülümsüyormuş.

Daha sonra sıra tek tek diğer halterlere gelmiş: Bazılarını dişleriyle kaldırıyor, bazılarını saniyelerce göbeğindeki kıvrımların arasında tutuyor, bazılarını öyle kolayca kafasının üstünde dengeliyormuş ki, sanki halter onu yukarı çekiyor gibi görünüyormuş. Üstelik bütün bunları büyük bir

umursamazlık, hatta neredeyse dedemin tekinsiz mi yoksa kötücül mü bulması gerektiğini bilemediği bir can sıkıntısıyla yapıyormuş. “Sürekli gözlerinin içine bakıyordum,” dedi dedem, “ve bir kuyunun içine bakıyormuşum gibi geliyordu, öyle derin bir kuyu ki, içine atılan hiçbir taşın, bir kaya parçasının bile dibe çarparken çıkardığı sesi duyamazdın.” Trende etrafımızdaki koltuklarda oturanlar tekrar hep bir ağızdan gülmeye başladılar ama dedemin rahatsız bakışını fark edince hemen sustular.

Anlattığına bakılırsa sadece sıra son haltere geldiğinde Lian’ın yüzünde gerçekten zorlanmaya benzer bir ifade yakalayabilmiş, dolayısıyla Lian’ın o halteri kaldırmak için üç deneme yapması belki de bir kurgu numarası değilmiş. Lian birkaç adım öne birkaç adım arkaya doğru sendelemiş, sonra dengesini bulmuş ve seyirciler bir kez daha çılgınca alkışlarlarken halterin üzerine yukarıdan iki akrobat inmiş, sonra bunlara yenileri eklenmiş, en sonunda bütün ekip demir çubuğun üzerinde bir piramit oluşturmuş ve alkışlar sürerken Lian önce sol bacağını havaya kaldırmış, sağ elini halterden çekmiş ve yerlerinde duramayan seyircilere öpücükler göndermiş.

Dedem onun bu halinin, alnında kabaran ve bütün o yağ katmanlarının arasında belirginleşen damarların, akan terin pudralı yüzünde bıraktığı yol yol izlerin, nefes alıp verirken ta beşinci sıradan görülecek şekilde bütün vücudunun titreyip dalgalanışının hâlâ gözünün önünde olduğunu söyledi.

“Hayatımda daha önce ve daha sonra hiç bu kadar güzel bir şey görmedim,” dedi. “Çok mutluydum ama bir yandan da mahvolmuştum, çünkü biliyordum ki bundan sonra bana bu kadını elde etmeyi başarana kadar huzur yoktu.”

Aksi gibi tam o sırada Luoyang'a vardık. Bizimle seyahat eden Çinlilerin hepsi dedemin eline kartvizitlerini tutuşturup abartılı jestlerle veda ettiler. “Ne hoş insanlar,” dedi dedem trenden inerken.

Luoyang'ın güzel bir şehir olmadığını rehberden biliyorduk. Çoğu turist gibi biz de ünlü Longmen Taş Mağaraları'nı görmek için gelmiştik, niyetimiz ertesi sabah erkenden oraya gitmekti. Tren garının önündeki meydanda ördekler ve kazlar geziniyordu ama onun dışında şehir çok sakin, insanlar burada Pekin ya Xi'an'dakinden bariz daha yavaş, hatta biraz da sürünür gibi yürüyorlar, çok az ve neredeyse utanarak korna çalıyorlar, hiç bağırıyorlar. Luoyang'ın üzerinde bir melankoli örtüsü var, bunun sebebi belki de bir zamanların metropolünün (Ne de olsa altı buçuk hükümdarın iktidarı boyunca başkent olmayı sürdürmüş) 12. yüzyılda yıkılışından beri kendini tam anlamıyla toparlayamamış olması. Bu konuda kendilerine zaman tanıyorlar.

“Shenjian Hotel”de kalıyoruz. Gara yakın olduğu iddia edilmişti ama Luoyang'da herkesin görüp anlayabileceği bina numaraları olmadığı (Söylenene bakılırsa bunun sebebi Tang Hanedanı döneminde yaşanan bir teslimat gecikmesiymiş) ve otelin de ayrı bir İngilizce tabelası bulunmadığı için yerini bulmamız neredeyse bir saat sürdü. Bir ara yanıımızdan geçenlere yol sormayı da denedik ama rehberimizdeki harflere öyle üzgün gözlerle baktılar ki, dedem teselli edercesine omuzlarına vurdu.

Akşam “Zhe Bu Tong Fandian”da yörenin ünlü su ziyafeti mönüsünü yedik. Bu mönü yirmi dört yemekten oluşuyor ve birinin içindeki malzeme kesinlikle bir diğerinde tekrar etmiyor. Eskiden bu ziyafet gerçekten su üzerinde

düzenlenirmiş. İnsanlar bir tür sal kiralılar, kürek çeken garsonlar da onları nehirdeki adacıklarda kendi kendine pişen çeşitli yemeklere doğru götürürlermiş. Günümüzde bunu hatırlatan tek şey restoranın ortasındaki nilüferli küçük gölet. Bu gölette söz konusu geleneksel ziyafetin, özene bezene boyanmış plastik figürlerle yapılmış bir canlandırması var.

Tek tek yemekler tabii ki doyurucu miktarda olmasa da son beş yemekten ancak birkaç lokma yiyebildim, buna rağmen dedem biraz hayal kırıklığına uğramış gibiydi. Benim aracılığım ile garsona yemekleri bir bir saydığını, masaya sadece yirmi üç tabağın geldiğini söyledi. Tespitinde o kadar directti ki, en sonunda ona bir kâse pilav getirdiler ama elini sürmedi. Pilavın “biraz kalitesi düşük” olduğunu iddia etti.

Ziyafet sırasında doğal olarak konuyu tekrar Lian’a getirmeye çalıştım. Menüdeki ilk on yemeklik grubun başında bir yerlerde, onunla tanışmayı nasıl başardığını sordum. Hâlâ inatla kullandığı çatalı yemeklerden birinin içine sokup eşelemeye başladı, tek tahminim şu ki bir tür mantar yakalamaya çalışıyor olmalıydı, ardından ikimize de özenli hareketlerle çay koydu ve şöyle dedi: “Ona çok yaşamayacağını söylemesi gereken kişi bendim.”

Gündüzleri Lian sürekli korunuyormuş, arka avlu girişinde ızbandut gibi iki koruma, dedemin sanatçıya nezaket ziyaretinde bulunma yolundaki ricalarına ya hiç tepki vermiyor, ya da en fazla gülüyorlarmış. Fakat anlattığına bakılırsa dedem yine de girişin önünde bekleyip duruyormuş, tek umudu arzu nesnesinin şişman vücudunu bir an olsun görebilmek, hiç olmazsa bir defacık sesini duymakmış ama duyduğu tek şey bir şapırtı, bazen bir iç geçirme, ara sıra da

uzayıp giden incecik bir ses, “adeta çok küçük bir hayvandan gelen” bir tür viklemeymiş.

Her akşam küt küt atan kalbiyle seyircilerin arasında oturup Lian’ın gücünü ve güzelliğini hayranlıkla izliyor, her gün put gibi duran korumaların önünden geçerek içeriyi görmeye ve duymaya çalışıyormuş ve bin bir çabayla en sonunda, oradan geçtiği günler boyunca şapırtı sesinin gittikçe hafiflediğini, buna karşılık viklemenin uzadıkça uzadığını, bazen saatlerce sürdüğünü fark etmiş. Öyle ki en sonunda korumalar da endişeyle birbirlerine bakmaya başlamışlar. Dedem Lian konusunda her şeyin yolunda olup olmadığını sormuş ama onu anlamamışlar, zaten anlasalar da bilgi veremezlermiş, dedem bu kez ısrar etmeye, derken bağıra çağıra Lian’ın kesin hasta olduğunu ve kendisini içeri almaları gerektiğini söylemeye, hatta yumruklarını sıkıp korumaların üstüne yürümeye başlamış ama bütün bunlar karşısında adamlar ona bön bön bakıyorlarmış. Durum ümitsizmiş ve bir hafta sonra, Lian’ın viklemesi giderek ciddi bir inlemeye dönüşünce dedem avlu girişindeki nöbetini bırakmış, derhal şehre inmiş, bir doktor bulmuş ve müdürü öğle uykusundan uyandırarak sözler, jestler, ağlamalar, bağırımlar ve tehditlerle, doktorun Lian’ı muayene etmesine izin vermesi konusunda ikna etmiş.

Dedem mecburen avlunun dışında beklemeyi sürdürüyormuş, yarım saat boyunca huzursuz adımlarla bir aşağı bir yukarı yürümüş, ardından nihayet korumaların arasından, doktorun müdürü ve belli ki onlara çeviri konusunda yardımcı olan bir hizmetçiyi avlunun bir köşesine götürdüğünü, adamlarla son derece ciddi ve kesin bir ifadeyle konuştuğunu görmüş. “Anlıyor musunuz?” diye

soruyormuş doktor sık sık. Konuşurken arada “kalp,” demiş, “karaciğer,” demiş, “böbrekler,” demiş, “kısacası bütün organlar,” demiş, “maalesef,” demiş, “iki hafta,” demiş, “en fazla,” demiş. Dedem müdürün şaşkın şaşkın kafa salladığını, ardından tıkanır gibi olduğunu, doktora küfrettiğini, en sonunda ağlayarak yere yığıldığını ve korumaların onu karavanına taşımak zorunda kaldıklarını görmüş. Hemen bu anı değerlendirerek avluya girmiş. Lian divanında yatıyormuş, gözleri kapalıymış, iki yassı balık gibi göbeğinin üstüne yayılmış olan göğüsleri kabarıp iniyormuş, bunun haricinde vücudu hareketsizmiş. Normalde onu besleyen, yelpazeleyen ve ona masaj yapan hizmetçilerin hepsi dehşete kapılmış bir vaziyette geride duruyorlarmış. Söylediğine bakılırsa, garson yeni kâseler getirirken dedem “duyguları arasındaki çatışma” yüzünden neredeyse boğulmak üzereymiş. İçinde, nihayet Lian’a yakın olabilmenin neredeyse acı verici sevinciyle az önce duyduklarının yarattığı ümitsizlik mücadele halindeymiş. “Bir ölüm mahkûmuna bakıyordum,” dedi dedem, “ve gülümsemekten başka bir şey yapamıyordum.” Tam o sırada Lian gözlerini açmış ve dedem yine bir kuyunun içine baktığı hissine kapılmış, akşam sahnede gördüğünden de derin bir kuyuymuş bu. Kilometrelerce derine uzanıyormuş ve en sonunda dibinde kırmızı bir ışık belirir gibi olmuş, dedem baktıkça ışık artıyormuş ve sonra birdenbire hızla yükselmeye başlamış, kuyu boyunca yükselmiş, Lian’ın göz bebeklerinden çıkıp doğrudan dedemin yüzüne vurmuş. Söylediğine göre neredeyse bir dakika boyunca gözleri kamaşan dedem tekrar etrafı seçmeye başladığında Lian gözünü kırpmadan ona bakıyormuş, sonra hafif ama sert bir sesle ona bir şeyler söylemiş, dedem tabii ki anlamamış, o yüzden de özür

dilercesine omuzlarını kaldırmış. Lian aynı cümleyi tekrarlayıp duruyormuş, bunu yaparken de sesi gittikçe yükseliyor, sabırsızlığı gittikçe artıyormuş, dedem ise onun ellerine sıkı sıkı yapışmış, çünkü söylediklerini anlamayı çok istiyormuş. Lian sürekli terleyip titriyormuş ve dedem en sonunda ümitsizlikten içi dondurma dolu kovayı alıp ona dondurma yedirmeye başlamış, kaşık kaşık yedirdikçe Lian'ın titremesi azalmış, kovanın dibi görüldüğünde elini kaldırıp dedemin yanağında gezdirmiş. Ve her akşam halter kaldırmaktan parmaklarının her bir milimetre karesi kalın bir nasır tabakasıyla örtülü olsa da, dedem hayatında hiç o birkaç saniye boyunca hissettiği gibi bir yumuşaklık hissetmemiş.

Sonra Lian elini çekip kucığına koymuş, dedem de bu hareketi onu rahat bırakması gerektiğine yorarak ayağa kalkmış ama Lian gırtlaktan gelen bir sesle gitmesine engel olmuş, belli belirsiz bir sesmiş bu ama dedemin olduğu yerde kalmasına yetmiş. Lian ona soru ve korku dolu gözlerle bakıyormuş, dedemse gülümsemeye çalışmış ama başaramamış. Lian ona bakışlarıyla soru sormaya devam ediyor, artık neredeyse yalvarıyormuş. En sonunda dedem üzgün bir ifadeyle evet anlamında kafa sallamış, sadece bir kez, ama bu yetmiş. Lian'ın bakışları bir anda boşalmış, hiç kımıldamadan yatıyormuş, öyle ki dedem onun iki haftası bile kalmadığından korkmaya başlamış. Bunun üzerine nefesi tıkanmış, göğsüne bir bıçak saplanmış, dev bir el boğazını sıkmaya başlamış, yanağından bir ıslaklık süzölmüş, bir an çenesinde durmuş ve ardından, tam yere damlayacakken Lian kendisinden kesinlikle beklenmeyecek bir hızla elini uzatarak gözyaşını işaret parmağıyla yakalayıp kendi gözünün içine akıtmış.

Sonra, yine çok hafif bir sesle mırıldanarak bir şeyler daha söylemiş, teşekkür ve veda ediyor gibiymiş, dedemse eğilerek onu dinlemiş, ardından yalpalayarak odasına gitmiş ve gösteriye kalan birkaç saati, az önce yaşadıklarını bir şekilde idrak etmeye çalışarak geçirmiş.

Pek tabii ki o akşam gösteriyi diğer akşamlara göre daha az takip edebilmiş. Üstelik görünüşe bakılırsa Lian'ın sahneye çıkıp çıkmayacağı konusunda endişelenen bir tek o değilmiş. Seyirciler arasında hiç durmadan gergin bir fısıltı doluyormuş, hatta sahnedeki akrobatların da kafası dağınık gibiymiş. Fakat müdür ip dansı numarasından sonra her zamanki gibi “dünya harikası Lian'ı” anons etmek üzere sahneye çıkmış, adam gözle görülür derecede halsizmiş ama bunun dışında –her ne kadar dedem onun Lian'ın ismini söylemeden önce birkaç kez yutkunduğunu görür gibi olsa da– hiçbir şey belli etmemiş.

O akşam Lian'ın üzerine kırmızı bir örtü sarılıymış, saçları açılmış ve ta dizlerine kadar geliyormuş, yüzüne çizilen bıyık o kadar yukarı uzanıyormuş ki gülümsüyor gibi görünüyormuş. “Ki belki,” dedi dedem, “öyle görünmekle de kalmıyordu.” Bu kez halterleri nefes kesici bir kolaylıkla kaldırmış, en sondaki piramit numarasında bile yüzü gerilmemiş ve finalde bir bacağı havaya kaldırırken, diğerini neredeyse zorla yerde tuttuğu söylenebilirmiş. Her zaman-
kinden fazla öpücük göndermiş, öyle ki seyircilerden her birine bir tane düşmüş, sadece sıra dedeme geldiğinde duraksamış, ileri uzattığı dudaklarının üzerinde birkaç saniye boyunca parmaklarıyla trampet çalmış, en sonunda bir parmağını ağzının içine kaydırmış ve dedeme kaş göz işareti yapmış. “Hayatımda son kez o an kızardım,” dedi dedem ve çatalını taktığı bir karidesi uzun uzun baktıktan sonra kâseye geri bıraktı.

Bu mükellef akşam yemeğinin ardından otele yürüyerek dönmeye karar verdik. Çoktan tenhalaşmış olan eski şehirden, dedemin son bir atıştırma (dousha gao: bezelye, hurma ve şekerlenmiş sığır etinden yapılan bir çeşit tatlı) yediği akşam pazarından, en üst katında bir ayak bakım salonunun bulunduğu Wen Feng Pagodası'nın ve sayısız erotik marketin önünden geçerek büyük meydana çıktık. Ve orada, parlak ışıklı yüksek plazaların ortasında bir anda yüzlerce insanın dans ettiğini gördük. Müzik sesi gelmiyordu, onlara komut veren biri de yok gibiydi ama eşit aralıklarla sıraya dizilmiş, karmaşık bir koreografi içinde tamamen senkronize hareketler yapıyorlardı. Dedem ve ben bu gösteriyi yaklaşık on beş dakika kadar izledikten sonra dansçılar, yine belli bir işaret almaksızın, hep birden alkışlamaya başladılar, herkes yanındaki adama sarıldı, yüksek sesle gülündü ve konuşuldu, ardından meydan ışık hızıyla boşaldı, geride sadece dedemle ben kaldık. "Bu da neydi böyle?" diye sordum. "Bir şenlik," dedi dedem, "ve biz yine davetli değildik."

Sanırım dedem kendini burada, Çin'de bazen biraz yabancı hissediyor, belki de evini özleyiyor. Bugün de yatmaya gitmeden önce ona hediye ettiğimiz aile fotoğrafını başucuna koydu, geceleri sık sık beni uyandırıp odayı gizlice toplayanın kim olduğunu soruyor. Nihayet onu buraya neyin sürüklediği konusunda bir fikrim olduğu için mutluyum ama tam olarak ne aradığını hâlâ bilmiyorum.

Şimdiye kadar yazdığım mektupları yarın artık nihayet göndermeye çalışacağım. Umarım hepiniz iyisinizdir, sizi görmeyi iple çekiyorum.

Sevgiler,

K.

Hastanede dedemin yanında geçirdiğim gecenin hemen ertesi sabahı, tadilatı yarım kalan müştemilata çekilmiştim. Kardeşlerimin sorularının önünü başarıyla kesmiştim, dedemse bir hafta sonra taburcu edildiğinde hemen hiçbir şey sormadı. “İhtiyacın olan her şey var mı?” dedi sadece, ben de bununla müştemilattaki eşyayı kastettiğine karar verdim ve evet anlamında kafa salladım. Zaten dedem o andan itibaren genel olarak çok az soru sordu ve aynı şekilde çok az soruya cevap verdi, gözlerimizin önünde saçma bir hıza kapıldı, belirtiler her an artıyordu ve onun için endişelenmiyorduk gibi görünen tek kişi, aslında hızın ne olduğunu en iyi bilen Franziska’ydı.

Dedemin taburcu edildiği günün akşamı Franziska bana geldi. “Kim olduğunu sanıyor bu adam?” diye bağırarak müştemilatta bir aşağı bir yukarı yürümeye çalışıyor, ama içeri çok küçük olduğundan onun yerine olduğu yerde tepiniyor duruyordu. “Daha iyi birini bulabileceğini mi sanıyor? Daha genç birini bulabileceğini mi sanıyor?” Eğer böyle bir şey olacaksa kendisinin onu terk etmesi gerektiğini söyledi, evet aynen, böylesi yakışık almıyış, sonra da eline geçeni kırıp dökmeye başladı, masadan şarap kadehini alıp biraz sağa sola çevirdikten sonra temkinli bir hareketle pencerenin kenarına vurarak kırdı, bir makasla tül perdeyi eşit zikzaklar halinde kesti, cep telefonumu yere atıp çizmesiyle öyle bir ezdi ki, en sonunda telefon yere yapışıp kaldı.

Eşyalarım için üzüliyordum ama yine de Franziska’yı durdurmaya çalışmadım, kırılma, çatlama ve yırtılma seslerini duymak bana iyi gelmişti, hatta onu teşvik edercesine önüne uygun nesneler koydum, çatal kaşıklar, gece lambam, seramik kül tablası ama hepsini görmezden geldi

ve sandalyelerden birinin bacağını kırana kadar zorlamayı tercih etti. Görünüşe bakılırsa bu kadarı ona yetmişti, yatağa oturup elleriyle yüzünü kapadı, fakat tam da şu anda durmamalı, bütün evi parça pinçik etmeliydi, kesinlikle böyle çökmüş bir vaziyette oturmamalıydı. O yüzden bu defa ben kül tablasını alıp yere fırlattım. Kırılmadı, sadece yatağa doğru yarım metre sürüklendi ve Franziska'yla benim aramda bir yerde durdu. İkimiz de tablaya bakıyorduk. Şimdi ortalık çok sakindi.

“Buraları toplamana yardım edeyim mi?” diye sordu Franziska en sonunda, kafamı sallayarak reddettim, bunun üzerine ayağa kalktı. “O halde yarın görüşürüz,” dedi sanki bu çok doğal bir şeymiş gibi. Buna rağmen ben de “Yarın görüşürüz,” dedim ve bunun beni sevindirdiğini fark ettim.

“Sence dedem bizi gördü mü?” diye sordum ona kapıda. Hiçbir şey anlamamış gibi yüzüme baktı. “Ne zaman?” dedi. “Anla işte,” dedim, “hastanede.” Bunun üzerine Franziska alnını kırıştırdı, sonra bir an gülümsedi ve şöyle dedi: “Görmüş olmasını isterdin.”

Bunu gerçekten ister miydim bilmiyordum, bizi görmüş olması mı yoksa bunu kafada kurmam mı beni daha çok endişelendirmeliydi bilmiyordum, belki de bizi görmüş ama kendisi bunu kafada kurduğuna inanmıştı, çünkü bana o gecedan hiç bahsetmedi, en küçük bir imada bile bulunmadı ve bana karşı davranışlarındaki değişiklikler hiç göze çarpmıyordu, çünkü zaten birdenbire çok şey değişmişti. Yalnız bir kere, taburcu olmasından birkaç gün sonra, ikimiz buzdolabının önünde dururken kendisini hastanede neden hiç ziyaret etmediğimi sordu. “Çok meşguldüm,” dedim hemen,

o da bunu geçerli bir sebep saymış gibi davrandı. “Neticede ölebilirdim,” dedi yine de ve bunu ilk kez sesinde o başka zamanlarda ölümden bahsederken ortaya çıkan dramatik titreşim olmaksızın söyledi, bense gülümsemeye çalıştım. “Ölmezsın sen,” dedim.

Sonraki haftalarda Franziska beni birkaç günde bir ziyaret etti, genellikle gecenin bir yarısı kapıya vuruyor ve daha içeri girerken dedeme küfretmeye başlıyordu. Telefonda kendisi için yok dedirtiyormuş ama Franziska onun arka planda hızlı hızlı soluduğunu duyuyormuş. Soluması zaten onu eskiden beri çıldırtırmış. Tıpkı yemekte sürekli ayağını oynatması, sürekli kafa sallaması, sürekli burnunu silmesi gibi. “Adam beş dakika sakın oturamıyor,” diye bağıırıyordu, ben de başımla onaylıyordum, dedemle ilgili söylediğı her şeyi onaylıyordum, çünkü böyle yaparsam konunun hızla tükeneciğini umuyordum ama tükenmiyor, dedem inatla Franziska’nın içinden fıskırıp duruyordu, hareketleri, sözleri, bakışları, kıyafetleri. Bense kafa sallayarak Franziska’nın öfkesinin gittikçe artmasını bekliyordum, çünkü yeterince arttığında artık müstemilatta duramayacak hale geliyor, kapının önüne çıkması ve karşıdaki eve gitmesi gerekiyordu ki orada da akla gelebilecek her şeye sinirlensin, düzensizliğe, mobilyalara, hiç de pratik olmayacak şekilde yükseltilen merdiven tırabzanına. Her seferinde parmak uçlarında yürüyüp alçak sesle küfrederek beni dedemin yatak odasına kadar götürüyor, onun dışarıya kadar gelen horlamasını taklit ediyor, hatta dedemin gerçekten, tam da kendisinin tahmin ettiğı gibi yatağın ona ait tarafında yattığını gözıyla görmek için kapıyı bile açıyordu, elleri ve ayakları

üzerinde sürünerek odaya giriyor ve küçümser bir ifadeyle dedemin yüz ifadesini, başucundaki kitabı, su bardağı içindeki protez parçasını inceliyor, sonra da genellikle bir işaretle beni yanına çağırıp alelacele gömleğimi çıkartıyor, pantolonunun düğmesini açıyordu ve ardından onunla yatıyorduk.

Bu hep çok hızlı oluyordu: Dudaklarımızı birbirine bastırıyor, ikimiz de dedemi gözden kaçırmamaya çalışıyor ve arada bir horlaması durduğunda biz de hareketsiz kalıyorduk. Ta ki düzenli aralıklarla tekrar başlayana dek. Bildiğim kadarıyla dedemin uyandığı olmadı.

Bitince çabucak müstemilata geri dönüyorduk. O zaman Franziska artık hiçbir şeye sinirlenmiyor, aksine, genelde hemen uykuya dalıyordu, bense yanında bir süre daha uyanık yatıyor ve bu karmaşa büyüyor mu yoksa azalıyor mu bilemiyordum.

Dedemin yatak odası dışında hiç birlikte olmadık, oysa bunun için her şeyi denedim, yatağımın yanına dedemin fotoğraflarını koydum, horlamasını kasete kaydedip ortamın elverişli olduğu anlarda Franziska'ya dinlettim, ondan bir kolumu sırtıma bağlamasını istedim. "Neden öyle bir şey yapasın ki?" diye sordu ve bana, aslında cevabı bilmek istemiyormuş gibi baktı.

Canlarım,

Size Şanghay'dan yazmak hesapta yoktu. Buraya gece geç vakit vardım ve dedeme hâlâ o kadar kızgındım ki, kendime tek kişilik oda tuttum. Onun kapısını da hiç çalmadım, umarım beni merak etmiştir. Şimdi saat sabahın neredeyse dördü, bense otelin hâlâ epey müşterisi olan barında oturmuş, üçüncü cin toniğimi içiyorum, tabii uçaktaki iki taneyi de sayarsak beşinci oluyor, üstelik bu kadarla da kalacak değilim, böylesine feci bir günün ardından orası kesin.

Her şey bu sabah Luoyang'da fazla erken uyanmamla başladı, belki de alışık olmadığım sessizlik yüzünden böyle olmuştu, trafik gürültüsü yok, otel penceresinin önünde pat diye kurulan bir pazar yok, insan daha yataktayken sormadan içeri dalıp odaya elektrik süpürgesi tutan temizlikçiler yok. Aptalca bir karar vererek dedemi uyuması için bıraktım ve artık nihayet mektupları size göndermek için bir postane aramaya çıktım. Resepsiyonda pek yardımcı olamadılar, gerçi kapıdaki görevli bana bir şehir haritası vererek simgesi güvercin olan bir yeri işaret etti ama haritadaki açıklamalara göre –ve gereksiz bir yürüyüşten sonra öğrendiğim üzere gerçekte de– buranın şehir hamamı olduğu ortaya çıktı.

Turist danışma bürosunda sorum üzerine önce bir sürü telefon konuşması yapıldı ve bu konuşmalar sırasında şaşırtıcı sıklıkla gülündü. En sonunda bana bir adres verdiler ama burası şehrin o kadar dışındaydı ki, haritamda bile yer almıyordu. Çıkarken bana “İyi şanslar” dilediler ve görünüşe bakılırsa bu dileklerinde samimiydiler, o yüzden üzerinde otobüs hatları olan kâğıdı bırakıp bir taksiye bindim.

Saat çok erken olduğu halde postane tıklım tıklımdı. Anlaşılan Çin’de bu kurum birçok hizmet veriyordu. Gerçi mektup ya da paketlerini teslim edenler vardı ama bazıları da elektrik ve su faturalarını ödüyor, pasaportlarının süresini uzattırıyor, yanlış görmediysem kimileri de evcil hayvanlarına aşı yaptırıyorlardı.

Kırk beş dakika sonra nihayet sıra bana geldi, mektupları verdim, adresin altına kocaman yazdığım “Air Mail” ibaresini işaret ettim ve garanti olsun diye kollarımı açarak uçak taklidi yaptım. Bu sırada görevli kadın boş boş yüzüme bakıyordu, ardından işaret parmağının alışkın bir hareketiyle zarfları açtı, yazılarla dolu kâğıtları çıkarıp ışığa tuttu. Bir ifade, sanırım “ağzının kenarı” ifadesi özellikle ilgisini çekti, meslektaşlarından ikisini yanına çağırdı, birlikte mektupların üzerine eğilerek birbirlerine başka kelimeler göstermeye ve kâğıtları ellemeye başladılar, sonra hep birden dönüp sevinçten gözleri parlayarak bana baktılar, coşkuyla elimi sıkıldılar, takdir edercesine omzuma vurdular. Hatta içlerinden biri arkamda bekleyen kadına cep telefonunu verip benimle el sıkışırken fotoğrafını çekmesini istedi. Sonra arka arkaya hepsi, kulağa övgü dolu gelen şeyler söyledi, görevli kadın mektupları zarflara geri koydu, her birinin üzerine özenle seçtiği bir pul yapıştırdı, zarfları bana uzattı ve selam vermeden bir sonraki müşteriye döndü. Elimdekileri teslim edebileceğim başka bir gişe ya da kutu arandım ama nafile, ne yapacağımı bilmez halde ayakaltında dolanıp duruyordum. Sonra elimdeki mektupları sorarcasına sallayarak görevli kadının dikkatini tekrar üstüme çekmeye çalıştım ama daha az evvel yüzünden fışkıran cana yakınlık silinip gitmişti. Başını kaldırıp bakmadan beni uzun bir cümleyle azarladı, daha önce arkamda bekleyen kadınsa ters bir tavırla beni

kenara itti, bu da yetmezmiş gibi kafasındaki sargıyı az evvel açtığı köpeği tehdit edercesine hırlamaya başladı. Sırada kilerin kafa sallamaları arasında postaneden çıktığımda dışarıda yağmur başlamıştı, taksi bulmam imkânsızdı, bir tarafa doğru yürümeye başladım, doğru taraf olup olmaması umurumda değildi, kavşakta karşıma paytak paytak yürüyen bir ördek sürüsü çıktı, içlerinden birine tekme atmak üzere ayağımı salladım ama ıskaladım, bunun üzerine ördekler bana öfkeyle vakladılar, karşılığında ben de onlara öfkeyle vakladım.

Çin insana almak isteyeceğinden fazlasını yüklüyor. Buradaki yabancılık önce büyülüyor, ardından yoruyor ve insan çok geçmeden kestane, sigorta kutusu, bebek arabası gibi şeyleri özlemeye başlıyor, yani burada olmayan her şeyi. “Affedersiniz” diyebilmek istiyor, “Hayır, hemen yanındaki,” diyebilmek istiyor. Yol iz bilmek, sokak tabelalarını okumak, etrafında dönen konuşmaların bomboş olduğunu hemen anladığı için onları yok sayabilmek istiyor. Burada hiçbir şey yok sayılamıyor, her şey bir izlenim. Dolayısıyla rastgele bir sokağın köşesini dönerken seyahat rotasını değiştirmeye, bazı durakları es geçmeye, hatta dedemi ikna ederek birkaç gün deniz kenarına, hiçbir şeyle uğraşmak zorunda kalmayacağımız, uluslararası mutfaklı, su jimnastikli bir turistik otele gidip tam pansiyon kalmaya karar verdim. Çin’den bir süre uzaklaşmaya ihtiyacım vardı.

Öğlene doğru yağmur içime işlemiş vaziyette otele döndüğümde dedemi küskün ve endişeli bulmaktan korkuyordum ama odada yoktu, yastığın üzerinde bir uçak bileti, yanında da bir not duruyordu. Ne yazık ki beni bekleyemeyip Şanghay’a gittiğini, bana orada her şeyi açıklayacağını yazmıştı.

“Akşam görüşmek üzere, iyi yolculuklar,” diye bitirmiş, en sona bir otel adresi karalamış, anlaşılan bu alelacele gidişi için küçük bir özür mahiyetinde de vazodaki şakayıklardan birini alıp televizyonun yanına koymuştu. Çiçeği vazoya geri soktum, yatağa uzandım, uyumak istiyordum, günlerce uyumak istiyordum. Dedem Şanghay’da bir başına kaybolsun istiyordum, bütün Çin’de bir başına kaybolsun istiyordum, her yerde boş bir çabayla derdini anlatmaya çalışıp dursun istiyordum, turistlere kurulan tuzaklara düşsün istiyordum, en sonunda soyulmuş olarak ve korku içinde otel odasından çıkamaz hale gelsin ve böyle burnunun dikine gittiği için başını taşlara vursun istiyordum. Tabii ki bunları düşünürken uyuyamadım, tabii ki onun için endişelenmeye başladım ve tabii ki o uçağa binecektim.

Uçak akşamdı, dolayısıyla Longmen Taş Mağaraları’nı gezecek vakit vardı, böylece en azından Luoyang’a gelmenin bir anlamı olacaktı, ayrıca bunu yaparak sonradan dedeme anlatma ve ne eşsiz bir atraksiyon kaçırdığını söyleme fırsatım olacağını umuyordum.

Ancak ne yazık ki mağaralar büyük hayal kırıklığıydı, belki de benim keyifsizliğim yüzünden böyle oldu. Daha fazla Buda görececek halim kalmamıştı ve hangi mağaraya girsem iri dudaklarıyla bana tatlı tatlı gülümsüyorlar, karşısındakinin kendisini hatırlayıp hatırlamadığından emin olamayan biri gibi çekingen bir edayla sağ ellerini sallıyorlardı. Tur rehberlerinin monoton seslerini duymaktan da bıkmıştım. Wei Hanedanı, Sui Hanedanı, Tang Hanedanı, Hong Hanedanı, bütün yüzyıllar birbirine girmişti ve hiçbirisi umurumda değildi, mağaralardan birinde tabii ki yine atalar övülüyor, bir başkasında tabii ki yine doktor reçeteleri duvara kazınıyor

ve tabii ki sürekli maymun gözlerinden, yılan dişlerinden, panda tırnaklarından, ejderha yumurtalarından ve tekrar tekrar nilüferlerden, o bitmek tükenmek bilmeyen nilüferlerden bahsediliyordu. Üçüncü bir mağara bilgeliğe adanmıştı ama tabii tek bir bilgeliğe değil, on, yirmi ya da yüz bilgeliğe de değil, aynı anda on bin bilgeliğe, Çin’de her şey en az on bin tane birden olmak zorunda, daha aşağısı kurtarmıyor, belli ki burada bildikleri en küçük sayı on bin.

Uzatılmış gençlik mağarasına girmeyip onun yerine Yi Nehri kıyısında biraz uzanmak istedim ama orada da bana rahat yoktu, önce etrafımı yine bir ördek sürüsü sardı, bacağıma ısırmaaya çalışma tarzlarından anladığım kadarıyla sabahki sürüydü bu. Tam en sonunda ördekleri defetmeyi başarmıştım ki onların yerini bir anda Çinli öğrenci grupları aldı, gerçi bacağıma dokunmadılar ama hepsi benimle fotoğraf çektirmek istedi. İki küçük kız kulağıma bir şeyler fısıldayıp kıkırdayarak yanımdan kaçtılar, bir grup oğlan pantolonumu satın almak istedi, karşılığında on bin Yuan istedim ve onlar konuyu aralarında tartışırken otobüs durağına geri döndüm.

Uçağım neredeyse iki saat rötat yaptı. Ki bu beni artık pek şaşırtmıyordu. Elime bir kupon tutuşturdular, sonradan öğrendim ki bu kupon sadece bir pedikür salonunda geçerliydi, ben de bir yandan televizyonda masa tenisi toplarını burnuna tikiştiren bir adamla ilgili programı seyrederek tırnaklarımı törpülettim.

Az önce bir cin tonik daha söyledim, onu da içtikten sonra umarım uyuyabilecek kadar sarhoş olurum. Buraya gelmediğiniz için size kırgınım. Her zaman yaptığınız gibi beni onunla yalnız bıraktığınız için size kırgınım. Ben de ihmal

edilmeyi yeğlerdim inanın, ben de ona baktığımda sadece yaşlı bir adam görmek isterdim. Geri döndüğümde müştemilattan taşınacağım, kendime doğru dürüst bir daire bulacağım, hatta belki başka bir şehirde bulurum. Yanıma hiçbir şey almayacak, ona kırk yılda bir telefon edecek, ziyarete geldiğimde çok iyi davranacağım. Buna emin olabilirsiniz.

K.

Bir ara birkaç saat uyumuş olmalıyım, çünkü telefonun çalmasıyla yerimden sıçradığımda hava aydınlanmıştı. Hastaneden arayan kadının sesi kızgın geliyordu. “Belli ki inanılmaz meşgulsünüz,” dedi ve “inanılmaz” kelimesini gereğinden fazla uzatarak söyledi. “O kadar meşgulsünüz ki kısa bir telefona bile vaktiniz yok.” Ardından duyduğum kadarıyla yine h  p  rdeterek bir şey i  ti. “Her neyse,” dedi ve hafif bir h  p  rt   daha geldi. “Sizi gün içinde bekliyorum.” Eğer gitmezsem beni oraya g  t  rtmenin başka yolları da varmış, bu konuda eli kolu bağlı değilmiş. “Ayrıca dedenizin pasaportunu getirmeyi sakın unutmayın,” diye ekledi telefonu kapamadan önce.

Hemen arkasından Franziska aradı ve tabii ki o da kızgındı. Evde olmamam imkânsız mı  , daha demin telefon me  g  lm    . “Yine dünkü kadın mı aradı? Hani gece seni uyandıran?” diye sordu ve bilmiş bir edayla ıslık   aldıktan sonra “Belki de bunca zaman hastanede saklandın,” dedi. “Her neyse,” diye devam etti sonra ve bunu aynı hastaneden arayan kadın gibi söyledi. Bugünün ne oldu  ğunu kuşkusuz biliyormuşum ve bana bütün samimiyetiyle, bu işi yapıp yapmayacağımı sormak istiyormuş, çünkü eğer yapmayacaksam hemen adres defterini tarayıp başka birine zamanı olup olmadığını soracak mı   ama tabii sonuçta tarihi belirlenen bir i  ten bu şekilde vazgeçmek çok ayıpmı  , ayrıca kendisi de bugün fazladan izin almış, sonra telesekreterin sesi duyuldu, kontrol panelindeki rakam bir ileri attı ve birkaç saniye sonra tekrar telefon çaldı. “Yine benim,” dedi Franziska. “Kimliğini yanında getirmeyi unutma diyecektim. Kravat   art değil.” Bana habire birtakım kimlik belgelerinin hatırlatılması birden o kadar canımı sıktı ki, ayağa fırladım, fırlayınca da kafamı k  t diye çalışma masasının altına vurdum. Birtakım

açıklamalar bulmaya çalışma fikri de canımı sıkıyordu, hâlihazırda bir açıklamam olsun istiyordum, sadece kafa sallayayım istiyordum, evet, kimliğimi unutmazdım, evet, dedemin pasaportunu yanımda götürürdüm, tamam, Westerwald'e giderdim, onu teşhis ederdim, yoluna koyulmayı bekleyen her şeyi yoluna koyardım ve evet, saat tam üçte geri dönerdim, bunu yapabiliirdim, Franziska'yla evlenirdim ve evet, kardeşlerime her şeyi anlatırdım, hatta belki gerekenden çok daha fazlasını, gerçi bu biraz uzun sürerdi ve evet, özür dilerdim, paralarını geri verirdim, gerçi bu da biraz uzun sürerdi ama uzun sürmesi önemli değildi, çünkü artık hiçbir şeyin acelesi olmayacaktı. O zamana kadar da adım adım her şeye kafa sallardım.

O halde önce dedemin pasaportunu bulmalıydım ve bunun için öyle ya da böyle gizlice karşıdaki eve girmem gerekiyordu, üç ay öncesine kadar benim numaram olan numarayı çevirdim, uzun uzun çaldırdım ve ardından harekete geçtim.

Kışın karşıdaki ev penceremden görünüyordu, şimdiyse elma ağaçlarının yaprakları neredeyse bütün manzarayı kapatmıştı. Her halükârda müştemilattan çıkarken, evi görme-yen taraftaki pencereyi kullanmayı âdet edinmiştim. Böylece doğrudan küçük bir ara yola çıkıyor ve köşede durup evin çevresinde ortalık sakin mi diye kontrol ediyor, bunu yaptıktan sonra bile ön bahçe kapısına gelene dek sağıma soluma bakıp duruyordum.

On yedi gündür burada değildim ama bana çok daha uzun geliyordu. Ve tabii ki ev küçülmemişti, böyle bir şey mümkün değildi, ayrıca pencere sayısı da her zaman bu kadar az olmalıydı. Sadece evin kapısına yapıştırılan ve üzerinde

bir çoban köpeği çizimi olan, “İşte şimdi uyandım” yazılı çıkartma yeniydi, ki bildiğim onca şeyden sonra bu köpek hikâyesinin de yalan olduğundan emindim.

Tedbir olarak kapıyı birkaç kez çaldım, biri açsa ne diyecektim aslında onu da bilmiyordum, ardından bahçe kapısını araladım, dört basamak çıkarak evin kapısına geldim ve içeri girdim. Yemek masasında kahvaltıdan ve görünüşe bakılırsa daha da eski öğünlerden kalanlar duruyordu, tabakların tepesinde sallantılı bir tavan süsü gibi asılı duran küçük bir meyve sineği sürüsü vardı, portakal suyunun içinde ölü bir yabanasısı yüzüyordu.

Bu evde eskiden beri sinek vızıltısı, böcek tıkırtısı eksik olmaz. Yazın pencerelere ince delikli tel taktırmıştık ama pek faydası olmamıştı, daima bir delik buluyorlar, bir yerlerde daima aya benzettikleri bir ampul onları çekiyor, her zaman önce kısa bir cızırtı oluyor, sonra birkaç saniye ses çıkmıyordu. Fakat bizim harekete geçmemize izin yoktu, dedem bu içeri giren sinekleri bizzat himayesine alıyor, “Bunlar zavallı, şaşkın yaratıklar,” diyor ve kanını emmek için koluna konan bir sivrisineği bile önemsemiyordu. “Benim kanım bol, varsın birkaç damlasını alsın.”

Bir keresinde öğle yemeğinde bir sineği vurarak öldürmeyi başardım ama akabinde dedemden tokadı yedim. “Ne yaptı sana?” diye sorup duruyordu. Ben de gözyaşları içinde yanağımı tutarak sineğin sinirimi bozduğunu söyledim. “Bizim evimizde,” diye bağırdı dedem, “sinir bozuyor diye kimse öldürülmez!” Sonra da bir kutu nikotin sakızıyla ölü sineğin üstünü kapattı.

Görünüşe bakılırsa kardeşlerimi bu kadar uzun süre başıboş bırakmak yola çıkmadan önce dedemin içine sinmemiştir. Her tarafta tembih ve tavsiyelerle dolu sarı not kâğıtları asılıydı. Telefonun üzerindeki “Konuşmayı kısa tut”, kahve makinesinin üzerindeki “Çaya ne dersin?”, banyo aynasındaki “Böyle daha da güzel görünüyorsun” yazıyordu.

Şimdiye kadar dedemde bu ölçüde bir ilgi görmemiştir, bütün ev sarı sarı parlıyordu, bazı eşyaların, ütünün, uzaktan kumandanın, terasta iskiye kuşunun yuva yaptığı kutunun üzerini öyle bir notlarla kaplamıştı ki, hiçbirinin ne olduğu anlaşılmıyordu. Hayretler içinde fark ettim ki buzdolabında bile her ürünün üzerine, ürünün paketinde zaten yer alan son kullanma tarihini daha büyük harflerle bir kez daha yazdığı bir kâğıt yapıştırmıştı. Çoğu üründe bu tarih çoktan geçmişti.

Genel olarak ev ihmal edilmiş durumdaydı. Mutfakta ekmek kırıntıları ve ambalaj kâğıdı parçaları küçük yığınlar halinde bir araya toplanmış ama süpürülüp atılmamıştı. Yırtık bir çöp torbasından kahve filtreleri ve yoğurt kapları fışkırıyordu, banyoda boş tuvalet kâğıdı ruloları birikmişti, lavabo leke içindeydi, beklenmedik yerlerden kirli fincanlar, tahıl gevreği kâseleri, elma çöpleri, gelişigüzel bırakılmış mektup zarfları, çorap tekleri çıkıyordu.

Zaten bizim ev hiçbir zaman tam anlamıyla derli toplu olmamıştır. Aşağı yukarı yılda bir kez, o da genelde yeni bir anneannenin ilk ziyareti yaklaşırken dedem bizi çağırıp görev dağılımı yapar, herkes yardım ederse çabuk biteceğini söylerdi ama ilk pes edip genellikle daha birkaç dakika sonra “biraz kestirmek için” koltuğuna çekilen de kendisi

olur, dolayısıyla biz torunların da aynı şekilde işi bırakmamıza itiraz etmezdi.

Bir ara temizlikçimiz vardı, üç hafta sonra anneannemiz oldu ama bu da uzun sürmedi. Yine de dedem sonrasında yeni bir temizlikçi almadı.

Acele etmeliydim, sonuçta vaktim azalıyordu, kardeşlerimden biri evde bir şey unutmuş ya da bugün işten erken çıkmış olabilirdi, ayrıca geri dönüp saat tam üçte burada olmak istiyorsam bir sonraki trene yetişmek zorundaydım ama bir şeyler elimi kolumu bağlamıştı, bir şeyler beni her odaya bakmaya, bütün küçük sarı kâğıtları okumaya zorluyordu (“Bu senin kahverengi pantolonunla uyar”, “Doğru dürüst bir şeyler oku”, “Çalışmıyor”), bir şeyler beni kütüphaneden uzak tutuyordu ve eğer dedemin pasaportu evin içinde bir yerlerdeyse, kesin oradaydı. Kütüphane; genişletilen çatı katına böyle diyorduk ama aslında bu tanıma pek uymuyordu. Gerçi içeride kitaplar vardı, bu kitaplar evin her tarafında olduğu gibi cesur kuleler halinde yere ve mobilyaların üstüne yığılmıştı ama bu oda esasen çürüğe çıkan (bahçe sandalyeleri, fosil koleksiyonu), bozulan (pikap, deniz yatağı), eskiyen (daktilo, kemik genişletme seti), komik gelen (dekoratif geyik başı, trambolin), artık anılarda kalması gereken (kendi yaptığımız sabunluklar, küçük ağabeyimin masa tenisi kupası) ve kullanılmayı bekleyen (kayak takımı, Çin tavası) her şey için depo görevi görüyordu.

Buna çok daha uygun başka odalar olduğu halde dedem kütüphaneyi çalışma odası olarak kullanıyordu, biz torunların buraya girmesi resmî olarak yasaktı. Banyoları saymazsak kütüphane evin içeriden kilitlenebilen tek odasıydı.

“Herkesin özel alanı kendine,” derdi dedem, “ben de sizin odalarınıza girmiyorum.” Oysa bu doğru değildi, gerçi da-
ima kapıyı tıklatır ama daha “Girin” denilmesini bekleme-
den içeri daldı, ayrıca pencere kenarında bırakılmış iz-
maritler de biz yokken odalarımızda gezindiği konusunda
yeterince iyi bir kanıttı. Ara sıra saf saf kız kardeşimin gün-
lüğünden alıntılar yapardı, kardeşim en sonunda çareyi gün-
lüğünü kilitli bir yere saklamakta buldu ama çalışma ma-
sası çekmecesinin dekoratif kilitleri dedem için gerçek bir
engel sayılmazdı.

“Her zamanki gibi: Girmek yasaktır!” yazıyordu kütüp-
hanenin kapısına yapıştırılan sarı not kâğıdında, sonuna
da hançere benzeyen ünlem işaretini koymuştu ve ben bir
an için gerçekten dedem bundan rahatsız olur muydu diye
tereddüt ettim. Gerçi eskiden de bu yasağa pek uymazdık.
Düzenli olarak, dedem ne zaman evden çıksa beşimiz giz-
lice kütüphaneye girer ve içimizden biri pencerede nöbet
tuttuğu halde, ancak fısıldayarak konuşmaya cesaret eder,
duyduğumuz en ufak seste irkilirdik. Fakat bu yasaklı böl-
geyi işgal etmek her ne kadar heyecan verici olsa da, içeride
pek öyle gizemli şeyler bulunmaması bizi her seferinde ha-
yal kırıklığına uğrattırdı. Özellikle aile yadigârı olduğu söy-
lenen ve etraftaki kül tablalarına bakılırsa dedemin çalışma
yeri olan Biedermeier tarzı kapaklı yazı masasından daha
fazlasını beklerdik, sayısız küçük bölme ve çekmece birta-
kım sırlara ev sahipliği ediyor olmalıydı ama ortaya çıkan
yalnızca ataçlar, bozuk paralar, piller, kartvizitler ve kopuk
düğmelerdi. Yazma alanında ise üst üste yığılmış kâğıtlar,

herhangi bir konu bütünlüğü göstermeyen gazete kupürleri, hesap özetleri, faturalar, iş yazışmaları.

Sadece iki kez sıra dışı bir şeyler bulduk. İlk bulduğumuz, dedemin kendi çapında güzel yazıya en yakın yazısıyla her birimizin ismini bir hayvanla eşleştirdiği listeydi. “Keith-san-sar” yazıyordu mesela, kız kardeşimin adının yanında “denizati”, büyük ağabeyimin adının yanında “makaslı böcek” vardı. Dedem kendini de listeye eklemişti: “ben-hamster”.

Bu zoolojik benzetmelerin ne anlama geldiğini pek anlamamıştık, dedeme sormaya ise tabii ki cesaret edemedik, sadece küçük ağabeyim akşam yemeğinde Noel hediyesi olarak hamster istediğini söyleyerek bizi dehşete düşürdü. Dedem dikkat çekici bir tepki vermedi. “Öyle bir şey benim evime giremez,” demekle yetindi ve sakın sakın yemeğini yemeye devam etti.

Listeyi unuttum gitti. Ta ki bir gün yine kütüphanede sağı solu karıştırırken elime geçene dek. Adımın yanındaki “san-sar”ın üstü çizilmiş, üstüne “o da hamster” yazılmıştı ve ben artık dedemle aynı hayvan türüne dâhil olduğum gerçeğini bir ödül olarak algılamaya çalışsam da, benim için yapılan bu yeni niteleme daha ziyade bir feragat gibi görünüyordu.

Hâlâ kütüphaneye girmeye cesaret edemiyordum, daha önce orada hiç yalnız kalmamıştım, bir an için acaba sıralamayı değiştirsem de içeri beraber girmek için kardeşlerimi mi arasam diye düşündüm. Aramalarım sırasında liste yine elime geçerse dikkate almamaya karar verdim, dedemin beni bu arada hangi hayvana dönüştürdüğünü

görmek istemiyordum, tabii çoktan bir sardunya, bir çakıl taşı, bir tahta parçası haline gelmeyip de hayvan olarak kaldıysam... Dedemin kendi adının yanına ne yazdığını görme konusunda ise neredeyse daha da az hevesliydim. Arada olup bitenleri düşünersek, orada hâlâ hamster yazıyor olması imkânsızdı.

Bir keresinde Franziska'ya, "Sence dedeme benziyor muyum?" diye sormuştum. Nasıl bir cevap beklediğimi bilmiyordum, belli ki o da bilmiyordu, çünkü uzun uzun yüzüme baktı ve en sonunda "Hiç benzemiyorsun," dedi. Sonra "Gerçekten hiç," diye ekledi ve muhtemelen istemsizce, teselli etmek istercesine gülümsedi.

Eskiden dedem ne zaman ona kendisini hatırlattığımı söylese kafa sallayarak onaylardım, çünkü zaten ortak noktalarımız genellikle sırf onun varsayımlarına dayanırdı. "Ben de başka insanların ne düşündüğünü umursamazdım", "Eskiden ben de ahududulu dondurma sevmezdim, sonradan seviliyor", "Ben de senin yaşında aynı böyle deniz kenarına gitmeyi hayal ederdim". Oysa bu hayal bana çok uzaktı ve aslında dedeme hiçbir zaman böyle bir şey söylemiş değildim. Genel olarak dedemin gençliğine dair anlattığı her şey kulağa abartılı, süslenmiş ya da başka hayatlardan çalınmış gibi geliyordu. Dolayısıyla biz torunlar kütüphanede yaptığımız ikinci sıra dışı keşfe, üzerinde "Otobiyografi" yazan dosyaya da şüpheyle yaklaştık. Fakat dosyada hayata dair itirafların ya da şüpheli kahramanlıkların bir toplaması yerine yalnızca, üzerine daktiloyla bir iki not yazılmış bir kâğıt vardı.

“Birinci Kısım, Birinci Bölüm”, altında ise hepsi birkaç cümleden, hatta bazen birkaç kelimeden, birkaç harften sonra yarım bırakılmış bir sürü giriş.

“Doğduğum gün yağmur yağıyordu” yazıyordu mesela. “Özetle denilebilir ki” yazıyordu, “Kon” yazıyordu, aralarda sürekli, belli ki çocukluğundaki belli bir olayı anlatma çabası vardı. “Bir çayırılık. Herhalde çıplaktım”, “Yaz mevsiminde çayırlarda, üzerimde kıyafet olmadan koşuyorum”, “Yaz mevsiminde çayırlar. Çıplağım. Penisim sağa sola sallanıyor”, “Çayırlar, yaz mevsimi, ne bileyim ben” ardından karalamalar yarıda kesiliyordu.

Planladığım her şeyi yapmak istiyorsam tam bir saat içinde tren garında olmalıydım, o nedenle sarı kâğıdı kütüphanenin kapısından çektim, bir kez daha derin bir nefes aldıktan sonra içeri girdim.

Odanın daha da doldurulduğu çok belliydi Salondaki artık sallanmayan sallanan koltuğun ve yıllardır boş duran akvaryumun orada olduğunu gördüm, pencerenin yanında bir sürü kutusu bile açılmamış mangal seti duruyordu, bütün bu karmaşanın içinde yazı masası daha da ön plana çıkmıştı. Daha kapıdan girdiğimde masadaki yazma alanının toplanıp bomboş bırakıldığını gördüm, hatta belli ki tozu bile alınmıştı, öyle bir parlıyordu ki, dokunmaya cesaret edemedim. Kâğıtlar, hesap özetleri, mektuplar, hepsi yok olmuştu, gazete kupürleri, garanti belgeleri, hiçbirini bulamadım. Hayvan isimlerinin olduğu listeyi ve başlayıp bıraktığı otobiyografiyi zaten saymıyorum bile. Çekmece ve bölmelerin de tamamen boşaltılmış olması beni şaşırtmadı, sadece gözden kaçmış bir ataç yakaladım, elime alıp bana

herhangi bir ipucu verebilirmiş gibi uzun uzun inceledikten sonra tekrar yerine koydum.

Çöp sepeti boştu, ona da baktım. Ayrıca üst üste yığılmış kitapları gözden geçirdim, yerde duran mobilyaları çektim, hatta duvardaki tabloları bile çıkardım ama hiçbir sonuç elde edemedim.

Artık sallanmayan sallanan koltuğa oturup bütün belgelerin ortadan kaybolması konusunda sakinleştirici bir açıklama bulmaya çalıştım, belki de dedem yazı masasını satmak istiyordu ve o yüzden boşaltmak durumunda kalmıştı. Belki kâğıtları aylar önce bir banka kasasına kilitlemişti, belki de eve saftirik hırsızlar girmişti, ama işte kabul etmek zorundaydım ki bunlardan hiçbirisi gerçekçi görünmüyordu. Pasaportunu hiçbir yerde bulamayacaktım, dedem bunun için uğraşmıştı.

Salona geri dönüp tabak çanağı topladım, hepsini güzelce yıkadım, yerleri sildim, çöpü attım. Kardeşlerimin eve gelmesini mi umuyordum bilmiyorum. “Keith, sen Çin’de değil misin?” diye soracaklardı, ben de diyecektim ki: “Hayır, gördüğünüz gibi Çin’de değilim.” Dedemin nerede olduğunu soracaklardı sağa sola bakarak, ben de şöyle diyecektim: “Dedem öldü.” Bunu söylediğimde kardeşlerimin bana nasıl dehşet içinde bakacakları gözümün önüne geldi, önce ayakta duramayıp oturacak, gözlerindeki ilk yaşları silecek ve bunun nasıl olduğunu soracaklardı. Ben de, “Hiçbir fikrim yok. Gerçekten hiçbir fikrim yok,” diyecektim. “Yanında değil miydin?” diye soracaklardı. Ben de kafamı hayır anlamında sallayacaktım. “Onu bir yerde gözden kaybettim,” diyecektim sonra çünkü bu kesinlikle doğrudu ve muhtemelen dedem de tam olarak böyle dememi isterdi.

Korktuğum gibi, buzdolabının üstündeki cam kavanozun içi neredeyse boştu. Kalan iki üç banknotu ve nispeten daha büyükçe bozukluklardan birkaçını aldım, belki tren biletine ucu ucuna yeterdi. Her zamanki gibi ne kadar aldığımı aklımda tutmaya karar verdim ama aslında bugüne dek gizlice ödünç aldığım toplam paranın hesabını çoktan kaybetmiş durumdaydım. Eskiden bir liste yapar, kaydettiğim her meblağın yanına aşırıldığım paranın uğradığım hangi zararı karşıladığını gösteren bir not düşerdim. “Masa tenisinde güneşe karşı oynamak zorunda kaldığım için”, “Doğum günüm yılın son doğum günü olduğu için”, “Grip olduğum için”, “Bu ailede yaşadığım için” ve liste tutmayı uzun zaman önce bıraktığım halde, hâlâ her seferinde kendime uygun bir gerekçe bulmaya çalışırdım. Bu kez işim çok zor değildi, “Onu teşhis etmek zorunda kaldığım için”, bunun karşılığında ödünç aldığım para inanılmaz azdı, tabiri caizse devede kulak sayılırdı.

Gardırobun yanındaki küçük masada sarı not kâğıdı koçanı duruyordu, dedem son tembihini en üstteki kâğıda yazmıştı ama o kadar silikti ki okunmuyordu, yine de kâğıdı koparıp cebime soktum.

Elimi kapının koluna attığımda son bir kez kafamı çevirip odaya baktım ve acaba dedem de bir şey unutup unutmadığından emin olmak için son bir kez kafasını çevirip bakmış mıdır diye düşündüm. Geri dönüp gardıroba doğru yürüdüm, dedemin yazması zor matbaa harflerini taklit ederek sarı kâğıtlardan birine “Bu hepinize” yazdım ve kâğıdı dörtnala koşan atların olduğu tablonun çerçevesine yapıştırdım. Sonra da evden çıktım.

Canlarım,

Şu anda bir kamyonetin arkasındaki dar tahta sırada otuyorum, Şanghay şehir sınırını az önce geride bıraktık. Hazırladığım seyahat planının hiçbir hükmü kalmadı ama artık bunun bir önemi de yok. Dedem önde, şoförün yanında oturuyor, kuşkusuz uyuyamayacak kadar heyecanlı, onun yanında, direksiyonda da Dai var.

Dedemin hemen Şanghay'a gelmek istemesinin nedeni Dai'ydi ve şehirden ayrılışımızı da yine Dai'ye borçluyuz.

En iyisi sırayla anlatayım. Dün kendimi yatağa attıktan birkaç saat sonra dedem odamın kapısını o kadar uzun tıklattı ki, sonunda açıp onu içeri almak zorunda kaldım. Tabii ki endişelenmemiştii, apar topar gittiği için özür dilemedi, günümün nasıl geçtiğini sormadı Kendime neden ayrı bir oda tuttuğumu da sormadı. Sadece ışıll ışıll parlayan gözlerle bana bakarak “Çok yaklaştık,” dedi ve bunu yaparken, sanki bana görünmez bir bonbon ikram ediyormuşçasına başparmağıyla işaret parmağını birbirine yaklaştırarak yüzüne doğru tuttu. Korkunç başım ağrıyordu, gözlerimi açık tutmakta zorlanıyordum. Neye yaklaştığımızı sordum ama dedem sorumu duymazdan geldi, “Giyin,” dedi ve bavulundan çıkardığı giysi parçalarını yatağın üzerine fırlattı. “Seni kahvaltıya davet ediyorum,” deyip sonra da tuttu beni otelelin kahvaltı büfesine götürdü. Büfede balıktan başka bir şey yoktu. Tütsülenmiş turnabalığı, çiğ papağan balığı, hatta bütün halinde kedi balıkları gözlerini büfeden bize dikmişlerdi. Ben sadece çay içtim, dedem birkaç denizkestanesi atıştırdı ve hemen anlatmaya koyuldu.

Luoyang'da dün sabah ben postanedeiken kapıdaki görevlinin yardımıyla, üç gün önceki telefonda anlattığı ve Lian'ın sahneye çıktığı gezici sirk araştıracaklarına söz veren Pekin Tiyatrosu'nu aramıştı. Ve gerçekten de birkaç telefon konuşmasından ve verilen ipuçlarından sonra Dai'yi bulmuşlardı. Dai eskiden, geçirdiği ağır kaza kariyerini beklenmedik bir biçimde sonlandırmadan önce akrobatlık yapan bir kadındı. Şu anda büyük bir Şanghay bankasında çalışıyordu ama kazadan sonraki yılları, çalışamayacak durumdaki sirk artistlerinin kaldıkları bir bakımevinde geçirmişti. “Ve bu bakımevini, şimdi sıkı dur,” dedi dedem, “Hu işletiyordu.”

Hu'nun kim olduğunu sordum, dedemse bunu daha sonra açıklayacağını söyledi ve büyük bir heyecanla, Dai'yle dünkü buluşmasını anlatmaya devam etti, ne kadar çekici bir insanmış, ona Lian'la olan bütün hikâyesini anlatmış, bu da gecenin bir yarısına kadar sürmüş, Dai çok etkilenmiş ve ona yardım etmeye söz vermiş. “Neye yardım edecek?” diye sordum, “Hu'nun hayatta olup olmadığını öğrenmeye,” dedi dedem, ağzına bir denizkestanesi daha atıp pencereden dışarı baktı. “Hu yüz yaşını epey geçmiş olmalı,” dedi, “on- dan böylesi beklenir.”

Akşam için yine Dai'yle sözleşmişti. “O zamana kadar da,” dedi, “şöyle güzel bir gün geçiririz.”

Bize iki kişilik bir bisiklet kiralamıştı. “Şanghay'da herkes bisiklete biniyor,” diye bir iddiada bulundu ama ben so- kağa çıktığımız anda tam aksinin söz konusu olduğunu gördüm, altında motorlu taşıt olmadan yollara düşen bariz bir tek bizdik, vızır vızır arabalar tehditkâr bir yakınlıkta yanı- mızdan geçiyordu. Bu durum dedemin umurunda değil gi- biydi, keyifle pedal çeviriyor (çevirip çevirmediğinden emin

olmak için arkaya oturma konusunda ısrar etmişim), duymaktan ziyade gördüğüm kadarıyla ıslıkla bir şarkı çalıyor ve önünden geçtiğimiz baş döndürücü gökdelenlere, koyun sürüsüne bakar gibi tatlı bir gülümsemeyle bakıyordu.

Dedemin bizi nereye götürdüğünü biliyor gibi bir hali vardı. Gökdelenlerin dip dibe sıralandığı, hepsinin şekli aynı olan ince uzun sokaklarda neredeyse bir saat boyunca gezindik, sonra nehri geçtik ve geçmemizle dar ara sokaklardan, eğri büğrü evlerden ve yarı yıkık tapınaklardan meydana gelen bir karmaşada kaybolmamız bir oldu. Aşağılara kadar sarkan çamaşırlara takılmamak için sürekli eğilmek zorunda kalıyorduk, havada ağır bir koku vardı. “Afyon bu,” diye iddia etti dedem ama buna inanmalı mıydım bilmiyordum. Birden beton yığınının ışıkları yandı ve önümüzde dev bir park belirdi. “İşte geldik!” dedi dedem her ne kadar sesi afallamış gibi çıksa da. Bisikletlere yönelik yasak tabelasını görmezden geldik (“Baksana, herkes kullanıyor”) ve yürüme temposunda ilerleyerek süslü püslü pavyonların, yusuvarlak göllerin, mis gibi kokan yaseminlerin, dev bambu ağaçlarının, sonra da çeşitli çiçeklerin geleneksel bir çay seremonisinin ayrıntılı resmini çizecek şekilde düzenlendiği dev bir çiçek tarhının önünden geçtik.

En sonunda, Xanhi ağacının doğaüstü köklerinden yapılmış bir bankta mola verdik. Önümüzde girintili çıkıntılı hatlarıyla Şanghay uzanıyor, yanımızdaki çimenlikte birkaç karaca yavrusu deli gibi bir o tarafa bir bu tarafa koşuyordu. Dedem memnun bir edayla iç geçirdi. “İşte benim bildiğim Çin bu,” dedi. “Sen Çin’i hiç bilmiyorsun ki,” diye itiraz edince küskün bir ifadeyle yüzüme baktı. “Daha önce hiç gelmemiş olmam burayı bilmediğim anlamına gelmez,”

dedi. Lian ona ülkesinden o kadar çok ve o kadar ayrıntılı bahsetmiş ki, kendini yıllarca burada yaşamış gibi hissediyormuş. Yıllar boyunca hep Çin'i rüyasında görmüş, çocukluk anılarında kendini genelde Sarı Irmak'ta yüzerken ya da köyün ihtiyarlarının dizi dibinde otururken görürmüş, ihtiyarlar da biçimsiz gitarlarıyla Çin halk ezgileri çalarlarmış. Bazen, kötü bir şey olduğunda, neticede hiçbir zaman tam olarak anlayamayacağı yabancı bir ülkede olmak onu rahatlatırmış. "Benim ülkem burası," dedi kollarını açarak, "istemem de, istemesem de."

Lian'ın Çin hakkında anlattıklarını nasıl anladığını sordum. Hikâyesinin tamamı bana hâlâ şüpheli geliyordu, bugüne kadar bu hikâyenin gerçek olup olmadığına kafa yormam gerekmemişti ama şimdi, birdenbire Hu ortaya çıkıp her şeyi altüst edince korkmaya başlamıştım. Belki de dedemin gerçek bir anı olduğunu sanmaya başlayacak kadar uzun zamandır hayalini kurduğu bir şeye kendini kaptırdığı yolundaki varsayımım doğru değildi.

Cebinden konyak dolu iki minik plastik şişe çıkardı, birini bana uzattı ve diğerinden temkinli bir yudum aldı.

"Aslını istersen ilk başlarda anlaştırmak zor oldu," dedi. Doktorun kötü haberi verdiği, Lian'ın dedemin yanağını okşadığı, dedemin hayatında son kez kızardığı günden sonra onu sorgusuz sualsiz arka avluya almaya başlamışlar. Lian akşamüstünden önce yataktan kalkmamaya özen gösteriyormuş ama dedem yine de her gün sabahın erken saatlerinden itibaren onu beklermiş. "Zaten hayatım boyunca pek öyle uyku düşkünü olmadım," dedi, "ama o haftalarda yatağa girdiğimi bile hatırlamıyorum." Heyecan içinde avluda bir aşağı bir yukarı yürüyormuş, sigara izmariti yığını

birkaç gün sonra neredeyse ayak bileğine kadar yükselmiş ve Lian ne zaman tekerlekli divanıyla hizmetçiler tarafından içeri çekilse, kalbi öyle bir küt küt atmaya başlıyormuş ki sestten camlar zangırdıyormuş.

İlk günlerde Lian'ın yüzüne bakmaya cesaret edemiyor, utangaç bir edayla onu dondurmalar, domuz butları, kremalı pastalar, tekerlek büyüklüğünde krepler ve Lian'ın başta şüpheyle yaklaştığı ama sonradan bayıldığı, el arabaları dolusu patatesle besliyormuş. Lian dedemin yanına gelir gelmez hizmetçilerini gönderiyor, onlar da bütün akşamüstü avlunun en uzak köşesine büzülüp sessiz sedasız Çin dominosu oynuyor ve dedemin Lian'ı iki lokma arasında yelpazelemesini ya da tahta kürekle omuzlarına masaj yapmasını kaçamak bakışlarla dikizliyorlarmış. “İlk günlerde pek bir şey söylenmiyordu,” diye anlatmayı sürdürdü dedem. “Ama yine de hiç durmadan konuşuyorduk, çünkü her şeyin kendine göre bir anlamı vardı.” Lian'ın dondurma kaşığı girince açılan ağzının bir anlamı varmış. Dedem küreği onun enseindeki kıvrımların arasına bastırdığında boynunu çevirişinin bir anlamı varmış. Yelpazelenince kirpiklerini kırpıştırmasının bir anlamı varmış. Dedemin ara sıra bir tutam saçının yüzünden çekmesinin, tesadüfen kolları birbirine değdiğinde fazla yüksek sesle iç geçirmemeye gayret etmesinin, herhangi bir bahaneyle onun saçlarına yaklaştığında derin derin nefes alışının bir anlamı varmış.

“Çok güzel bir kadınsın,” diyormuş dedem bazen cesaretini toplayıp. Bazen de, “Sağıksız bir iştahın olması ne harika!” ve hatta “Uyluklarının titreyişi rüyalarım giriyor.” Lian onun söylediklerini anlamış gibi kafa sallıyormuş ama yine de bir süre düşünmek zorunda kalıyormuş

ve ancak yarım saat sonra cevap vermeye kalkışıyor, dedemin yine bir anlamı olduğunu umduğu birkaç kelime mırıldanıyor, ardından yine sessizliğe gömülüyormuş. Gösteri başlamadan bir saat önce onu gardiobunun yanına çekiyorlarmış, bu sırada Lian her zaman son bir kez dedemin elini yakalıyor ve öyle sıkıyormuş ki, dedemin acıdan gözleri yaşıyormuş ama Lian elini bıraktığında daha da fazla acı çekiyormuş, çünkü kendi parmak kemiklerinin çabucak düzeleceğini ama Lian'ın vücudunun hiçbir zaman iyileşemeyeceğini biliyormuş. Her akşam seyircilerin arasında oturuyor ve Lian'ın sahneye çıkamayacağı endişesine kapılıyormuş ama Lian her seferinde çıkıyormuş, halterleri git-tikçe daha kolay kaldırıyor ve finalde gözleri hemen dedeminkileri arıyormuş, öpücükleri artık sadece tek bir yöne yolluyor, dedem de bunları “gelin buketi yakalarmışçasına gurur ve hevesle” havada kapıyormuş.

Bir hafta sonra nihayet Lian bir öğle sonrası ilk sorusunu sormuş, en azından ağzından çıkanlar kulağa soru gibi geliyormuş, aynı cümleyi birkaç kez tekrarlamış, bir yandan da dedeme beklenti dolu gözlerle bakıyormuş. Dedem birden fazla cevap vermeyi denemiş. “Karl,” demiş, “Saat üç buçuk,” demiş, “Nisan 1923,” demiş, “Soğuk ama yağmur yağmıyor,” demiş ama Lian her seferinde başını hayır anlamında sallıyor ve tekrar sorusunu soruyormuş, en sonunda Çin dominosu oynayan hizmetçilerden birini, daha önce doktora çeviri konusunda yardımcı olanı yanına çağırıp kulağına bir şeyler fısıldamış. Hizmetçi şaşırmış, görünüşe bakılırsa doğru duyup duymadığını birkaç kez teyit ettirmiş, ardından dedeme bakmış, hafifçe öksürmüştü ve yavaş ama hatasız bir Almancayla şöyle demiş: “Açık konuşacağım için özür dilerim ama dünya harikası Lian size, Buda aşkına kendisini

ne zaman öpmeyi düşündüğünüzü sormamı istedi.” Ve dedem nefes almaya çalışırken Lian hizmetçinin kulağına bir şeyler daha fısıldamış, hizmetçi de çevirmeye devam etmiş: “Dünya harikası Lian gerçekten ısrarcı görünmek istemiyor ama kuşkusuz bildiğiniz gibi fazla yaşamayacak ve temkinli yakınlaşmalar için bekleyecek vakti kalmadı.” Dedem önce tek kelime söyleyememiş, söyleyemediği için de kendine kızmış. En sonunda kendini toplamış ve hizmetçiye “Rica etsem Lian’a sorar mısınız, acaba kendisini hemen şimdi öpmem onun için uygun mudur?” diye sormuş. Hizmetçi kısa bir süre Lian’la konuşmuş, ardından “Dünya harikası Lian hem de çok uygun olduğunu iletmemi istedi,” demiş. Dedem, acaba Lian gözlerini kapama lütfunda bulunur mu diye sormuş, aksi takdirde kendisini çok beceriksiz hissedeceğini söylemiş. “Eğer gerekiyorsa, dünya harikası Lian büyük bir zevkle gözlerini kapar,” diye cevap vermiş hizmetçi Lian’la kısa bir konuşma daha yaptıktan sonra. Acaba çevirmen de gözlerini kapar mı, diye sormuş dedem, neticede mahrem bir durummuş. Çevirmen pat diye bu sorusunu da çevirince afallamış. “Dünya harikası Lian, toprak, su ve havadaki tek ya da çokhücreli, sıcak ya da soğukkanlı, yumurta bırakan ya da doğuran, özgür yaşayan ya da esaret altında olan bütün canlılara, kısacası yeryüzünün tüm canlılarına derhal gözlerini kapamalarını emretti, böylece süreci biraz olsun hızlandırabilmeyi umuyor.”

Dedemin söylediğine göre biraz daha serbest davranabilselermiş o anda Lian’a zaten olduğundan daha da fazla âşık olurmuş. Onun üzerine eğilmiş ve ne kadar eğilse de ağzının yakınına bile varamadığını fark etmiş, kısmen üzerine tırmanmış ve ellerini neredeyse tamamen Lian’ın yanaklarına gömerek dudaklarını onunkilere bastırmış. “Dudakları

kuştüyü yorgan gibiydi,” diye devan etti heyecanla, “öylesine sıcak, yumuşak ve tombuldu ki...” Ardından Lian elle-riyle onun başını kavramış, artık dedem istese de öpüşmeyi kesmesi imkânsızmış, Lian dilini onun ağzına sokmuş ve orada hapsedilmiş bir yılan gibi hareket ettirmeye başlamış, göğsünü var gücüyle dedemin vücuduna bastırmış, sağ bacağı- nı onun kalçasına öyle bir dolamış ki, dedem birkaç saniye sonra bacaklarını hissedemez hale gelmiş. Bir süre sonra dudakları ayrılmış, Lian dedemin başını kendi omzuna yaslamış ve hizmetçi aracılığıyla ona teşekkürlerini iletmış, ayrıca hemen birkaç lokma bir şey yemek istediğini söylemiş. “Ve sonra patatesleri benim elimden bir yiyişi vardı ki,” diye devam etti dedem, “bırak anlamı olmayı, üstüne cilt cilt kitap yazılır. Hem de şu el altından satılan kitaplardan!”

O günden sonra yemek, masaj ve yelpazeleme aralarında sürekli öpüşmüşler, çeviri yapan hizmetçi de sürekli yanlarındaymış. “Dünya harikası Lian size günaydın diyor,” diye iletiyormuş dedeme, Lian öğleden sonra tekerlekli divanıyla avluya getirilir getirilmez. “Eğer izin verirsiniz,” diye eklemiş birkaç gün sonra, “ben de günaydın diyorum.”

Dedem şişedeki konyaktan bir yudum daha aldı. “Ve bu hizmetçinin,” dedi bir an sallandıktan sonra, “adı Hu’ydu.” “Aradığımız Hu mu?” diye sordum. “Aynen öyle.”

Mutlu bir hafta geçirmişler, bu tür genellemeler yapmak için henüz biraz erken olsa da dedemin hayatının en mutlu haftasıymış. Lian’ın öpücükleri öylesine tutkulu hale gelmiş ki, dedem kendi dudakları üzerindeki dudakların ölmekte olan bir kadına ait olduğunu tamamen unutuyormuş. Aynı şekilde Lian da hastalığı hakkında tek kelime etmiyor, aksine, Hu aracılığıyla ettikleri sohbetlere gittikçe daha fazla

gelecek planı giriyormuş, gerçi bu planların imkânsızlığını ikisi de biliyor ama bunun onları tereddüde düşürmesine izin vermek istemiyorlarmış.

“Dünya harikası Lian acaba kendisini Çin’de ziyaret etmeyi düşünür müsünüz diye soruyor,” demiş mesela Hu bir keresinde. Dedem de bundan mutluluk ve onur duyacağı cevabını vermiş. Dünya harikası Lian’ın onu ailesiyle tanıştırmak istediğini söylemiş Hu. Dedem daha şimdiden heyecanlandığını belirtmiş. “Benim doğduğum köy de oraya çok yakın,” demiş Hu. Dedem bunun hoş bir tesadüf olduğunu söylemiş. “O zaman belki benim ailemle de tanışırsınız,” demiş Hu, dedem de bunun üzerine gülümsemiş. “Çok memnun olurum.”

Lian ve dedem kendilerini planlarına kaptırdıkça kaptırıyor, (“Dünya harikası Lian balayına nereye gitsek diye soruyor”), kendi varyetelerini kurmayı tasarlıyor, hatta daha şimdiden çocuklarının isimleri konusunda atışıyorlarmış (“Dünya harikası Lian, Gertrud isminin maalesef kendisine hiçbir şey ifade etmediğini iletmemi istedi”), sadece ara sıra, Lian vedalaşırken elini dedemin elinin üstüne bastırduğunda gerçekler ikisinin arasında su yüzüne çıkıyormuş. Üstelik her gün daha fazla çıkıyor, öyle ki Hu bile genelde üzüntü içinde sessiz kalıyormuş, bir gün o da elini dedemin omzuna koymuş ve kulağına fısıldayarak “Dünya harikası Lian bilmenizi istiyor ki, acısı Gobi Çölü kadar büyük ama ne mutlu ki aşkı büyüteç altına alınmış Gobi Çölü kadar büyük.”

Bu mutlu haftanın pazar gününde yalnızca bir gündüz gösterisi varmış, akşam boşmuşlar ve hava o mevsim için alışılmadık derecede yumuşakmış, o nedenle Hu küçük bir

gezinti yapmayı teklif etmiş. “Rahatsız edilmeyeceğimiz bir yere gidelim,” demiş dedeme göz kırparak. Akşam dört hizmetçi Lian’ı nehir kenarında dedemin bulduğu küçük bir koya taşımışlar, ardından Lian onları beklemeleri için bir sonraki koya göndermiş.

Dedem önceden ikinci bir arabaya piknik için hazırladığı yiyecekleri yüklemiş. Büfede sandviçler, birkaç pasta, armut dolu sepetler, hatta uzun aramalardan sonra küçük bir servet ödeyerek aldığı bir fıçı pirinç şarabı bile varmış.

“Seni utandırmak istemem,” dedi dedem bana, sonra da elindeki boş konyak şişesini uzatıp bendeki dolu olanı aldı, “ama doğruyu söylemek gerekirse romantik olduğu kadar erotik de bir akşamdı.” Ayrıntıları öğrenmek isteyip istemediğimi sordu, ben de biraz tereddütle evet anlamında kafa salladım, çünkü dedemin bunları anlatmayı çok istediği hissine kapılmıştım.

Hu kıyıda küçük bir ateş yakmış, alevlerin kıpır kıpır gölgeleri Lian’ın yüzünde oynaşıyormuş. Dedemle ikisi divanda sarmaş dolaş oturuyor, yanlarında getirdikleri lezzetli yiyecekleri yiyor, birbirlerine çocukluk anılarını anlatıyor, öpüşüyor ve karanlık nehrin inatla denize ters yöne akışını sessizce izliyorlarmış.

Bir ara Hu memleketinden getirdiği, şu tek telli gitarlardan birini çıkarıp bir şarkı çalmaya başlamış, tuhaf ve güzel bir şarkı, Lian da çatlak bir sesle söylüyormuş. Dedem şarkının ne anlattığını sormuş. “Bir balığa âşık olan,” diye açıklamış Hu, “bir ejderhayı anlatıyor.” Ejderha yüzemiyor, balık ise uçamıyormuş, dolayısıyla birbirlerine denizin yüzeyinden özlemle bakıp duruyorlarmış, içlerindeki arzu o kadar büyümüş ki bir gün ejderha, bu onun için kesinlikle

ölüm anlamına gelse de denize dalmaya karar vermiş. Fakat aynı anda balık da havaya sıçramaya karar vermiş, oysa bu da onun için kesinlikle ölüm anlamına geliyormuş. Böylece ejderha dibe dalmış ve daldığı gibi boğulmuş, balıkta havada nefessiz kalmış.

“Hüzünlü bir şarkı,” demiş dedem. “Hiç de değil,” diye karşı çıkmış Hu ve gitarını birazcık daha tıngırdatmış, bu arada dedem de soğuğu bahane ederek Lian’ın tatlı bir sıcaklığı olan kıvrımlarının arasına sokuldukça sokuluyormuş. Komşu koydan diğer hizmetçilerin alçak sesle gülüşmeleri duyuluyor, nehir tatlı bir sesle fışırıyor, ara sıra kor ateşten çıtırtılar geliyormuş. Lian’ın tombul elleri dedemin vücudunda dolaşıyor ve dokundukları her nokta hemen, ümitsizce bu ellerin geri dönüşü için yalvarmaya başlıyormuş. Dedem Lian’ın boynunu ve çıkıntılı omuzlarını öpmüş, kafası onun göğüsleri arasında dolaşmış, Lian göğüslerini kafasının üstünden kapatınca nefessiz kalmış ama yine de bu sıcak, yumuşak, tatlı mağaradan bir daha çıkmak istemiyormuş. Lian onun pantolonunu açmış, dedem Lian’ın örtüsünü sıyırmış, üstüne tırmanmış, Lian’ın bacakları onu sarıp içine bastırmış, dedemin her tarafı etle sarılıymış, kollar, uyluklar, göğüsler, Lian bütün ağırlığıyla göbeğini ona bastırıyor, sürtünüyor, onu dalgalarıyla kuşatıyor, inliyor, bir şeyler mırıldanıyormuş. “Dünya harikası Lian durmamanızı söylüyor,” diye fısıldamış bir anda yanlarında biten Hu, dedem de ellerini kendisini çevreleyen yumuşak kütleye bastırmış ve Lian’ın ıslak bir kürk gibi vücuduna yapışan terli, ipeksi saçlarını kavramış.

Lian’ın göğsünden gelen nefesi gittikçe hızlanmış, artık inliyormuş, “Dünya harikası Lian ‘Evet’ diyor,” diye

tekrarlıyormuş Hu gittikçe sıklaşan aralıklarla. Ondan sonra artık dedem hiçbir şey duymaz olmuş ve Lian'ın sarsılan vücudu kendisini savurup üstünden atmasın diye boynuna sım-sıkı doladığı kollarıyla tekrar kendine geldiğinde bir anda içine öyle bir acı çökmüş ki, bütün gücüyle bağırılmış. “Biliyorum, biliyorum,” demiş Hu ve onun saçını okşamış. Lian ise hiçbir tepki vermemiş, başka tarafa bakıyormuş ama dedem yanağından süzülen bir damla gözyaşını görmüş ve acaba bu aslında kendisine ait olan, ilk karşılaşmalarından kalma gözyaşı olabilir mi diye düşünmüş.

Ateşten geriye sadece köz kaldığında üçü divanda yan yana oturmuşlar, ortada dedem, sağında Lian, solunda Hu; üçü de sus pusmuş. Yan koydaki hizmetçilerden de ses gelmiyormuş, muhtemelen uyuyakalmışlar. Nehir bile daha alçak bir sesle, adeta utana sıklıla fışırıyormuş.

“Ölmesini istemiyorum,” demiş dedem çevirmene. “Lian diyor ki, o da senin ölmeni istemiyormuş,” demiş çevirmen dedemin arkasından eğilip Lian'la yaptığı kısa konuşmanın ardından.

“Ama ben zaten ölmüyorum,” demiş dedem.

“Lian bu konuda kendisine söz verip veremeyeceğini soruyor.”

Dedem bir süre düşünmüş, sonra ciddi bir tavırla evet anlamında kafa sallamış. “Elimden geleni yapacağım.”

Bütün hikâyesi boyunca ilk kez o anda bana baktı, bir an için gülümsedi ve sanki bir açıdan cesaretlendirilmeye ihtiyacım varmış gibi hafifçe dizime vurdu.

Anlattığı her şeyi büyülenmeyle yadırgama karışımı bir duyguyla dinlemiş, hikâyesine öyle bir dalıp gitmiştim

ki kafamı kaldırıp etrafıma baktığımda birdenbire burada, Çin’de, yani Lian’ın memleketinde, Hu’nun memleketinde olmak beni çok şaşırttı ve biraz başım dönmeye başladı. Çünkü dedemin anlattıkları hâlâ gece biz uykuya dalarken anlattığı hikâyelerden biri gibi geliyordu ve Çin de bu hikâyenin bir parçasıydı, dolayısıyla kendimi onun kafadan uydurduklarının ortasında bulmuş gibiydim, dolayısıyla bunun ne kadarını kendi kafamda kuruyorum, ne kadarını kurmuyorum, uzun uzun düşünmem gerekti. “Dede?” dedim. “Efendim?” dedi. Bense bunun üzerine, “Yok bir şey,” dedim. Sadece bir an için onun sesini duyma ihtiyacı hissetmiştim, çünkü hiç olmazsa onun gerçekliğinden, gerçekten yanımda oturduğundan, gırtlaktan gelen bir Çince kelimeyle değil, “Efendim?” diye cevap verdiğinden emin olmak istiyordum.

“Bir şeyler yiyelim mi?” diye sordu, ben de kafa sallayarak kabul ettim, bunun üzerine tekrar bisikletimize bindik. Parka girdiğimiz noktadan çıktığımız halde kendimizi birden bambaşka bir semtte bulduk. Şimdi eski şehrin labirenti andıran, dar ve modern ara sokakları yerine, iki yanında ağaçların yükseldiği, ferah caddelerde pedal çeviriyorduk. Her yanda şık restoranlar, butikler ve küçük fırınlar vardı, Jugendstil mimarisindeki evlerin açık pencerelerinden akordeon sesleri yükseliyor, üzerlerinde formlarıyla bir grup kız öğrenci, her birinin elinde bir yerküre, gülerek bize el sallıyordu.

Ben yine arkaya oturup dedemi şehir rehberindeki küçük haritaya göre yönlendirmeye çalıştım. Belli ki Şanghay’ın en nezih semti olan Fransız bölgesindeydik. Bisiklet sürerken bir yandan rehbera bakmak zordu, rüzgâr sürekli sayfaları çeviriyordu, trafik sıkışıklığı sürdüğü için bir elimi gidonda

tutuyordum, üstüne üstlük dedem habire sözüm ona görül-meye değer yerlere dikkat çekip duruyordu (“Solda opera binası”, “Arkasında Çin’in en eski genelevi”, “Bak ne güzel bir ev”) ama rehberden anladığım kadarıyla Şanghay ancak 19. yüzyıldaki deniz ticaretiyle küçük bir kentten şu anda olduğu metropole dönüşmüştü (Zaten o yüzden “Şanghay” kelimesi de “denize doğru” anlamına geliyor). Dolayısıyla şehirdeki Avrupa etkisi büyük, Fransız bölgesinin yanı sıra bir İspanyol, bir Portekiz, bir İngiliz, bir de Hollanda bölgesi var. Belçikalı azınlık bile hâlâ bir arada yaşıyor, ancak bir zamanlar genişleyen bölgeleri yıllar içinde küçüldükçe küçülüp bürolarla dolu bir plazanın iki orta katına sıkışmış.

Her şeye rağmen ben bizi liman bölgesine yönlendirdim. Bu bölgenin hâlâ bir sürü kötü şöhretli köşesi olsa da, rehberle göre şehrin restoranları arasındaki gizli adresler de buradaydı. Dev depoların ortasında minicik bir kulübe olan “Biyang Zhu”da (kelime anlamı: “rüzgârı aldatan”) karar kıldık. Tek yabancı biz değildik ama dövmesi olmayan yegâne müşteriler bizdik. Herkesin vücudunun açıkta kalan yerleri ejderhalar, çapalar ve deniz kızlarıyla doluydu, arada labirent gibi harfler, kanlı hançerler ve kırık kalpler de gözüme çarptı, birkaç batan güneş, bir diş fırçası ve üstü çizilmiş kadın isimleri gördüm. Bize dönüp bakmadılar bile, ki böylesi bizim de işimize gelirdi, içerideki tek boş yere, ta arkada tuvaletin önüne oturduk. Pipo, sigara ve kurutulmuş nilüfer çiçeklerinden yayılan duman o kadar yoğundu ki, dedemi göremiyordum.

Dedem ellerini ovuşturdu. Nihayet şu turist tuzaklarından kurtulduğumuzu söyledi ve memnun bir edayla, üzerinde çekingen çekingen gülümseyen çıplak kızların, kırmızı

spor arabaların, futbol takımlarının, hatta bir tanesinde hasır bir sepet içinde bir kedi yavrusunun olduğu sararmış posterleri incelemeye başladı.

Garson kadın bile sigara içiyor, bir yandan da bize ne istediğimizi sorarcasına değil nefret edercesine bakıyordu. Görünüşe bakılırsa menü yoktu, İngilizceyle de pek yol alamadık, dolayısıyla yan masada şaşırtıcı bir hızla yenilen yemekleri gösterdik, garson tamam anlamında kafa salladı, giderken sigarasını yere attı ama üstüne basıp söndürmedi, birkaç dakika sonra da üzerinde hiçbir şey yazmayan bir şişe ve iki küçük kadehle döndü. Elindeki keçeli kalemle şişedeki sıvının seviyesini işaretledikten sonra tekrar uzaklaştı. Dedem kadehleri doldurdu. “Şanghay’a,” dedi. “Sağlığına,” dedim, içtik ve içer içmez dilim, boğazım, midem, hatta küçük ayak parmağım yanmaya başladı. Ağzımı açıp hava almaya çalıştım, gözlerim yaşarmıştı. “İyi geldi, değil mi?” diye sordu dedem ve kadehleri tekrar doldurdu. Kafamı sertçe sallayarak reddettim, daha fazla içmesem iyi olurdu, yoksa hiçbir konuda garanti veremez hale gelecektim ama dedem kadehi elime tutuşturdu. “İç,” dedi. “Bir kere de hiçbir konuda garanti verme.” Ve kahretsin ki haklıydı, artık hiçbir konuda garanti vermek istemiyordum, aslına bakılırsa garanti verebileceğim bir konu da kalmamıştı. Çin’de olmak istemediğim halde Çin’deydim, tek kelime anlamıyordum, başka hiçbir şey de anlamıyordum, seyahat planı çoktan avuçlarımın arasından kayıp gitmişti, dünyanın sonunda bir yerlerde bir batakhane oturuyordum. Birden kendimi çok rahatlamış hissettim. “Bana içelim,” deyip kadehimi kaldırdım. Dedem gülümsedi. “Sana,” dedi.

Daha kaç kadeh içtik hatırlamıyorum, en sonunda yemek geldi, ağzına kadar dolu iki kâsenin içinden her çeşit kıskaç, dokunaç, göz ve yüzgeç sarkıyordu, bunların hangi hayvana ait olduğunu ayırt edemiyorduk ama sorun değildi, hepsini mideye indirdik ve arada coşkuyla aşçının, Şanghay'ın, bütün o lezzetli bitki ve hayvan yelpazesıyla Çin'in şerefine içtik, keçeli kalem işaretiyle sıvının seviyesi arasındaki boşluk giderek büyüyordu, bunun sebebi biraz da tekrar doldururken bardaklara isabet ettiremememizdi, en sonunda dedem şişenin dibini döktü. “Dünya harikası Lian'a,” dedim. Dedem minnetle kafasını salladı. “Lian'a,” dedi. Ardından ağlamaya başladı, önce alçak, hatta neredeyse duyulmayacak bir sesle ağlıyordu ama sonra patladı, yüksek sesle burnunu çekiyor, bütün vücudu sarsılıyor, gözleri, ağzı, burnu akıyordu. Bense çaresiz ve sarhoş bir halde karşısında oturmaya devam ettim, birkaç kez kolunu okşadım ve keşke ben de onunla birlikte ağlayabilsem diye düşündüm.

Bir ara, yan masada oturan koca dövmeli adamlardan biri tek kelime etmeden bir mendil uzattı. Belli ki kullanılmış bir mendildi ama dedem yine de onunla defalarca burnunu temizledi, yüzünü sildi, sonra da küçülmüş gözlerle bana baktı. “Sanırım şöyle biraz uzansam iyi olur,” dedi, sonra da kafası masaya düştü, çabucak kadehleri kenara çektim ve ben de kafamı onunkinin yanına koydum.

Uyandığımda vaziyetime uygun bir baş ağrısı bekliyordum ama öyle olmadı, aksine, kendimi şaşırtıcı derecede zinde hissediyordum. Dedem de çok iyi durumdaydı, yan masalardan birine oturmuş, birkaç gemiciyle kâğıt oynuyordu. Tam bana baktığı sırada bir banknot yığınının kendi önüne çekti. “İyi ki uyandın!” diye bağırdı. “Kalkmamız lazım.”

Oyun arkadaşlarının her biriyle el sıkışarak vedalaştı, içlerinden biri arkasından bağırarak son bir şey söyledi, diğerleri de güldüler. Dedem de güldü. “İyi çocuklar,” dedi sokağa çıktığımızda. “Kötü oynuyorlar ama gerçekten iyi çocuklar.”

Fakat artık acele etmemiz gerektiğini söyledi. Dai’yle sözleşmişlerdi, onu işten alacaktı ama iki kişilik bisiklete binince içtiğimiz sayısız kadeh likör bir kez daha etkisini gösterdi, trafikte cesur kavisler çiziyor, kavşaklarda gidonları farklı yönlere çevirdiğimiz için düzenli olarak düşüyorduk. Hatta bazen dedem pedal çevirmeyi tamamen bırakıp yavaş yavaş yana devriliyor, ben de tek elle onu doğrultmaya çalışıyordum. “Her şey kontrol altında!” diye bağırıyordu hemen.

Yolu çok iyi bildiğini öne sürüyordu ama üç ayaklı Oriental Pearl Tower’ın önünden dördüncü kez geçince, Şanghay’da bu kulelerden bir sürü olduğu yolundaki iddiasına inanmaz oldum. Bir taksi durdurduk, yoğun bir kelime ve para trafiğinden sonra dedem şoförü bisikletimizi arabanın tepesine bağlamaya ikna etmeyi başardı.

Yolda yine pek heyecanlıydı. “Dai’yi seveceksin,” dedi. “Sen öyle diyorsan,” dedim. “Dişlerinin arasına sıkıştırdığı kibritle sigara yakabiliyor,” dedi. “Çok pratik,” dedim. “Sigarayı da dişlerinin arasında tutarak içebiliyor.” “Öyle mi,” dedim. “Bunu yaparken de bacaklarını kafasının arkasından geçirerek duruyor.” Bunu onun önünde yapıp yapmadığını sordum, dedem kafa salladı. “Hayır ama bütün bunları yapabildiğine eminim.”

En sonunda, rahat bir kırk beş dakika gecikmeyle Dai’nin çalıştığı bankaya vardık. Sokak neredeyse bomboştu, sadece kaldırımında bağdaş kurmuş oturan genç bir kadın vardı.

Dedem “Bu o!” diye bağırdı ve kadına doğru koşmaya başladı, bense taksinin tepesindeki bisikleti çözmeye çalışıyordum.

“Dai, bu Keith. Keith, bu Dai,” dedi dedem ve pırlıl pırlıl gözlerinde beklenti dolu bakışlarla bize baktı. Dai bir yere dayanmadan ayağa kalkıp elini uzattı. “Keith,” dedi. “Güzel bir isim.”

İlk anda düşündüğümden daha yaşlı, otuz yaşında, hatta belki otuzlarının ortasındaydı. Vücudu kaslı, neredeyse erkek gibiydi, saçları kısacıktı, iki üst köpek dişi altındı, dolayısıyla ağzından çıkan her kelimedede ikisi de bir an için parlıyordu.

Dedemin yanağına bir öpücük kondurdu. “Bir şey öğrenebildin mi?” diye sordu dedem, Dai gülümsedi ve oturunca anlatacağını ama önce bir şeyler yemek istediğini söyledi. Siz de aç mısınız diye sordu, ben de evet anlamında kafa salladım, oysa yemeğin düşüncesi bile içimi sıkıyordu.

Bisiklete bindik, Dai arka gidonun başına geçti ve yola koyulduk. Şanghay’ı nasıl bulduğumu sordu, ben de şehrin birçok farklı yüzü olduğunu söyledim. “Evet,” dedi Dai ve üzgün bir tavırla kafa salladı, bu konuda ne yazık ki haklı olduğumu söyledi. Şehri müthiş iyi tanıyor, dedeme verdiği “Buradan sola dön”, “İki yüz metre sonra sağa”, “Sokağı takip et” gibi direktiflerin arasında bize önünden geçtiğimiz görülmeye değer yerleri tanıtıyordu. Görünüşe bakılırsa Şanghay’da neredeyse her yapı görülmeye değer bir yerdi, bize Konfüçyüs Tapınağı’nı, Yeşim Buda Tapınağı’nı, beş devlet görevlisi anısına yapılan Wugong Tapınağı’nı, Ohel Moishe Sinagogu’nu, Gümrük Binası’nı ve Peace Hotel’i gösterdi, şehir müzesini, şehir planlama müzesini, müze planlama müzesini gösterdi. Güya Çin’in en pahalı kuaförünü, güya Asya’nın en küçük gökdelenini, dünyanın en minik köpeğini gösterdi.

Bütün bunları daha iyi gösterebilmek için bir ara yolun ortasında gidonun üstüne çıktı, o sırada bacaklarından birinin diğerinden daha kısa olduğunu fark ettim, sol ayağında düz bir ayakkabı vardı ama sağ ayağındaki topukluydu, aralarında rahat beş santim fark vardı.

“İşte geldik,” dedi Dai birden. Gidonun üstünden aşağı atladı, biz de onu takip ederek bir binaya girdik, dışarıdan atari salonuna benziyordu, girer girmez gördük ki içeride gerçekten de uzun sıralar halinde yan yana dizilmiş, ışıkları yanıp sönen otomatlar vardı, her birinin önündeki bar taburesinin üzerinde orta yaşlı bir Çinli oturuyordu. Dai kararlı adımlarla salonu geçti, en dipteki üzerinde hiçbir şey yazmayan kapıyı açtı ve bir mutfağa girdik. Büyük bir ocakta enerjik hareketlerle tavalar sallanıyor, onun yanında iki terli adam bir tezgâhın üzerinde sebze doğruyordu, mutfağın neredeyse bütün arka duvarı dev bir akvaryumla kaplıydı, içindeki yeşilimsi su yüzlerce balıkla, kabuklularla, mürekkep-balıklarıyla doluydu. Mutfakın ortasında beş plastik masa vardı, hepsi rezerveydi ama Dai bağırarak bir şeyler söyledi ve garson kadın bir masa daha getirdi. Diğerlerini çabucak kenara çekti ve bizi buyur etti. Mutfakın içi hamam gibiydi, gerçi tavanda büyük bir vantilatör vardı ama ortamı serinletemeyecek kadar yavaş dönüyordu. O kadar sıkışık otuyorduk ki, arka masanın Çin çubukları ikide bir sırtımıza çarpıyordu, tavalar cızırdıyordu, aşçılar bağırıyorlardı, üstüne üstlük radyonun sesi de sonuna kadar açıktı. “İşte,” dedi Dai. “Şimdi her şeyi sakın sakın konuşabiliriz.”

Fakat önce yine yemek meselesi vardı. Ben en fazla küçük bir salata yiyebileceğimi söyledim ama Dai bunu duyunca bana küçümsercesine bakıp burnundan solumaya

başladı, dedemle ikimizi elimizden tutup büyük akvaryumun önüne götürdü. “Hangisi iştahınızı açıyor?” diye sordu ve biz akvaryumdaki kalabalığa boş boş bakarken garsonu çağırıp üçümüz için sipariş vermeye başladı. Yakından incelemek amacıyla habire bir balık, bir yengeç, bir ahtapot, bir denizanası çıkarttırıyordu, en sonunda rahat bir düzine hayvan seçti, masaya dönerken “Siz de bira içersiniz, değil mi?” diye sordu ve cevabımızı beklemeden üç parmağını kaldırarak garsona işaret etti.

“Eee, ne buldun?” diye sordu dedem bira şişeleri önümüze geldiğinde. Dai şişeden büyük bir yudum aldı, ağzını sildi ve gururla gülümsedi. Bugün bir sürü yere telefon ettiğini söyledi. Pek kolay olmamıştı ama tanıdıkların tanıdıklarının tanıdıklarının tanıdıkları ile yaptığı birkaç görüşmenin ardından nihayet kendisine yardım edebilecek birini bulmuştu. Hu çok yaşlanmıştı ama eskisi gibi bakımevinin başındaydı ve son yıllarda birkaç kez taşınan bakımevi şu anda Fenghuang’daydı, ki bu da güzel bir tesadüftü, çünkü orası buraya sadece sekiz yüz kilometre mesafedeydi.

Dedem heyecan içinde bira şişesinin etiketinden küçük şeritler koparıyordu. Oraya en hızlı nasıl gidildiğini sordu. Dai bir an düşündü. “Bence araba kiralayalım,” deyince dedem elindeki şişeyi bıraktı. “Biz mi?” diye sordu. Dai bir ona bir bana baktı. Tabii ki kendisinin de geleceğini söyledi. Yoksa buna itirazımız mı vardı? “Kesinlikle yok,” dedim. “Aksine,” dedi dedem. Dai şişesini bizimkilere vurdu. “Çok iyi, o halde şimdi çabucak bir iki lokma bir şey yiyelim.”

Dedemle dilimiz tutulmuştu, bu da Dai’yi sevindirmiş gibiydi. “Şanghay’daki neredeyse her şeyi gördünüz. Hemen yola çıkarsak yarın öğlen orada oluruz.”

Ardından yemek geldi, Dai kâsesini ağzına kadar doldurup sakın sakın yemeye başladı, ben bir soya filizinin ucunu kemirmekle yetindim, dedemse hiçbir şeye elini sürmedi ama gülümsediğini görebiliyordum.

Çin’de araba kiralamak son derece kolay. Bisikleti bir sonraki kavşağa kadar götürdük, kırmızı ışık yandığında Dai beklemekte olan arabaları gösterdi. “Birini seçin,” dedi, sonra da dedem camları mavi renkli bir spor arabada karar kıldığı halde oldukça harap durumdaki bir kamyonete doğru ilerledi, cama tak tak vurdu, sonra da şoförle konuşmaya başladı. Birkaç dakikalık hararetli bir pazarlığın ardından adama bir tomar para uzattı, şoför indi, dedemle bana şüpheyle baktı, sonra da lastik basıncını kontrol ettiği bisiklete tek kelime etmeden binip gitti. “Her şey tamam,” diyen Dai direksiyona geçti, dedem onun yanına oturdu, ben de daracık arka koltuğa sıkıştım. Otelden eşyamızı almamız gerektiğini söyledim ama Dai bunun için zaman kalmadığını söyledi. “Dönerken alırız.”

Şimdi üç saattir yoldayız ve bu sürenin yarısı Şanghay’dan çıkmakla geçti. Şu anda dev endüstri bölgesinden geçiyoruz, sağımız solumuz sıra sıra bacalarla dolu, Dai sis farlarını yaktı ama yine de görüş mesafesi yeterince uzun değil. O ve dedem fısıldaşıp duruyorlar, ne konuştuklarını anlamıyorum, bazen gülüyorlar, bazen de Dai dedemin kafasını şöyle bir okşuyor.

Biraz uyumaya çalışacağım.

Siz iyi misiniz, her şey yolunda mı?

Pek yakında görüşmek üzere,

K.

Benim için trene binmek alışılmadıktı, hareket halinde olmak alışılmadıktı, etrafımın bir anda bu kadar fazla insanla çevrili olması alışılmadıktı. Söz konusu insanlar beni görebiliyor ama bu imkânı nadiren kullanıyorlardı. Yine de hepsini başımla selamladım.

Kırk beş dakika sonra aktarma yapmam gerekti ve birden ikinci trenin yerel tren değil de buharlı tren olmasını diledim, yolunu şaşırmış bir Trans-Sibirya Demiryolu treni, önümde dumanı tüten semaverle bir kompartımanda tek başıma oturacak ve günler boyunca sadece doğa manzaraları görecektim. Ormanlar, tarlalar, dağlar, çöller ve ancak Çin'e varınca inecektim, gerçi çok geç kalmış olacaktım ama olsun.

Fakat tabii gele gele yerel hızlı tren geldi, bindim. Pencere önünden geçip giden manzara sadece dedemin attığı kartlardan bildiğim Westerwald'di. Oysa herhalde burada kalmak istememişti, planı bu olamazdı, ki eminim bir planı vardı ama beklenmedik bir şekilde bozulmuştu. Eminim hiç varamadığı bir hedefi vardı, çünkü beni, açıkça görüldüğü üzere amacına ulaşamamış olduğu gerçeğinden daha çok üzen tek şey, aslında belki de o amaca ulaştığı ihtimaliydi. Belki de o amaca ulaşmak her şeyden kolay olmuştu, çünkü ortada plan falan yoktu, çünkü en sonunda basitçe umursamamaya başlamıştı, tıpkı birçok şeyi, neredeyse her şeyi bir süre sonra umursamamaya başladığı gibi. Ama bu kadar dramatik bir biçimde, hamster değil de bir filmi gibi son bir yolculuğa çıktıysa, izini kaybettirmeye çalıştıysa, illa kayıplara karışmak istediye, en azından biraz daha uzaklaşabilirdi, çünkü Westerwald'de kayıplara karışmak pek mümkün değildi.

Morg bölümü kendisine yakışır şekilde bodrum kattaydı. Koridorda kimsecikler yoktu, ayakkabılarım yer muşambasının üzerinde fazla yüksek sesle gıcırıyordu, duyulmak istemiyordum, görülmek istemiyordum, koridor bitsin istemiyordum, uzadıkça uzasın istiyordum, bütün dünyayı sarsın ve böylece yönlendirme tabelalarındaki oklar sadece bir yönü gösterebilir, bir varış noktasını değil. Ama tabii sonunda buzlu cam bir kapıya geldim, yan tarafındaki küçük levhada “Lütfen zile sadece bir kez basın” yazıyordu, ki bu bana gereksiz geldi, burada kimin acelesi olurdu? Birkaç sakın nefes aldım, hatta birini ilk kez ziyaret etmek üzereymişçesine elimle saçımı düzelttim ve kendimi en kötüsüne hazırladım.

Daha önce hiç ölü bir insan görmemiştim. Ölümle ilgili tek tecrübem Friedrich ya da Vincent'dı, yani kısa süreli kedisimiz. Doktor iğneyi yaparken hayvanın yanında sadece dedem vardı, biz torunlar bekleme odasında durmak zorundaydık, bu da zaten işimize geliyordu. Dedem kollarında Friedrich ya da Vincent'ın cansız bedenleriyle bize doğru gelirken üzgün üzgün bakıyorduk ama bunun esas sebebi böylesinin yakışık aldığını bilmemizdi. Buna karşılık dedem perişandı. “Resmen hayatın onun içinden çekilişini duydum,” diye anlattı bize dönüş yolunda. Hafif bir ses çıkmış, “klik” gibi bir ses. Dedem arabanın içine bakınıp sesi taklit edebileceği bir şey aradı ve en sonunda torpido gözünü birkaç kez açıp kapayarak “Buna benzer bir ses ama daha hafif,” dedi.

Eve vardığımızda bize hemen yemek masasının üstünü toplattı, çünkü Friedrich ya da Vincent orada tabuta konulacaktı. Biz hayvanı mümkün olduğunca çabuk gömmek istiyorduk ama dedem onu en az bir saat boyunca bizimle birlikte izleme konusunda ısrar etti, bunu kediye borçluyduk.

“Ona çok iyi bakın,” dedi. “Bir daha asla canlı olmayacak. Tek bir kuş avlamayacak, bir yere kurulup oturmayacak, mırlamayacak, bir daha asla patilerini yalamayacak, gözlelerini kapamayacak, hiçbir şeyi koklamayacak, hiçbir şeyin tadını almayacak, hiçbir şey planlamayacak, asla mutlu olmayacak, asla üzgün olmayacak, bir şey istemeyecek, acısı olmayacak, hiçbir şey ummayacak, asla içindeki o boşluğu hissetmeyecek, tek bir gün bile yaşlanmayacak ve hiçbir şey için pişman olmayacak, hiçbir şeyi özlemeyecek, sadece nihayet şu andan itibaren hiçbir şeyin daha kötü olamayacağını bilecek.” Peş peşe hepimiz ağlamaya başlamıştık, dedem konuşmayı kesti, Friedrich ya da Vincent’a son bir bakış attı, bu bakışın anlamını tam olarak çözemedim ama içinde bol miktarda yorgunluk olduğu kesindi.

Bir saat dolduktan sonra nihayet kediye gömmemize izin çıktı. Herkes birkaç kelime söyledi, yalnız dedem sıra kendisine geldiğinde el salladı. “Bizi duyamaz,” dedi. “Kedi olduğu için hiçbir zaman duyamadı.” Sonra eve geri girdi ve o gün onu bir daha görmedik.

Zile bastım, ikinci kez, üçüncü kez bastım, basmaya devam ediyordum ki içeriden telaşlı adım sesleri geldi. “Geldim, geldim” denildiğini duydum. Kapı açılıp morg görevlisi kadın gözlerinden ateş saçarak yüzüme baktığında hâlâ elim zildeydi. Kadın kesinlikle telefonda hayal ettiğim gibi biri değildi. En fazla otuz yaşındaydı, bronz tenliydi, burunun sol kanadında parlayan küçük bir kristal taş vardı. Okuma bilmiyor muyum diye sordu ve bildiğimi söylediğim halde en sonunda parmağımı zilden bizzat ayırmak zorunda kaldı. “Ne istiyorsunuz?” dedi.

“Ben Keith Stapperpfennig. Telefonda konuşmuştuk.”

Kadın kaşlarını kaldırdı. “En sonunda ayarlayıp gelebilmeniz ne güzel,” dedi ve bu söylediklerinin kulağa samimi-yetsiz gelmesi için çok çaba sarf etti. Ardından tek kelime etmeden arkasını döndü ve küçük koridor boyunca yürüdü, iki kanatlı bir kapıyı açtı ve bana yol verdi.

Oda düşündüğümden küçüktü ama geri kalan her şey beklediğim gibi görünüyordu. Floresan ışığı vardı, eşya kıtlığı vardı, soğuk vardı, makine homurtuları vardı. Soğuk hava dolabı sol duvarın neredeyse tamamını kaplıyordu, yirmi metal bölmesi vardı, bunlardan kaçının dolu olduğunu merak ettim.

Bronz tenli kadın kararlı adımlarla sağ alttaki bölmelerden birine doğru ilerledi, bölmeyi iki eliyle tutup çekti, bense nefesimi tutmuştum, çünkü dedemin çıplak ve pörsümüş bir vaziyette önüme yuvarlanacağını düşünüyordum ama bedenim içine konulduğu beyaz torbayı unutmuştum, aslında filmlerden onu da biliyordum. Ayaklar torbanın alt kısmında bir kabartı oluşturmıştı, neyse ki onun dışında hiçbir şey belli olmuyordu. Kadın bana baktı. “Hazır mısınız?” dedi. Gerçi muhtemelen bunu sorması mecburiydi ama sesinde hafif bir merhamet tınısı vardı. Kafamı evet anlamında salladım, oysa bu doğru değildi, çünkü tabii ki hazır değildim, insan böyle bir şeye ne zaman hazır olurdu ki, dolayısıyla bana son derece saçma bir soru sormuştu, “Dikkat” dese daha iyiydi, ya da “İyi şanslar”, sonra fermuarı biraz açtı ve dedemin saçını gördüm, dedemin alnını, fırça gibi kaşlarını, kapalı gözkapaklarını, çıkıntılı burnunu gördüm, ince dudaklarını, köşeli çenesini gördüm, buruşuk boynunu gördüm ve gördüklerim orada sona erdi, çünkü torba daha fazla açılmamıştı, kadının bakışlarını üzerimde hissettim,

gözlerimi kapamamalı, inlememeli, bağırmmalı ya da hıçkırmmalıydım, çok uzun da bakamazdım, oysa uzun uzun bakmak istiyordum, en az bir saat bakmak, hiçbir şeyi kaçırmmamak, her şeyi hafızama kazımak istiyordum. Dedemin cildindeki her lekeyi, her kırışıklığı, saçının her bir telini. Son aylarda görüldüğünden daha genç duruyordu, tabii biraz solgundu, burnuyla ağzının kenarı arasında derin bir üçgen oluşmuştu ama bunun haricinde dinlenmiş, neredeyse keyifli bir hali vardı, sanki kafası ceset torbasından değil de köpük banyosundan çıkmıştı.

Morg görevlisi kadın hafifçe öksürdü. Kafamı kaldırıp ona baktım ve gülümsedim. “Bu benim dedem değil.”

Canlarım,

Bugün güzel bir gündü, seyahatimizin en güzel günü, hatta uzun zamandır geçirdiğimiz en güzel gün. Fenghuang'da bir pansiyon odasında bir başıma uzanıyor ve yan odadan gelen sesleri kale almamaya çalışıyorum. Öyle ya da böyle, yarın seyahatimiz sona erecek. Ve bu durum birden beni de hüzünlendirir oldu. Çin'i özleyeceğim, dedemin Çin'deki halini özleyeceğim, hatta çok az tanıma fırsatı bulduğum halde Dai'yi bile özleyeceğim.

Muhtemelen benim gibi siz de Dai'nin nasıl bu kadar iyi Almanca konuştuğunu merak etmişsinizdir. Dün gece yolda ona bunu sordum, şaşkın bir ifadeyle yüzüme baktı. "Ah, bu Almanca mı?" Öğrendim ki Dai neredeyse bir düzine dilde konuşuyormuş, gençliğinde çok gezmiş, ayrıca Şanghay gayet uluslararası bir şehirmiş. Fakat konuştuğu diller arasında pek azının hangi dil olduğunu ya da nerede konuşulduğunu biliyormuş. Bize büyük bir ilgiyle bu konuda sorular sordu, dedemle ben de ona bol bol Almanya'yı anlattık, coğrafyasını, tarihini, politik ortamını, müziğini, yemeğini. Dai fal taşı gibi açılmış gözlerle dinledi, sonra güldü ve "Hadi canım... Bütün bunları şu anda uydurdunuz," dedi.

Birkaç saatlik uykunun ardından beni Dai uyandırdı. Direksiyona geçer miyim diye sordu. Sonraki beş altı saat boyunca yol dümdüz gidiyormuş. Yer değiştirdik, Dai hemen uykuya daldı, dedemin de gözleri kapanıyordu ama ben orada öyle tek başıma oturmak istemiyordum, yine onun şoförü olmak istemiyordum. "Bana hikâyenin sonunu borçlusun,"

dedim o yüzden. Dedem göz kıptı, yarın anlatacağını söyledi ama kabul etmedim. “Burada gecenin bir yarısı, seyahat rotamızın en uzak noktasında bile olmayan bir yere kilometrelerce yol gidiyorum,” dedim ve tam olarak ne aradığını öğrenmeye hakkım olduğunu söyledim. Ayrıca belli ki Dai’ye her şeyi anlatmıştı, bu da haksızlıktı. Dedem gözlerini ovuşturdu, oturduğu yerde dikleşti, birkaç kez kafa salladı, ardından “Tam olarak ne aradığımı bilseydim çoktan söylerdim,” dedi. Uykulu gözlerle pencereden dışarı baktı, endüstri bölgesini arkamızda bırakmıştık, şimdi neredeyse tek bir yapı olmayan bir coğrafyada ilerliyorduk, uzakta isimlerini bilmediğimiz birtakım şehirlerin ışıkları gözüküyordu, trafik yoktu, sadece ara sıra yanımızdan bir kamyon, büyükbaş hayvan taşıyan bir tır, çın çın öten bir bisiklet geçiyordu.

“Lian öldü,” dedi dedem sonunda. “Üstelik bütün bunlar o kadar uzun zaman önce oldu ki, bazen hepsini sadece kafamda kurmuş olmaktan korkuyorum.” Yüzüme baktı. “Tek istediğim elle tutulur bir anı, anlıyor musun?” Lian’la geçirdiği zaman korkunç kısaymış ama tabii bunu kabul etmek istememişler, dolayısıyla o zamandan geriye kalan bir hatıra, bir aşk mektubu, bir saç buklesi, kurutulmuş bir patates kabuğu ya da kıyıda birlikte geçirdikleri geceden bir çakıl taşı yokmuş.

Anlattığına bakılırsa her şey o bir tek aşk gecesiyle sınırlı kalmış. Çünkü böylesine dertsiz tasasız bir gecenin bir daha tekrarlanmayacağını ikisi de biliyormuş. O geceden sonra dedem felç edici bir hüzne kapılmış. Ertesi gün Lian’ın yüzüne bakamamış, çünkü artık hastalığının belirtileri görmezden gelinecek gibi değilmiş. Günden güne solgunlaşıyor, gözlerinin altında derin halkalar oluşuyor, saçları

demet demet dökölüyor, tırnakları kırılıyor, ayrıca vücudundan sürekli tatlımsı bir koku yayılıyor. Dedem bu yüzden o gün bugündür süt reçeline tahammül edemezmiş.

Lian eskisi gibi her akşam varyetede sahneye çıkıyormuş ama halterleri gittikçe hafifliyormuş, hatta gösterinin piramitli finali tamamen iptal edilmiş. Genellikle ilk birkaç ağırlığı isteksizce kaldırıyor, ardından eğilip selam bile vermeden sahneyi terk ediyormuş, seyircilerin homurdanmaları giderek sıklaşıyor, Lian'ın arkasından sahneye fırlayıp birtakım doğaçlama numaralarla az önceki gösterinin başarısız finalini unutturmaya çalışan akrobatlar bile buna engel olamıyorlarmış.

Dedemin anlattığına göre Lian'ın içini akşamüstleri de boğucu bir sıkıntı sarıyor ve bu sıkıntı özellikle yeme alışkanlıklarında ortaya çıkıyormuş. Dedem ona iki kaşık dondurma, yarım dilim pasta, hiç olmazsa bir avuç patates yedirmek için uğraşıp duruyormuş. Gıdığındaki katların sayısı süratle azalıyor, ipek örtü gittikçe üzerinden sarkıyormuş, Lian çok az konuşuyormuş, o kadar az konuşuyormuş ki Hu ikide bir “Dünya harikası Lian size hiçbir şey söylememi istemiyor,” diyerek sessizliği bölme lüzumunu hissediyormuş.

En sonunda bir gün dedem bu ruh haline dayanamamış. “Hadi gidelim, hep gitmek istediğin bir yere gidelim,” diye bir teklifte bulunmuş ama Lian sadece omuz silkmiş. Daha önce her yere gittiğini söylemiş. “O zaman hep istediğin bir şey satın alalım.” Ama Lian buna da kayıtsız kalmış, artık hiçbir şeye sahip olmak istemediğini söylemiş. Dedem daha pek çok teklifte bulunmuş ama Lian daha önce yemek istediği her şeyi yemiş, koklamak istediği her şeyi koklamış, açığa kavuşturulması gereken her şeyi açığa kavuşturmuş,

her şeyi söylemiş, her şeyi duymuş, her şeyi oynamış, her şey için yemin etmiş, her şeyi düzene koymuş, her şeyi hissetmiş. “Hiçbir şey kalmadı mı?” diye sormuş dedem. “Gerçekleşmemiş tek bir dileğin yok mu?” Lian elindeki patateslere uzun uzun baktıktan sonra birden gülümsemiş ve bir şeyler fısıldamış. Dedem, Hu’nun kahkaha atmamak için yanaklarını ısırıldığını görmüş. “Lian bir şey hatırladı,” demiş Hu mümkün olduğunca kendini tutmaya çalışarak, “çocukken hep günün birinde ip cambazı olmayı hayal edermiş.” Dedemse bunda gülünecek ne olduğunu anlamamış ve ciddi ciddi kafasını sallamış. “İp cambazlığı yapacaksın,” demiş ve Hu bu cümlesini çevirene kadar bile beklememiş. “Bu haftanın sonunda ipte yürüyeceksin, şimdiye dek var-yetede yapılmış en büyük final olacak, seyirciler seni öyle yüksek sesle alkışlayacaklar ki insanlara kulak tıkacı dağıtmak zorunda kalacağız, günler sonra, ne günleri, haftalar sonra bile alkışlıyor olacaklar.” Dedem habire söz verip duruyormuş, çünkü beklemek ve hiçbir şey yapmadan Lian’ın tükenişini, Macau’nun ağır topunun gözlerinin önünde paramparça oluşunu izlemek yerine nihayet bir hedef, bir çıkış yolu bulmuş olmak onu çok mutlu etmiş.

Hu dedemin söylediklerini çevirmeye yetişemiyor, ayrıca onun da sesi giderek yükselip coşkuyla doluyormuş, dola-yısıyla dedem onun söylenenlere başka şeyler de eklediğini tahmin etmiş. Lian bütün bunları kayıtsızca dinlemiş, sonra da ağır ağır kafasını sallayarak reddetmiş. Fakat dedem bu kafa sallamaya aldırmamış, belli ki daha o zamanlar bile bu tür tepkilerden pek etkilenmiyormuş. “Yarın başlıyoruz,” demiş ve derhal gereken hazırlıkları yapmak üzere ayağa fırlamış. “İyi bir uyku çek, yorucu bir gün olacak,” demiş, önce

avludan, sonra tiyatrodan çıkmış ve ancak birkaç sokak yürüdükten sonra kendi kendine ıslık çaldığını fark etmiş.

Dedem tekrar esnedi ve koltuğuna gömüldü, gözlerini kapamıştı. “Eyvah! Sen yine uyuyorsun,” deyip havalandırmayı kökledim. “Fark etmez,” dedi dedem, “hikâyeyi o kadar iyi biliyorum ki, uykumda bile anlatabilirim.” Gerçekten de anlatırken ara sıra kaykıldığı yerde toparlanıyor, hatta farkında olmadan horlamaya başlıyor ama kayda değer bir ara vermeden anlatmayı sürdürüyordu, hatta aksine, ağzından çıkan kelimeler birbirine karışıyor, sadece nadiren birkaç kelimenin son hecesini yutuyordu.

Ben büyük bir dikkatle dümdüz ilerleyen yola bakarken anlattığına göre, ertesi gün erkenden avluya gitmiş. Aslında hazırlanacak pek bir şey yokmuş, çünkü bu işe basitten başlamak lazımmış, dolayısıyla ilk aşamada sadece Lian’ı ipe alıştırmak istiyormuş. İpi yere sıfır olacak şekilde, avlunun bir köşesinden karşı köşesine, çaprazlama germiş ve öğleden sonra Lian divanının üzerinde avluya getirilince ona birkaç kaşık dondurma yedirip ardından dümdüz ipten bir iki adım atmayı denemesini istemiş. “Hiçbir tehlikesi yok,” demiş. Lian bir süre ipe baktıktan sonra tekrar başını eğmiş. Hu’dan dedeme bunun hiçbir anlamı olmadığını söylemesini istemiş, dedemse ayağa fırlamış, tabii ki anlamı varmış, esas başka hiçbir şeyin anlamı yokmuş, bugüne dek hiçbir şey bu kadar anlamlı olmamış. Bunları söyledikten sonra kollarını açarak ipin üzerinde gidip gelmiş, sadece bir ya da iki kez ayağı yana kaymış. “Bak,” diye bağırır, “çok kolay.” Ama Lian bakmamış ve dedem tekrar yanına oturduğunda Hu teselli edercesine onun omzuna vurmuş. “Zaman yetmez,” demiş, “artık çok geç.”

Fakat dedem artık çok geç olmasını istemiyormuş. Yaklaşık bir saat boyunca tek kelime etmeden reddedercesine kafa sallamış, sonra bir anda kabul etmiş. “Haklısınız,” demiş. “Zaman yetmez. Bu kadar basitten başlayacak durumda değiliz.” Tekrar ayağa fırlamış, ipi yerden alıp varyetenin üçüncü katına çıkmış ve merdiven boşluğundaki bir pencereye bağlayıp avlunun üzerinden geçirerek tam karşıdaki başka bir pencereye germiş. “Gel!” diye bağırmış sonra avludaki Lian’a, “çocuk oyuncuğu bu!” Hu, Lian’la kısa bir konuşma yaptıktan sonra yukarı doğru bağırarak Lian’ın artık çocuk olmadığını söylemiş. Dedemse, “Daha iyi işte!” demiş, böylece çok daha az korkacakmış, ipin yeterince sağlam olduğunu garanti etmiş, bunun üzerine Hu’nun aktardığına göre Lian o halde dedemin önden buyurabileceğini söylemiş, dedem de “Peki!” diye bağırmış ve bir saniye beklemeden pencereden geçip iki kolunu deli gibi sallayarak sımsıkı gerilmiş ipin üzerine çıkmış.

Dedem şimdi yine gözlerini açmış, yan koltuktan bana bakıyordu. “Hayatımda böyle bir korku yaşamadım,” dedi. Nabızı, dizleri, midesi, elleri, hepsi ona oraya ait olmadığını haykırıyormuş, öyle bir sallanıyormuş ki şimşek hızıyla avlunun bir sağ tarafını bir sol tarafını görüyormuş. “Sonra,” dedi, “Lian’ı gördüm.” Vücudu ta on metre mesafeden bile dev gibiymiş. Kafasını arkaya atmış, yukarıdaki dedeme bakıyormuş, ağzı o kadar açılmış ki, dedem aşağı baktığında gırtlığının içine kadar görüyormuş, gözlerindeki hüzün ise tamamen silinmiş durumdaymış. Şimdi o gözlerde yalnızca saf bir dehşet parlıyormuş. “Birden anladım ki,” dedi dedem, “asla düşmemeliydim.” Nabızı, dizleri, midesi ve elleri de birden bu gerçeği anlamış ve deli gibi atmayı kesmiş, titremeyi kesmiş, bulanmayı ve terlemeyi kesmiş. “Hayatımın bundan

sonraki saniyelerini hatırlamıyorum,” dedi dedem. Ancak diğer pencereye ulaştığında, merdiven boşluğuna adım attığında ve orada titreyerek yere yığıldığında kendine gelmiş. “En az yarım saat öylece kaldım,” dedi dedem, sonra ayağa kalkmış, saçlarını taramış, birkaç derin nefes almış ve ısıklık çalarak avluya geri dönmüş. “Şu ana kadar yukarıda her şey yolunda,” demiş hâlâ hayretler içindeki Lian’a, sonra da şimdi sırada onun olduğunu söylemiş, Lian ise Hu’ya dönüp onunla uzun uzun konuşmuş, sonra ikisi birden tamam anlamında kafa sallamışlar, sadece birer kez ve pek de kararlı bir şekilde sallamasalar da bu kadarı dedeme yetmiş. Hu’nun yardımıyla hemen bir rampa yapmış ve el altındaki bütün hizmetçiler divanı merdivenden çıkarırken dedem Lian’ı ipin diğer ucunda beklemek üzere karşı pencereye koşmuş.

Uzun süre beklemiş, tam tekrar aşağı inecekken Lian pencerenin kenarına çıkmış. Pencereyi tamamen kaplıyormuş, dedemle aralarında yaklaşık on beş metre varmış ama dedem onun gözlerini nasıl kırıştırdığını, burun kanatlarının nasıl titrediğini, kollarındaki tüylerin nasıl diken diken olduğunu çok net görebiliyormuş. “Sadece bana bak!” diye bağırmış, Lian da öyle yapmış ama başka bir şey yapmamış, yerinden bir santim bile kıımıldamıyormuş. “Sadece koş!” diye bağır-mış dedem, “Sanki bende bir şey unutmuşsun da hemen al-man gerekiyormuş gibi koş!” Ardından Hu’nun hafif sesini duymuş ama Lian kesinlikle hareket etmiyormuş. Dedem bağır-a bağır-a daha bir sürü şey söylemiş, sesi kısılana dek bağır-mış, Lian ise gözlerini ona dikerek kıımıldamadan duru-yormuş. Derken gösteri için hazırlanma vakti gelmiş, Lian pencereden ayrılmış ve dedem onu aşağıda, avluda karşıla-mış. “Belki yarın,” diye çevirmiş Hu Lian’ın söylediklerini.

Lian ise sanki teselli edilmesi gereken oymuş gibi dedemin yanağını hafifçe okşamış.

Ancak Lian ertesi gün de ipe çıkmamış. Gerçi avluya gelir gelmez kendisini üçüncü kattaki pencereye çıkarmalarını istemiş ama bu kez, dedemin daha da yüksek sesle bağırmasına, cesaret verici pankartlar açmasına, yalvarıp yakarmalarına, tehditlerine, kışkırtmalarına, küfürlerine ve akla gelebilecek her türlü güzellikle aklını çelmeye çalışmasına rağmen bütün akşamüstünü orada put gibi durarak geçirmiş. Parmağını bile oynamıyormuş, avluda yine dedeme “Belki yarın,” dedirtmiş. Dedem de, “Evet, belki yarın,” demiş ve cesaret verici pankartlarını toplamış. “O akşam ilk kez Lian’ın gösterilerinden birine gitmedim,” dedi dedem. Üstelik sonradan acı bir pişmanlık yaşayacağını bildiği halde içinden bir türlü gitmek gelmemiş. Yatağa uzanıp gözlerini tavana dikmiş, final alkışlarının boğuk sesini duymuş ve az sonra oda kapısı vurulmuş, dedem daha “Girin” demediği halde utangaç bir tavırla Hu içeri girmiş. “Neredeydiniz?” diye sormuş, onu göremeyince Lian’ın büyük hayal kırıklığına uğradığını söylemiş, bunun üzerine dedem kendisinin de büyük hayal kırıklığına uğradığını belirtmiş. “Neden?” diye sormuş Hu yatağın kenarına otururken. Dedem kollarını kavuşturmuş. “Lian son arzusunu gerçekleştirmek için en ufak bir çaba bile göstermedi de ondan.” Hu dimdik oturuyormuş, avuçları birbirine paralel olarak bacaklarının üzerindeymiş, hafifçe öksürerek boğazını temizlemiş. “Bu Lian’ın son arzusu mu, yoksa sizin son arzunuz mu, emin değilim,” demiş. Ardından ayağa kalkmış, eğilerek selam vermiş ve odayı terk etmiş, dedem tek başına kalmış ve o anda o kadar küçüldüğünü hissetmiş ki, sanki “pirinç tanesi üzerine yazılmış bir isimdeki i harfinin noktası” imiş.

Ertesi günden itibaren bir daha ip cambazlığı konusunu açmamaya karar vermiş, dolayısıyla avluya girip de Lian'ı pencerenin kenarında görünce şaşkınlığı daha da büyük olmuş. Aceleyle koşup ipin diğer ucundaki yerini almış, bağır-mamış, pankart tutmamış, hiçbir şeyle onun aklını çelmeye çalışmamış ve Lian iki saat sonra, gözlerini dedemden ayır-madan, dikkatle sol ayağını pencerenin pervazından kaldı-rıp ipe koymuş. Milim milim öne giden ayağının bir altına, bir topuğuna yükleniyormuş, dev parmakları incecik ipi sa-rıyormuş. Dedem gülümsemeye çalışmış ama ya başarama-mış, ya da Lian bunu fark etmemiş olmalıymış, çünkü karşı-lığında o da dedeme gülümsememiş. Bir noktadan sonra sol ayağı ipin üzerinde o kadar ilerlemiş ki, bacağını tamamen gererek açmak zorunda kalmış, ipe çıkış pozisyonunda orada öylece duruyormuş. Kolları iki yana açık, başı yukarıdaymış ama sağ ayağını bir türlü pervazdan ayırmıyormuş. Derken hava kararmış, makyözler onu almaya gelmişler ve Lian sol ayağını ipten milim milim çektikten sonra pencereden ay-rılmış, ayrıca avluda “Belki yarın” da dememiş, çünkü ertesi gün son gösteri sahnelenecekmiş, eve dönüş vakti gelmiş, el-veda vakti gelmiş. “Ve bunun sonsuza dek elveda olacağına,” dedi dedem, “şüphe yoktu.” Bunu çok hafif bir sesle söyle-mişti. “Ertesi gün, son günümüzde,” diye devam etti daha da hafif bir sesle, ardından başka bir şey söylemedi, uyuya-kalmıştı ve onu sertçe sarsmama rağmen uyanmadı. Horla-ması güçlü ve düzenliydi, dışarıda gün ağarıyordu ve ben dümdüz gitmeyi sürdürmek, hep dümdüz giderek Gobi Çö-lü'nün, Himalayalar'ın, İpek Yolu'nun ortasından ilerlemek istiyordum, hiçbir hedefim olmasın istiyordum, o zaman Dai ya da dedem arada bir uyanacak ve “Vardık mı?” diye sora-caklardı, ben de “Daha varmadık,” diyecektim.

Etraf yine dolmaya başladı, evler büyüdü, trafik arttı, derken dikiz aynasından Dai'nin uyandığını gördüm. Birkaç kez gözlerini kırptırıp pencereden dışarıya şöyle bir göz attı. “Şimdi tekrar nöbeti devralabilirim,” dedi.

Öğleden sonra Fenghuang surlarına vardık. Bu surlar, her ne kadar bazı kısımları insanın ancak dizine gelecek kadar yıkılmış olsa da hâlâ kapalı bir çember halinde şehri kuşatıyor. “Hadi bir şeyler yiyelim,” dedi Dai, arabayı park ettik ve güçlerimizi birleştirerek dedemi uyandırdık. “Nere-deyim?” diye sordu ve şaşkın şaşkın etrafına bakındı. “Nere-deyse hedefine varmak üzeresin,” dedi Dai ve dedem ancak o zaman hatırladı, gülümsedi ama sadece bir an için, ardından ürkek bir ifadeyle yere baktı. “Hedefime,” diye tekrar etti.

Duvarları ünlülerin imzalı kartpostallarıyla tavana kadar kaplı küçük bir lokantada geç bir kahvaltı ettik: içi tatlı bir zencefil karışımıyla doldurulmuş hamur parçaları ve yanında şaşırtıcı bir biçimde kuşburnu çayı. Dai hiçbir şey yemedi, sadece bir sigara içti, bense bunu elleriyle yaptığını görünce hayal kırıklığına uğradım. Dedem imzalı kartpostalların üzerindeki tiplere bakıyordu. “Bana hepsi aynı görünüyor,” dedi, Dai de bunun şaşırtıcı olmadığını söyledi, çünkü zaten hepsi aynı kişiydi. Kim olduğunu sordum, Dai omuzlarını kaldırdı. “Hiçbir fikrim yok,” dedi. Ardından saatte baktı, sigarasını söndürdü ve yavaştan bakımevini aramaya başlamamız gerektiğini söyledi. Ben tamam anlamında kafa salladım ama dedem birden hiç acelesi yokmuş gibi davranmaya başlamıştı. Acaba önce rahat rahat yemeğini yiyebilir mi diye sordu ve son lokmalarını kendisine hiç mi hiç uymayan bir yavaşlıkla çiğnedi.

Fenghuang'ın eski şehir bölümü, Tuo-jiang Nehri tarafından tam ortadan ikiye bölünüyor, sol ve sağ kıyıda ayaklıkların üzerinde duran evler var, bu arada bu ayaklıklar o kadar yüksek ki evin kapısına ancak bir ip merdivenle ulaşabiliyor. Dar sokaklar Çinli turist gruplarıyla dolu, birkaç metrede bir hediyelik eşya tezgâhı kurulmuş, bunlarda genellikle plastikten yapılmış küçük ateş kuşları satılıyor, bunun yanı sıra her yerde bir sürü sokak sanatçısı, müzisyen, jonglör, sihirbaz, falcı, ayrıca kılıç yutma gösterisi yapanlar ve başka artistler göze çarpıyordu. Dai bunların her biriyle konuştu, yarım saat sonra da gözleri parlayarak tekrar yanımıza geldi. “Buldum,” dedi. Gideceğimiz yer biraz şehir dışındaydı ama eğer acele edersek bugün gidebilirdik. “Harika,” dedim, dedem de öyle dedi ama önce çabucak birkaç ateş kuşu alması gerektiğini söyledi. Onu hediyelik eşya tezgâhında yakalayıp nesi olduğunu sordum, o ise kırmızı plastik kuşlardan birini inceledikçe inceliyordu. “Belki de henüz hazır değilim,” dedi. “Neye hazır değilsin?” diye sordum. Dedem ateş kuşunun uzun gagasını özenle okşadı. “Seyahatimizin sona ermesine,” dedi. Kuşu elinden kapıp tezgâha geri bıraktım. Ama sonuçta buraya bunun için geldiğini söyledim. Dedem evet anlamında kafa salladı. Evet ama bunu önceden bilemeyeceğini söyledi.

Bu arada Dai bize yeni bir araba, bu kez küçük bir Japon arabası kiralamıştı. Korna çaldı ve arabanın sağ ön kapısını açtı. “Gidebilir miyiz?” dedi. Dedeme baktım, gergin bir ifadeyle gözlerini yere dikmişti. “Belki yarına kadar bekleysek daha iyi olur,” dedim. Dai bir an için duraksadı, ardından kontağı kapadı. “Haklısın,” dedi. “Sonuçta vaktimiz var.”

Fenghuang'da biraz daha dolaştık. Neredeyse hepsi harap olmuş tapınaklara ve pagodalara, kulelere ve köprülere az ilgi göstersek de seyahatimizin o zamana kadarki kısmının en güzel gününü geçirdik. Gerçi zaten onunla rekabete girebilecek başka bir gün de yoktu. Dedem şimdi yine çok daha rahat görünüyordu, Dai'yi ortamıza aldık, ikimizin de koluna girdi ve kıyı boyunca yürüdük. Akşam güneşi yüzümüze vuruyor, nehirdeki balıkçılar bize el sallıyor, biz de onlara el sallıyorduk.

Küçük bir parkta bir orkestra çalıyordu. Dedem Dai'yi dansa davet etti. Onları izlemek güzeldi, şarkılar gittikçe hızlanıyor, ikisi gittikçe daha fazla savruluyor, Dai'nin altın köpek dişleri gittikçe daha sık parlıyordu, öyle ki en sonunda bu dişler ikisinin arasında çemberler çiziyor gibi görünmeye başladı.

Nefesleri tıkanmış bir halde tekrar yanıma geldiler. "Böyle bir deden olduğu için mutlu olmalısın," dedi Dai parktan çıkarken. "Evet," dedim ama aslında bunun için gerçekten mutlu olmalı mıydım emin değildim. Aslında olmak istiyordum, hatta hiçbir şeyi bundan daha fazla isteyemezdim, diğer herkes bunu başarıyordu, yani o kadar da zor olamazdı.

Nehir manzaralı ucuz bir pansiyon olan "Hongqiao Bian Kezhan"da iki oda tuttuk. Akşam da orada yemek yedik, Dai yine bizim adımıza sipariş verdi. "Rakun yersiniz, değil mi?" diye sordu ve cevabı beklemedi bile. Gerçi ben zaten artık yemek konusunda bütün tabuları yıkmıştım, aynı şekilde dedem de itiraz etmedi. "Rakun," diye tekrar etti sanki yeni öğrendiği Çince bir kelimeyi söyler gibi.

Dai cep telefonundan şaşırtıcı sayıda mesaj atmakla meşgulken dedeme Lian'la hikâyesinin sonunu anlatıp anlatmayacağını sordum. Dedem şaşkın bir ifadeyle bana baktı. Az önce arabada anlatmıştı ya... “Hayır,” dedim, “hikâyenin bir yerinde uyuyakaldın.” “Gerçekten mi?” dedi dedem. Demek ki sonunu anlattığını rüyasında görmüştü.

Dai bir yandan yazmaya devam ederken kafasını telefondan kaldırıp baktı. “Ona hikâyenin sonunu anlatmadın mı?” diye sordu dehşetle. Dedem hayır anlamında kafa salladı, ne zaman anlatmak istese maalesef araya bir şey girmişti. “Yirmi yıl boyunca mı?” “Evet,” dedi dedem, “maalesef.” Ama işte şimdi nihayet bu durumu telafi edecekti. Bana hikâyenin neresinde kaldığını sordu. “Son gününüzde,” dedim, bunun üzerine dedem birkaç kez kafa salladı. “Son gün,” dedi sonra. “Bütün bunların daha dün gerçekleşmiş olması ne tuhaf...”

Bir gece önce tabii ki uyumamış ve ertesi gün öğlene kadar şehirde boş boş dolanmış, kafasını başka şeylere vermeye çalışıyor ama yapamıyormuş, öğleden sonraya kadar olan zaman dayanılmaz derecede yavaş geçiyormuş ama öte yandan belki de yeterince yavaş geçmiyormuş, çünkü o gün son kez Lian'ı bekleyecekmiş.

Saat iki gibi “Tamtam”a döndüğünde herkesin büyük bir panik içinde olduğunu görmüş. Önce bunun yaklaşan yolculuğun telaşı olduğunu düşünmüş ama sonra ona ortalığın böyle karmakarışık olmasının sebebini söylemişler: Lian kayıpmiş, eşyaları da odasında değilmiş ve aynı şekilde Hu da sırra kadem basmış. Müdür karavanında kıyameti koparıyor, hıçkırarak ağladığı, bas bas bağırdığı, tabak çanak kırdığı

dışarıdan duyuluyormuş. Hatta dedemin içinden içeri girip bütün bunları yapmaya yardım ister mi diye sormak gelmiş.

Rakunlarımız geldi, Dai telefonunu kenara koydu ama hiçbirimiz yemeye başlayamıyorduk. Dedem sadece çubuklarını eline alıp birbirine sürtmeye başladı, bir yandan da anlatıyordu.

“Her yerde Lian’ı aradım,” dedi, “binanın tek tek bütün odalarında.” Bütün hastanelere sormuş, aman neyse ki bundan bir sonuç çıkmamış, ardından bütün patates satıcılarına, bütün dondurmacılara, fırıncılara ve kasaplara uğramış ama hiçbir yerde Lian’ı gören yokmuş. Hatta vaktiyle piknik yaptıkları koya bile gitmiş ve söylediğine göre Lian’ı orada da bulamamak onu “derinden yaralamış.” Sonuçta orası veda için uygun bir yermiş, oysa şimdi veda bile olmayacakmış, belki de en iyisi buymuş, neticede bütün o iki hafta boyunca aslında vedalaşmaktan başka bir şey yapmamışlar. Zaten bu veda sebebiyle tanışmışlar ve yarından itibaren aralarına koca dünyanın yarısı kadar bir mesafe girecekmiş, kısa bir süre sonra ise çok daha büyük bir mesafe.

O akşamki gösteri iyi geçmemiş, sahnedeki herkesin dikkati dağınıkmış, gereksiz hatalar yapıyorlarmış ve final yaklaştıkça huzursuzluklarını gizlemeleri zorlaşıyormuş, bu da hemen seyircilere yansımış, koltuklarda mırıldanmalar başlamış, çok geçmeden artıp vızıldanmalara, fısıldaşmalara, gittikçe yüksek perdeden konuşmalara dönüşmüş ve en sonunda müdür dünya harikası Lian’ın o akşam ne yazık ki hasta olduğunu haber vermek üzere sahneye çıktığında dedem onun ne söylediğini anlayamamış bile, çünkü etrafında bağıra bağıra konuşuluyor, ıslık çalınıyor, öksürülüyor ve küfrediliyormuş.

Akrobatlar, en azından kısmen etkileyici bir final yapmak üzere bir kez daha isteksizce sahneye çıkmışlar ama kimse onlara bakmıyormuş bile, dedem ayağa kalkıp çıkışa doğru yürümüş, şu anda tek istediği yatağına kavuşmakmış ama kapıya geldiğinde salondaki gürültü öyle bir bıçak gibi kesilmiş ki, dedem bir anda sağır olduğunu düşünmüştü. Arkasını döndüğünde bütün seyircilerin büyülenmişçesine öne baktıklarını görmüştü. Bunun sebebi akrobatlar olamazmış, onların oluşturdukları piramit çoktan bozulmuş, şimdi sahnenin dört bir yanına dağılmış vaziyette duruyor ve yukarı bakıyorlarmış. Ardından dedem Lian'ı görmüştü. On metre yüksekte, küçük bir platformun üzerinde, bir ipin ucunda duruyormuş. Üzerinde ince beyaz bir örtü varmış ve dedemin gördüğü kadarıyla makyajsızmış. Yanında, platformun kenarına ürkütücü bir yakınlıkta Hu duruyor, Lian'ın sol elini tutuyormuş. Lian'ın sağ elinde ise komik denilecek kadar küçük bir şemsiye varmış.

Dedem bir dakika boyunca adeta felce uğramış, “İçimde korku ile sevinç yer değiştiriyordu”, ardından koltukların arasındaki koridoru koşarak inip sahneye atlamış ve elinden geldiğince hızlı bir şekilde ipin diğer ucundaki platforma çıkan dar merdiveni tırmanmış. Altındaki tahta iskele tehlikeli bir şekilde sallanıyormuş, Lian'ın tarafında durum daha da ciddi olmalıymış, dedem ona bakmış, göz göze gelmeye çalışmış ve gelemeyince korkuya kapılmış. Lian'ın gözleri açılmış, aslında dedeme de bakıyormuş ama bu gözlerde hiçbir ifade yakalamak mümkün değilmiş, ne korku, ne sevinç, ne acı, ne aşk, ne zafer, ne de bitkinlik... “Kayıtsızlık bile yoktu,” dedi dedem ve çubukları öyle sertçe birbirine sürttü ki, bir an duman yükselecek zannettim. “Sanki daha önce hep baktığım kuyu bir anda duvar örülerek kapatılmıştı.”

Sahnedeki ve sahne arkasındaki artistler ilk şoku atlattıktan sonra heyecanla sağa sola koşmaya başlamışlar, hepsi birden Lian'a sesleniyor, dedemin anlamadığı bir şeyler söylüyorlarmış. Derken Lian'ın bulunduğu platforma tırmanmaya başlamışlar. Hu bir süre onları ayağıyla itmeyi başarmış ama sonra ilk birkaç kişi Lian'ın örtüsünün kenarını yakalamayı başarmış, diğerleri ayak bileklerine yapışmışlar, kılıç yutan uzun bir kılıç namlusuyla ipi kesmeye çalışıyor-muş, trapezciler havada kement oluşturuyorlarmış. Sonra Lian kendini bırakmış.

Dedem hariç salondaki herkes Lian'ın ağırlığı altında ipin hemen kopacağını düşünüyormuş ve neden kopmadığı birçoğu için sonsuza dek bir bilmece olarak kalmış. "Ama onlar Lian'ın gücünü küçümsüyorlardı," dedi dedem. Belki Lian'ın vücudundaki her kasın nasıl gerildiğini, yüzünün nasıl anında kıpkırmızı olduğunu görmüş, hatta elindeki şemsiyenin sapı kırılırken çıkan çatırtıyı duymuşlar. "Fakat benim gördüğüm şeyi göremediler," dedi dedem, zaten bunu aşağıdan görmeleri mümkün de değilmiş. Yani Lian'ın ayaklarının ipte çok az, belki yarım milim ilerlediğini. "Çoğu insan," diye açıkladı dedem, "ne yazık ki kilosuna göre biraz güçsüzdür." Bizi yerde tutan da buymuş. Sadece Lian kendini havaya kaldıracabilecek kadar güçlüymüş. Zaten o yüzden o kadar fazla yemesi gerekiyormuş. "Yoksa sürekli uçar giderdi."

Lian cesaretini toplayıp adım adım ilerlemiş, akrobatların hâlâ kenarlarından tuttukları örtü uzun, beyaz bir gölge gibi arkasında dalgalanıyormuş. Dedem bir an Hu'ya bakmış, Hu ise platformun ince parmaklığına korkuyla yapışmış olsa da onun bakışını fark edince gururla gülümsemiş.

Böylece Lian ipin yarısına kadar gelmiş, seyirciler hep birlikte nefeslerini tutmaya devam ediyorlarmış, bütün ağızlar açılmış, kimse kımıldamıyormuş, salona tam bir sessizlik hâkimmiş, tek ses Lian'ın her adımda bir an birbirine sürtünen uyluklarından gelen hışırtıymış.

Dedeme sadece beş metre mesafeye geldiğinde diğer taraftaki akrobatlar şaşkınlıklarını atıp ellerinden geldiğince hızlı bir biçimde merdiveni inmişler ve koşa koşa sahneyi geçip dedemin platformuna tırmanmışlar. Karşı tarafta bir tek Hu kalmış, elleriyle gözlerini kapatıyor ama gülümsemeye de devam ediyormuş.

Daha biz bir lokma tatmadan yemeğimiz soğumuştur bile. Dai dedeme yanaştıkça yaşıyor, hikâyeyi zaten bildiği halde koluna sarılıyordu.

“Lian benden beş altı adım uzaktaydı,” dedi dedem. “Ve birden bunu yapabileceğine emin olduğumu hissettim.” Arkadan akrobatlar sıkıştırıyormuş, kollarını da açmaya başlamışlar, seyircilerse koltuklarında oturmaya dayanamayıp tek tek sahnenin kenarına geliyorlarmış, çocuklar anne babalarının omuzlarında oturuyor, birbirini hiç tanımayan insanlar el ele tutuşuyormuş. “Sadece iki adım kalmıştı,” dedi dedem. “Artık kokusunu bile alıyor, gözlerindeki her bir şişkin damarı görebiliyordum.” Lian bir adım daha atmış, dedem ona kolunu uzatmış ve Lian'ın gözlerinde örülü duvar bir anda yıkılmış, şimdi tekrar açık olan kuyunun içinde sular köpürüyormuş. Lian son adımı atmak üzere sol ayağını kaldırmış, parmak uçları dedemin eline değiyormuş.

“Alkış saniyenin onda biri erken patladı,” dedi dedem ve parmaklarının arasındaki çubukları kırdı, “sadece kahrolası onda bir saniye erken.” Herkes alkışlıyor, bağırıyor,

tepiniyor ve ısılk çalıyormuş, bütün bina titriyormuş ve Lian muhtemelen korkudan bir an için dengesini yitirmiş, sağ ayağı birden kopan iple birlikte aşağı kaymış, Lian are-sizce kollarını sallamış, akrobatlar arkadan tırmanıp dedemin yanına gelmişler, Lian tam düşerken son anda dedemin uzattığı elini yakalamış. Daha önce hayatında hiç böyle bir ağırlık tutmayan dedemi de aşağı çekiyormuş ve eğer akro-batlar onu var gleriyle tutmasalarmış, dedem ve berabe-rinde Dai ümitsizce yere dşeceklermiş. Lian boşlukta asılı vaziyetteymiş. “Kafasını kaldırıp bana bakmıyor, ırpınmı-yor, sadece yüzünde son derece düşünceli bir ifadeyle elimi kavrayan parmaklarını tek tek zyordu.” Tam Lian aşağı kaymaya başlamış ki dedem hızlı bir hareketle kolunu evi-rip bu kez kendisi onun elini yakalamış, parmakları Lian’ın yumuşak etine öyle bir batmış ki, Lian’ın derisi birkaç yer-den açılmış ve dedemin parmak uçlarındaki kanın “hoş bir soğukluğu” varmış.

Dedemin bütün vücudu infilak ediyormuş, sinirleri ve kasları yırtılıyor gibiymiş. Lian bağırarak bir şeyler söylemiş, “Onu bırakman gerektiğini söylüyor,” demiş Hu karşı taraf-tan çatlak bir sesle ama dedem asla bırakmayacağını söyle-miş. Akrobatlar dedemi mümkün olduğunca sıkı tutmaya çalışsalar da dedem platformun kenarından aşağı doğru kay-maya devam ediyormuş. Lian tekrar ona seslenmiş, “Artık onu bırakman gerektiğini söylüyor,” diye çevirmiş Hu, “za-ten ölecekmiş.” “Ben de öleceğim,” diye bağırmış dedem, ar-tık vücudunun st kısmı havada sallanıyormuş, kolundaki ağrı dayanılmaz raddeye gelmiş. Lian artık doğrudan Hu’nun tarafına bağırıyor. “Diyor ki,” diye çevirmiş Hu, “ne ya-pabileceğini görmek istiyormuşsun ya!” Akrobatlar artık de-demi ancak ayak bileklerinden tutabiliyorlarmış, bu arada

kolundan da bir yırtılma sesi gelmiş. “Sözlerimi geri alıyorum,” demiş dedem ve Lian ona kocaman açılmış gözlerle bakmış. “Sonra bu gözler gittikçe küçüldü,” diye anlatmayı sürdürdü dedem, “küçüldü, küçüldü ve en sonunda iki siyah nokta oldu.” Lian’ın vücudu da gittikçe küçülmüş, dedem hâlâ sımsıkı tuttuğu halde baş döndürücü bir hızla ondan uzaklaşmış. Bayılmadan hemen önce dedemin son gördüğü bu olmuş.

“İki gün sonra hastanede uyandım,” dedi dedem ve yanağını sol kolunun kesildiği yere sürttü. Tabi doktorların bütün uyarılarına kulak tıkayarak deli gibi fırlayıp gitmiş ama “Tamtam”da kimse yokmuş. Bütün bina çoktan boşaltılmış ve dedem orada hiçbir şey bulamamış, ne unutulmuş bir makyaj kutusu, ne uzun siyah bir saç teli ve tabii ne de kopuk bir kol.

Garson el sürülmemiş tabaklarımızı topladı. Bu arada Dai artık neredeyse dedemin kucağında oturuyordu. “Ben yatıyorum,” dedi dedem alçak sesle ve ayağa kalktı. Dai de peşinden gitti. Birkaç dakika sonra ben de yukarı çıktığımda hangi odanın bana ayrıldığını biliyordum.

Gün ağarmak üzere, hemen birkaç saat uyumalıyım, birkaç gün, birkaç hafta...

İyi geceler,

K.

“Efendim?” dedi morg görevlisi kadın. “Dedem değil,” dedim. “Bu adamı tanımıyorum.” Kararlı çıkmasına gayret ettiğim sesime biraz rahatlama, biraz şüpheyile karışık şaşkınlık, hatta maalesef kendisine pek fazla yardımcı olamayışımı ilintili bir parça sahte üzüntü bile katmayı başarmıştım.

Kadın bana kuşku dolu gözlerle baktı. Böyle anların insan için çok büyük bir ruhi yük olduğunu bildiğini söyledi. “Fakat dedeniz olmadığından emin misiniz?” Şu yaptığımı rezillik dedirtecek kadar yakınım olan cesede kayıtsız olması için çaba gösterdiğim son bir bakış attım. “Kesinlikle eminim,” dedim. Yoksa kendi dedemi tanımayacağımı mı düşünüyordu?

“Peki ya kolu?” diye sordu kadın, bunu sorarken neredeyse ümitsizliğe kapılmış gibiydi, sanki bu sözde yanlış anlama için ona bir açıklama borçluydum, hatta ceset torbasının fermuarını biraz daha açtı ve dedem iyice gözüktü. Beyaz kıllı göğsü, baypas ameliyatının keçeli kalemle çizilmiş andıran izi ortaya çıktı, ayrıca kesik sol kolunun ucu da, yusuvarlak ve pürüzsüzdü, oysa sağ kolu tuhaf bir yumru gibi görünüyordu.

Çocukken kesik kolun ucundan hiç iğrenmez, aksine, ona bakıp dokunmaya doyamaz, her acıda teselliye orada arardık. Dedem gömleğinin sol kolunu sıyrır ve sabırla, deri kaplı yuvarlaklığı sırayla okşamamızı beklerdi. “Ne yazık ki sadece biri böyle,” derdi.

Yine elimi uzatıp oraya bir an için dokunmayı o kadar çok istedim ki, bu isteği bastırmak için ellerimi arkada kavuşturmak zorunda kaldım. “Bu yanlış kol,” dedim o yüzden hemen kadına, hatta bunu söylerken bir an güldüm. “Belli ki telefonda yanlış anlamışsınız. Dedemin sağ kolu yoktu.”

Morg görevlisi söylediklerimi nasıl değerlendirmesi gerektiğinden hâlâ emin değildi, öfkeyle fermuarı kapadı, bunu o kadar hızlı yaptı ki dedeme son bir kez bakamadım. Müt-hiş bir hızla göğsüme yayılan, yukarıya, boğazıma doğru yükselen, parmak uçlarıma kadar inen, dizlerimde toplanan şeyi belli etmemeliydim. Sonuçta buradaki her şey benim vedamdı. Mesele son bir bakış, kulağa fısıldanan yeminler, çoktan kanı çekilmiş dudaklara kondurulan hafif bir öpücük değildi, mesele dedemdi, son bir kez mesele sadece oydu.

“Dedenizin iyi olduğundan emin misiniz?” diye sordu kadın, bölmeyi soğuk hava dolabının içine geri ittikten sonra.

“Sanırım iyi,” dedim. “Şu anda seyahatte. Ama gelen haberlere bakılırsa keyfi müthiş yerinde.”

“En son ne zaman ondan haber aldınız?” Kadın rahat bırakmıyordu. “Birkaç hafta önce,” dedim. “Ama bu bir şey demek değil, hiçbir zaman fazla yazmaz.”

Kadın beni küçük koridora geri götürdü. “Yalnız bir de kartpostal var.” Benden kartpostala bir bakmamı rica etti.

Bunu unutacağını ummuştum. Oradan mümkün olduğunca çabuk çıkmak, kendimi açık havaya atmak istiyordum, kayıtsızlık numarasını daha fazla sürdüremeyecektim. Yine de tamam anlamında kafa salladım, başka seçeneğim var mıydı ki? Kadın bir başka odaya gidip geldi ve elindeki kartpostalı bana uzattı.

Kartpostalın görseli bir kiliseydi, üzerine hiçbir şey yapıştırılmamış, hiçbir şeyin üzeri çizilmemişti, Çin’den en ufak bir iz yoktu. Arkasına, çok iyi tanıdığım okunmaz harflerle çok az şey yazılmıştı, “Sen de gelmeliydin” cümlesini aradım ama bulamadım. Adres bölümünde “Keith Stapperpf”

yazıyordu, o kadar. Morg görevlisi kadın telefonda bunu benden gizlemişti.

“Kartın bana yazıldığını nereden çıkardınız?” diye sordum. Kadın yorgun bir ifadeyle gülümsedi, tabii ki bunu kontrol etmişler, koca Almanya’da adı bu şekilde başlayan tek kişi benmişim.

“Peki ya Amerika’da?” diye sordum. “Yunanistan’da, Arjantin’de, Çin’de? Oraları da kontrol ettiniz mi?” “Hayır,” dedi kadın, ama zaten bu imkânsızmış. Gülümsemesindeki yorgunluk gittikçe artıyor, ağzımdan çıkan tek kelimeye inanmıyordu ama ben buna alışıktım. “İmkânsız,” dedim. “İmkânsız olan ne, biliyor musunuz? Burada kolsuz bir adamın yatması ve o adamın buna rağmen dedem olmaması. İmkânsız olan, bu adamın üzerinden adı benimkine bu kadar benzeyen birine yazmakta olduğu bir kart çıkması. İmkânsız olan, bu adamın kimlik belgelerinin yanında bulunmaması. İmkânsız olan, sizin bu kadar bronzlaşmış olmanız. İmkânsız olan, benim Çin’de olmam. İşte bu son derece imkânsız ve en imkânsız şü ki, biraz sonra evleneceğim.” Ve birden elimde olmadan gülmeye başladım, kendimi tutamıyordum, yanaklarımdan gözyaşları süzülüyordu, nefes almaya çalıştım, morg görevlisi kadın bana rahatsız olmuşçasına bakıyor, bu da beni daha fazla güldürüyordu. Sadece birkaç saniye durabiliyor, sonra tekrar patlıyordum, bütün vücudum sarsılıyor, karın kaslarım ağrıyordu ve inanılmaz bitkindim, inanılmaz rahatlamıştım, kuşkusuz inanılmaz duygulanmıştım da çünkü kadına sarılmaya çalıştım ama izin vermedi. İki koluyla iterek beni kendinden uzaklaştırdı. “Geldiğiniz için teşekkürler,” dedi ve beni kapıya doğru götürdü. Ona yardım edemediğim için üzgün olduğumu söyledim. Kadın

omuz silkti. “Bu adamı bir yerlerden tanıdığınıza dair aklınıza herhangi bir şey gelirse lütfen haber verin.” “Tabii,” dedim ama bunun olmayacağını biliyordum, çünkü o adamı bunu yapamayacak kadar iyi tanıyordum.

Koridorun yarısını yürümüşüm ki kadın arkamdan koşarak yetişti. “Kartpostal,” diyerek elini uzattı, bir an için koşarak kaçsam mı diye düşündüm, koşabildiğim kadar hızlı koşarak hastaneden çıkar, umarım tam o sırada oradan geçen bir otobüse atlar, sonra da pencereden kadının elleri kalçasına dayalı, kalakalışını izlerdim, görüntüsü yavaş yavaş küçülür, en sonunda tamamen kaybolurdu, ben de nefes nefese bir halde, kurtardığım kartı göğsüme bastırır ve kolay kolay bırakmazdım.

Ama tabii bunu yaparsam her şeyi açık etmiş olacaktım, tabii o zaman kart da güvende olmayacaktı, ben de güvende olmayacaktım, hele dedem, hiç güvende olmayacaktı. Kartı kadına geri verdim. “Üzerinde yazanları okudunuz mu?” diye sordum olabildiğince ilgisiz bir ifadeyle. “Okumaya çalıştım,” dedi kadın, sonra da koridorda ağır adımlarla geri yürümeye başladı. “Dedenize selam söyleyin!” diye bağırdı son olarak, arkasını dönmeden.

Dönüş yolunda, birkaç saat önce evde çantama koyduğum sarı kâğıdı çıkarıp cama doğru tuttum ama yazı izlerini çözmek böyle de mümkün olmuyordu. Koltuğumun yanındaki küçük kül tablasının kapağını açtım, işaret parmağımı içinde gezdirdim ve gri külleri yazının üzerine sürdüm, böylece harfler sarı sarı ortaya çıktı. Yazan şeyi önceden biliyor olmak beni hayal kırıklığına uğrattı. Sabah kız kardeşimin bale elbisesinin üzerinde duran nottu. “Bu sana fazladar değil mi?” yazıyordu ve bu cümle beni daha o sırada

kızdırmıştı, dedem sürekli her şeye karışıyordu, devamlı, her konuda fikir beyan etmese olmazdı. Şimdi, trende ise söz konusu cümle daha da fazla tepemi attırmıştı, çünkü belli ki bize söylemek istediği son şey buydu. “Güzel yaşayın”, “Beni beklemeyin” ya da dramatik bir “Kediye sizden selam söyleyeceğim” falan yoktu. Sadece, “Bu sana fazla dar değil mi?” Sanki gerçekten sadece seyahate gitmişti de yakında geri dönüp yine her şeye maydanoz olacaktı ve benim umabileceğim tek şey, bu hiçbir şey söylemeyen notun da, dedem adına gerçekleştirdiğime inandığım planın bir parçası olmasıydı. Sonsuza dek elveda demek istememişti, sonuça sadece seyahatleydi, gözden kaybolmuştu, o kadar.

Sarı kâğıdı buruşturup kül tablasının içine attım. Yarım saat içinde evde olacaktım, nikâh dairesindeki randevu saat üçteydi. Birden kendimi inanılmaz yorgun hissettim, birden uyumak hariç hiçbir şey acil gelmemeye başladı. İşte tam da bunu yapacaktım. Tren varır varmaz müstemilata gidecek, kendimi yatağa atacak ve ta ertesi gün uyanmayı dileyecektim.

Canlarım,

Solumda trapezci kadın, sağımda yılan kadın yatıyor, ikisi de uykudalar, aslında ben de yazamayacak kadar yorgunum ama bugün yine o kadar çok şey oldu ki, günler birbirine karışıp bana yıllar gibi gelse de elbette bunları size anlatmak istiyorum.

Bu sabah yan odadan gelen gürültülerle uyandım, televizyonu son ses açtım ama işe yaramadı, ben de kahvaltıya indim. Dedem’le Dai ancak öğlene doğru geldiler. Keyifleri yerindeydi, hatta dedem bana sarıldı, Dai de yanağımdan öptü. “Eee, iyi uyudun mu?” diye sordum, dedemse imalı ses tonumu duymazdan gelerek, “Hem de nasıl,” dedi ve inanılmaz acıktığını söyledi. Dai tabii ki yine bir sürü şey sipariş etti. Bana, “Şundan da alsana,” diye üsteleyip duruyorlardı, bense kafa sallayarak reddediyor, Dai’nin paketinden sigara üstüne sigara alıyor ve dedemle Dai lokmaları birbirlerinin ağzına koyarken mümkün olduğunca az öksürmeye çalışıyordum. Artık yavaş yavaş yola çıksak mı diye sordum. Sabrım taşmaya başlamıştı. Doğru anladıysam sonuçta ortada halledilmesi gereken bir mesele vardı ya da belki dedem birdenbire bunu önemsemez olmuştu. Dedem peçeteyle ağzını silip “Hiç de bile,” dedi alçak sesle, tabii ki önemsiyordu. Kâsesinin kenarındaki birkaç pirinç tanesini parmağıyla itti. “Hu beni hatırlamazsa ne olacak?” diye sordu sonra. Bunun üzerine Dai onun elini tuttu. Vaktiyle olanlar düşünülecek olursa, kesin hatırlayacağını söyledi. Dedem kafa salladı. “Evet,” dedi, “umarım bütün bunlar gerçekten olmuştur.”

Pansiyonun önünde Dai bize yeni bir araba, daha doğrusu bir cip ayarladı, buna ihtiyacımız olacaktı. Ben geniş

arka koltuğa oturdum, ön koltuklarla aramda rahat iki metre vardı, dolayısıyla ikisinin önde fısır fısır ne konuştuklarını duymuyordum, zaten muhtemelen beni ilgilendiren bir konu değildi. Birkaç saniyede bir güldüklerini duyuyor, bazen Dai'nin şakadan dedeme vurduğunu görüyordum, hatta bazen eli onun tarafında uzunca bir süre kalıyordu, ben de o zaman pencereden dışarı bakmayı yeğliyordum.

Şehir surlarını süratle geride bırakmış, üzerinde neredeyse tek bir yapı olmayan bir doğa parçasında ilerliyorduk, tozlu yolun solunda ve sağında ormanlar uzanıyor, ağaçların arkasında kireç taşından yüzlerce tepe yükseliyordu, bazılarında dev mağaralar vardı. Hayatımda hiç buna benzer bir manzara görmemiştim, yeşili o kadar suluydu ki, insanın gözünü acıtıyordu, her tarafta güneşin altında parlayan şelaleler vardı, yolun kenarında maymunlar hoplayıp zıplıyordu. Hatta bir ara Dai ani fren yapmak zorunda kaldı, çünkü bir fil sürüsü karşıdan karşıya geçmeye çalışıyordu. Yaklaşık yirmi hayvan bize hiç bakmadan, ağır ağır ilerliyordu, sadece sonuncusu arabanın tam önünde durdu, bize döndü ve yorgun bir ifadeyle ön camdan baktı. Kırıksık gözlerini bir Dai'ye, bir bana, en sonunda da dedeme çevirdi, ona uzun uzun baktı, sonra birden hortumunu kaldırdı, yavaş hareketlerle sağa sola salladı ve kafasını yana çevirdi. Bu birkaç dakika daha sürdü, hiçbirimiz kımıldamaya cesaret edemiyorduk, derken hayvan hortumunu tekrar indirdi ve ormana doğru yürüyüp gitti.

“Bu da neydi?” diye sordum. “Görünüşe bakılırsa bir davet,” dedi Dai. Dedemse tepkisiz kaldı ve tek kelime etmedi. Yolculuğun geri kalanı boyunca da sessizliğini korudu, Dai

ara sıra ona endişeli gözlerle bakıyordu. “Kesin seni başka biriyle karıştırdı.”

Birkaç saat sonra anayoldan ayrılıp küçük bir dağ yoluna saptık. Neden cipe ihtiyacımız olduğunu şimdi anlıyordum. Bütün yol kökler ve dallarla kaplıydı, ki zaten yolun kendisi de birkaç metre sonra gidilmez hale gelmişti, Dai’nin burada nasıl yön bulduğu konusunda hiçbir fikrim yoktu, ormanın derinliklerine doğru ilerliyorduk ama bir süre sonra ağaçlar seyrelmeye başladı ve kendimizi tekrar çayırılık bir alanda bulduk, alanın ortasında dört katlı, dev bir ahşap ev vardı. Dai kontağı kapattı. “Doğru yere geldiğimizi sanmıyorum,” dedi dedem ve karşımızda duran evi şüpheyle süzdü. Dai cevap vermedi, hızlı adımlarla evin kapısına gitti, arkasından ben de dedemi ittim. Kapının yanındaki tabelada en az bir düzine dilde “Çalışamayacak durumdaki sirk artistleri için bakımevi (doktor raporu gerekmektedir)” yazıyordu. “Hazır mısın?” diye sordum dedeme. “Hayır,” dedi, derin bir nefes aldı ve kapıyı çaldı.

Birkaç saniye geçmeden, üzerinde kırmızı bir tişört olan ufak tefek bir adam kapıyı açtı. Nefes nefese kalmış gibiydi, bize şöyle bir baktı, sonra tekrar arkasını dönüp nefes kesici bir hızla koridorda perende atarak ilerlemeye başladı. Bunu yaparken birkaç saniyede bir takılıyor, küfrederek tekrar ayağa kalkıyor, dirseklerini ovuşturuyor ve perende atmaya devam ediyordu.

Adamı takip ettik, koridor birkaç yerde çatallanıyor ve en sonunda bir tür jimnastik salonuna açılıyordu. Gözlerimizin önünde beliren keşmekeş tarif edilemez. Her türden sirk artisti müthiş bir karmaşa içinde sanatını icra etmeye çalışıyor ve görünüşe bakılırsa hiçbiri başarılı olamıyordu.

Ağırlık kaldırmaya çalışıp halterlerinin altında yere yapışmış yatanlar, ateş yutmaya çalışıp kömür gibi yananlar, alçak taburelerin önünde kararsızlık yaşayan ip akrobatları, karnında sadece kabza şişkinliği olan kılıç yutanlar gördük. Salonun yarı yüksekliğine bir ağ gerilmişti, içinde trapezcilerden bazıları debelenip duruyor, tepemizde durmadan birbirlerini ısıkılıyorlardı. Palyaçolar top namlularına sıkışıyor, sihirbazlar boş şapkalarını öfkeyle silkeliyorlardı. Yerler jonglör topları ve atış bıçaklarıyla doluydu.

Dedemle ben bütün bunları ağzımız bir karış açık izliyorduk. Dai etkilenmiş görünmüyordu, sadece üzgün bir ifadeyle gülümsedi. “Aynen eskisi gibi,” dedi, ardından çözülemeyecek şekilde düğüm olmuş bir yılan kadına doğru eğilip bir şey sordu, yılan kadın her nasılsa sağ kolunu sol bacağına altından kurtarıp yan kapılardan birini gösterdi. Dai bize döndü. “Hu bürosunda,” dedi ve dedeme baktı. Dedem tamam anlamında kafa salladı.

Büronun önünde birkaç kez parmaklarını saçlarının arasından geçirdi. Dai kapıyı tıklattı, bürodan çatlak bir ses geldi ve içeri girdik.

İlk bakışta Hu’yu göremedim, ancak birkaç saniye sonra seçebildim, çalışma masası önünü neredeyse tamamen kapatmıştı, pencerenin yanındaki köşedeydi. Her şey ona fazla büyük gibiydi, oturduğu sandalye, kol kısmı ellerinin üzerinden sarkan ceket. Kendi derisi bile adamın üstüne oturmuyor, kafatasının üzerinde ince ve lekeli bir tabaka halinde kurutulmak üzere asılmış gibi görünüyordu. Hu bize bir göz işareti yapıp ayağa kalktı, küçük adımlarla yanımıza geldi ve Dai’nin ona doğru eğdiği yüzüne büyüteçle baktı. “Dai!” diye karga gibi gakladı sevinçle, Dai’ye sarıldı, ikisi

heyecanla kısa bir sohbet ettiler, en sonunda Dai onun kulağına bir şeyler fısıldadı. Hu dondu kaldı, dikkatle kafasını kaldırıp dedeme baktı, biraz daha yaklaştı, büyüteçle yüzünü inceledi, eliyle yokladı ve son olarak gömleğinin boşlukta sallanan sol kolunu tuttu. Ve birden ufak tefek vücudu öyle bir titremeye başladı ki, bir an için gözümüzün önünde yere yığılıp kalacak diye korktum. Sonra dedemin gömleğinin koluna iyice yapıştı, salladı, göğsüne bastırdı, derken titremesi azaldı ve hafifçe öksürdü. “Dünya harikası Lian, sizi tekrar gördüğüm için ne kadar mutlu olduğumu iletmemi istedi.” Dai eliyle gözündeki bir şeyi sildi, aynı şekilde ben de tahmin ettiğimden fazla duygulanmıştım, sadece dedem garip bir biçimde tutuk görünüyordu. Bir o ayağının, bir bu ayağının üzerinde duruyor, dönüp dönüp yardım istercesine Dai’ye bakıyordu ve Hu ona o zamandan beri nasıl olduğunu sorduğunda şöyle dedi: “Genel olarak iyi.” Hemen ardından tatsız bir sessizlik oldu, Hu dedemin gömleğinin kolunu bıraktı ve sıkıntılı bir edayla büyüteciyle oynamaya başladı. “Senin çok vaktini almayalım,” dedi dedem, Hu da aceleyle kafa salladı. “Fakat bir dakika lütfen,” deyip odadan çıktı, o çıkar çıkmaz da Dai’yle ben dedemi sıkıştırdık. Nesi olduğunu sorduk, işte amacına ulaşmıştı, hiç sevinmiyor muydu? dedem sözümüzü kesti, bir şeye ulaşmış değildi, hem de hiçbir şeye, hele herhangi bir amaca, hiç. Burada ne aradığını hâlâ tam olarak bilmiyordu ama neticede bulunduğu şey sadece ufak tefek bir adamdı, zaten her şey eskisinden daha küçüktü, her şey buruşup küçülüyor, ufaldıkça ufalıyor ve en sonunda ancak büyüteçle görülebilecek hale geliyordu. O zaman her şey yok olup gitsin, daha iyiydi. “Hadi gidelim,” dedi dedem, tam o sırada Hu geri döndü, kollarının arasında uzunca bir cam kavanoz, kavanozun içindeyse

çalkalanan bir şey vardı. Hu kavanozu dedemin eline verdi. “Bunu sizin için sakladım.”

İşte o zaman kavanozu ben de gördüm. Bulanık bir sıvının içinde bir kol yüzüyor, içinden kırık kemikler gözüküyordu, parmaklar kıvrıktı, hatta elin üstündeki tırnak izleri bile belli oluyordu. Dedem kavanozu, sanki ona kısa bir süre mukayyet olması istenmişçesine, emanet gibi tutuyordu ama sonra birden hıçkırmaya başladı, omuzları çöktü, alnını ar-
dında kolun ağır ağır sağa sola hareket ettiği cama yasladı, kolla yüzü arasında sadece birkaç santim vardı. Şimdi bunun genç bir erkeğin kolu olduğu iyice belli oluyordu. Dai onu kısa bir süre yalnız bırakalım mı diye sordu. Dedem evet anlamında kafa salladı, biz de yavaşça dışarı süzüldük. Tam kapıyı kapatıyordum ki son bir kez bana dönerek, “Artık onu tutamıyorum,” dedi ve gülümsedi.

Hu akşam yemeğine ve tabii gece de kalmamız için ısrar etti. “Kutlama yapmak için en iyi sebep,” dedi, “eski dostların ve uzuvların birbirlerini tekrar bulmalarıdır.”

Dedem tabii ki gecenin ilgi odağıydı. Hu artistlerine bu hikâyeyi defalarca anlatmıştı, dolayısıyla onlar da şimdi dedemin etrafını sarmışlardı, hepsi ona yaklaşmak ve hikâyeyi bir de onun ağzından dinlemek istiyordu ama dedem reddetti. “Zaten pek bir şey hatırlamıyorum,” dedi.

Fakat özellikle kadın artistler ısrar ediyorlardı. Onları da patatesle besler mi ya da belki kendileri ona ipteki numaralarını sergileyebilirler mi diye soruyorlardı dedeme. Hatta içlerinden cesur olan birkaç tanesi sol kolunun kesik yerine dokunmak için izin istedi ama dedem bütün bunları

nazıkçe kafasını sallayarak reddedip erken bir saatte Dai'yle birlikte odasına çekildi. "Gecenin devamında torunum size eşlik edecek," dedi vedalaşırken, "aynı bana benzer." Ve bu iddiası ilk kez beni rahatsız etmedi.

Uzun bir gece oldu ve şu anda gözlerim kapanıyor canlarım.

Dedem farklı düşünüyor olsa da, bence ortada ulaşılmış bir amaç var. Bu artık önümüze bakmak gerektiği anlamına gelse bile insanda güzel bir his yaratıyor.

Sizler nasılsınız? Sevgilerimle,

K.

Müştemilatın kilidini kırmak için kullanılan keski yerde duruyordu, kırılmış kasasının içinde sallanan kapıyı iki parmağımla açtım.

Franziska çalışma masasının üzerinde oturuyordu. Mavi yağmurluğunu giymiş, bacak bacak üstüne atmıştı. Sağ elinde cep telefonu, sol elinde sönmek üzere olan bir sigara vardı. Kardeşlerime yazdığım mektuplar hemen yanında gelişigüzel yığılıydı. İçeri girdiğimde kafasını kaldırıp bana bakmadı, onun yerine elindeki cep telefonunun birkaç tuşuna bastı ve hemen ardından benim çalışma masasının altında duran telefonum çalmaya başladı, beş kez çaldıktan sonra da her zamanki gibi telesekreter devreye girdi. “Kapunkt, orada mısın?” diye sordu Franziska ve ben hiçbir tepki vermeyince “Yazık oldu, bunu sana bizzat söylemek isterdim ama ne yapalım, böyle olsun,” dedi. Hâlâ yüzüme bakmıyordu, dudaklarıyla paketten yeni bir sigara çekti ve onu elindeki sönmek üzere olan izmaritle yaktıktan sonra izmariti yere fırlattı. “Bu mesajı dinlediğinde, nikâh dairesine gitmediğimi öğrenmiş olacaksın,” dedi. “Seninle evlenmediğimi öğrenmiş olacaksın,” dedi. “Elinde tren garından aldığın o akıl almaz çiçek buketiyle beklemiş olacaksın. Telaş içinde bir aşağı bir yukarı yürümüş ve yanından geçen herkese sata sormuş, hatta bazılarına arka arkaya birkaç kez sormuş olacaksın. En sonunda 208 ya da işte bilmem kaç numaralı salona çıkacaksın ama ne yazık ki ben orada da olmayacağım, nikâh memuru sabırsız gözlerle sana bakacak ve hayır, onun da benden haberi olmayacak. Beni onun telefonundan arayacaksın ama her zamanki gibi açmayacağım. ‘Cep telefonunu hep unutur’ diyeceksin memura ve bunu söylerken öyle komik bir şekilde gülmek zorunda kalacaksın ki, memur omuzlarıyla...”

Telesekreterimden bip sesi geldi, Franziska sigarasından bir nefes çekti, ardından tekrar arama tuşuna bastı, kaydın bitmesini bekledi ve devam etti: “Orada hoş bir çift olacaksınız, yani sen ve nikâh memuru, sen tekrar tekrar bana ulaşmaya çalışırken nikâh memuru odadaki çiçeklerini sulayacak. Başıma bir şey gelmiş olabileceğini söyleyecek, bu da kulağa teselli gibi gelecek. Adam böyle şeylerin her zaman olduğu konusunda seni sürekli ikna etmeye çalışıp evlenecek kişilerden ikisinin de nikâh dairesine gelmesinin kesinlikle istisnai bir durum olduğunu söylese de, bütün bunlar sana çok asap bozucu gelecek. Hatta sana kahve ikram edecek, tabii fincanla ve sen ikinci fincan kahveni yarım bırakacaksın, çünkü her zamanki gibi hafiften çenen düşecek. Zavallı adama beni, kendini ve dedeni konu alan bütün hikâyeyi anlatacaksın, elbette fazla ayrıntılı bir şekilde ve tabii bunu yaparken bir yandan ikinize de şişeden rom koyup duracaksın, nikâh memuru hiç durmadan kafa sallayacak ve ‘Demek öyle’ diyecek. Bazen de ‘Bak sen şu işe’ ve en sonunda adamın yüzüne dikkatle bakacaksın, bütün o romlardan sonra artık ne kadar olabilirse, memur ise dili dolaşarak benim gerçekten büyüleyici bir kadın olduğumu, ama senin yerinde olsa benim gibi biriyle hiçbir şekilde evlenmeyeceğini söyleyecek. ‘Gelmediği için sevinmelisiniz’ diyecek, sonra beceriksizce sarılacaksınız ve sen...”

Telesekreter bir kez daha sözünü kesti ve Franziska bu kez tekrar arama tuşuna basmadan önce biraz bekledi, sigarasını bitirdi, pencereden dışarı baktı, yağmurluğundaki bir lekeyi parmağıyla temizledi ve ancak ondan sonra tekrar aradı. Masanın altında yine telefon çaldı, bir kez, iki kez, derken ben diz çöküp telefona doğru sürünerek ilerledim ve dördüncü çalışında açtım. “Alo?” dedim. “Ben Franziska,”

dedi Franziska. “Franziska,” dedim. “Az önce de aradın mı?” “Belki bir iki kez,” dedi ve sonra sustuk. Fakat Franziska susmayı da başkalarından daha çabuk yaptığı için hemen bitirmişti. “Nasılsın?” diye sordu, ben de “Gayet iyi,” dedim. “Güzel,” dedi Franziska, bunu duyduğuna sevindiğini söyledi. “Nereden arıyorsun?” diye sordum. Öksürerek boğazını temizledi. “Çin’den,” dedi sonra, “Çin’deyim ben.” Tepemde çizili olan yıldızlı gökyüzüne, hilal şeklindeki aya, kafama göre sıraladığım gezegenlere baktım. “Ne tesadüf,” dedim. “Ben de oradayım.” “Deme!” dedi Franziska. “Başıma gelenlere inanamazsın,” dedim. “İnanırım,” dedi Franziska, “muhtemelen inanırım.” Alarm saatli radyoya, bulaşık süngerlerine, üzerinde rakamlar parlayan telesekretere baktım. “Belki karşılaşırız, kim bilir,” dedim sonra. Yeni bir sigara yaktığını duydum ve parmaklarımı telesekreterin tuşlarında gezdirdim. Birinin yanında “Hepsini sil” yazıyordu, ona bastım. “Evet, kim bilir... Çin’de çok olur böyle şeyler,” dedi Franziska. Saat üçe yirmi vardı, kardeşlerim eve gelmeden önce onlara mektupları göndermem gerekiyordu, hatta belki zarflara Çin postası damgası çizmeyi bile başarabilirdim. Franziska parmaklarıyla masada trampet çalıyor, bu da kulağa yağmur sesi gibi geliyordu. “Galiba seni gördüm bile,” dedim ve telefonu kapadım.

Canlarım,

Ne yazık ki yazmaya pek vaktim kalmadı. Hu'nun yardımcılarında biri Fenghuang'a giderken beni de götürmeyi teklif etti, zaten oradan alması gereken bir şeyler varmış. Benim için mektupları da postaya verebileceğini, bunun "yabancılar için bazen belki biraz zor" olduğunu söyledi.

Dedem beni sabahın köründe uyandırdı. Benimle çabucak vedalaşmak istediğini söyledi, bense ona mahmur gözlerle bakarak ne demek istediğini sordum, bunun üzerine dedem trapezcinin bacağını yana iterek yatağın kenarına oturdu. Dai'yle birlikte oradan ayrılacaklarını söyledi. Buna dün gece karar vermişler. Dai bankadan ayrılacak ve idman yapmaya başlayacakmış, önemli numaralarından birkaçını kısa sürede tekrar kıvıracağı muhakkakmış, kendisi de ayakkabı bağı numarasını tazeleyecekmiş, zaten sihirbazlık bisiklete binmek gibi bir şeymiş, insan bunu unutmamış, birkaç hafta sonra da birlikte şehir şehir gezip numaralarını sergilemek, küçük varyetelerde sahneye çıkmak istiyorlarmış, hatta şimdi, yani yaz mevsiminde sokakta da gösteri yapabilirlermiş. Açık havada uyuyabilir ve ateşte nehir yengeci kızartabilirlermiş. "Bilirsin ya," dedi, "benim şu meşhur kekikli yengeçlerim." Doğuya doğru ilerleyecek, en sonunda da dağlara varacaklarmış, Dai orayı dedeme mutlaka göstermek istiyormuş. "Söylediğine göre dağlarda geceler o kadar sessizmiş ki, insan kendi saçının uzarken çıkardığı sesi duyabiliyormuş," diye fısıldadı dedem, "ve ben bunu bir kez olsun yaşamak istiyorum."

Yatakta doğrudum. Ne zaman geri geleceğini sordum. Dedem sustu. Ama geri gelecekti, değil mi? Dedem şöyle bir kolumu sıvazladı. “Artık gitmeliyim,” dedi.

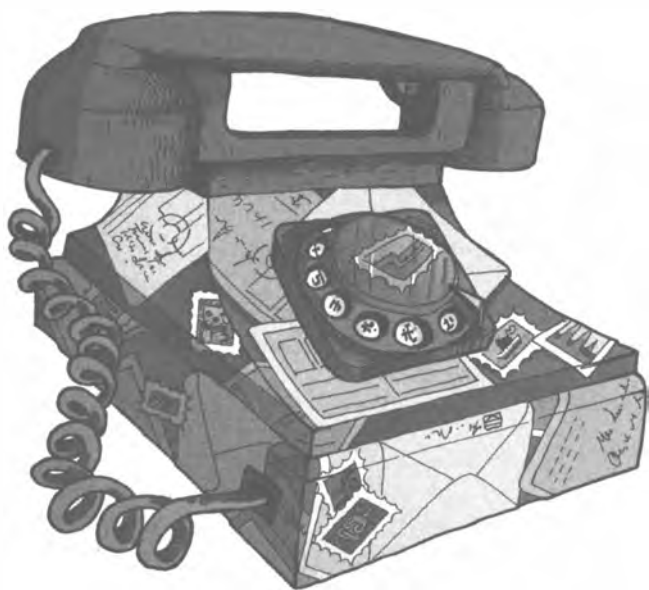
Dai arabada onu bekliyordu. Bana uzun uzun sarıldı, sonra çabucak arabaya bindi, dedem de yanındaki koltuğa oturdu. Uçak biletlerinin onda olduğunu söyledim, dedem onları cüzdanından çıkardı, şöyle bir bakıp pencereden bana uzattı. “Bu sana fazla dar değil mi?” diye sordu, Dai arabayı çalıştırdı, araba ağaçsız alanın kenarına kadar ilerledi ve ardından orman onu yuttu, bense el sallamayı tamamen unuttuğumu fark ettim.

Elimdeki biletlere baktım, dönüş uçağı ertesi gündü. Bineceğimi sanmıyorum. Gerçekten bu bana fazla dar. Şu anda her şey bana fazla dar, belki de yola devam ederim, burada biraz daha gezerim, sonuçta büyük bir ülke.

Yakında görüşmek üzere, kendinize iyi bakın,

K.

**Çin'e dair anlatılanlarda gerçeğe uygun olan her şey
Lonely Planet Çin gezi rehberinden alınmıştır.**



Aslı Ekim

